

**T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN TEDBİRLER**

ELİF CİNOĞLU KOL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAZİANTEP 2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS KABUL VE ONAY FORMU

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Elif CİNOĞLU KOL** tarafından hazırlanan “**6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da Öngörülen Tedbirler**” başlıklı tez, **26/07/2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu/Üniversitesi	İmzası:
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi ÖZKAN ÖZYAKIŞIR	Sakarya Üni. Hukuk Fak.	
Jüri Başkanı	Dr. Öğr. Üyesi ÖZKAN ÖZYAKIŞIR	Sakarya Üni. Hukuk Fak.	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi AYŞE NUR KILINÇ	AHBV Üni. Hukuk Fak.	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi BELİN KÖROĞLU ÖLMEZ	Hasan Kalyoncu Üni. Hukuk Fak.	

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

.....
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Elif CİNOĞLU KOL

Tarih:

**HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN TEDBİRLER**

Elif CİNOĞLU KOL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Özkan ÖZYAKIŞIR

ÖZET

“6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da Öngörülen Tedbirler” başlıklı tez çalışması ile ilgili Kanun'un temel aldığı ilkeler, amacı, kapsamı, işleyişi ve Kanun'da üzerinde durulan tanımların neler olduğu ortaya konulmuştur. 6284 sayılı Kanun'un esas marifeti şiddetle mücadele olduğundan tez çalışmasında şiddetin çeşitleri ve ortaya çıkış nedenleri ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

6284 sayılı Kanun, tedbirleri önleyici ve koruyucu olmak üzere ve tedbire karar verebilecek makamlara göre ayrı ayrı ele aldığından biz de tez çalışmamızda tedbirleri Kanun metninin sınıflandırmasına uygun şekilde ele alarak incelemiş bulunuyoruz. Bu kapsamda tedbir kararlarının hukukî niteliği, düzenlenme şekli ve uygulamalarından teker teker söz edilmiş olup daha sonra tedbirlerin önleyici mi koruyucu mu olduğu belirtilerek ve tedbire karar verebilecek makamlar dikkate alınarak her bir tedbir ayrıca ele alınmıştır. Kanun, mülkî amire, hâkime ve kolluk amirine 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbire hükmetme görev ve yetkisini vermiş olup bu tedbirlere ihbar veya şikâyet üzerine hükmedilebileceğini ortaya koymuştur.

6284 sayılı Kanun ile, Kadın Konukevleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin yükümlükleri de sayılmış olduğundan tez çalışmamızda bu iki kurumun amaç ve faaliyetleri incelenmiş, yeterlilikleri irdelenmiştir.

Tez çalışmamızın sonucunda, 6284 sayılı Kanun'un şiddetle mücadelede daha etkili olabilmesi adına yapılabilecek değişiklikler üzerine çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışma ile, bilimsel eserler ve yargı kararları incelenmek suretiyle, 6284 sayılı Kanun ve bu Kanun kapsamında öngörülen tedbirler üzerine detaylı bir eser oluşturulması ve literatüre katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Ev İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, Koruyucu Tedbir, Önleyici Tedbir, Geçici Koruma Tedbiri, Şiddet Mağduru, Şiddet Uygulayan.

**HASAN KALYONCU UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT of PRIVATE LAW**

**NO. 6284 PROTECTION OF THE FAMILY AND PREVENTING VIOLENCE
AGAINST WOMEN MEASURES PROVIDED IN THE LAW FOR PREVENTION**

Elif CİNOĞLU KOL

MASTER THESIS

Advisor

Asst. Prof. Dr. Özkan ÖZYAKIŞIR

ABSTRACT

In the thesis titled "Measures Envisaged in the Law No. 6284 on the Protection of the Family and Prevention of Violence Against Women", the principles on which the Law is based, its purpose, scope, operation and the definitions emphasized in the Law are revealed. Since the main skill of Law No. 6284 is to combat violence, the types of violence and the reasons for its emergence are discussed in detail in the thesis.

Since the Law No. 6284 deals with preventive and protective measures separately and according to the authorities that can decide on the measures, we have examined the measures in our thesis study in accordance with the classification of the text of the Law. In this context, the legal nature of the precautionary measures, the way they are issued and their applications are mentioned one by one, and then each measure is discussed separately by stating whether the measures are preventive or protective and taking into account the authorities that can decide on the measure. The law gives the civil administrator, judge and law enforcement chief the duty and authority to order measures within the scope of Law No. 6284 and reveals that these measures can be ordered upon notice or complaint.

Since the obligations of Women's Shelters and Violence Prevention and Monitoring Centers were also listed by Law No. 6284, the aims and activities of these two institutions were examined and their adequacy was examined in our thesis study.

As a result of our thesis study, various suggestions were made on changes that could be made to Law No. 6284 in order to make it more effective in combating violence.

With this study, it is aimed to create a detailed work on Law No. 6284 and the measures envisaged within the scope of this Law and to contribute to the literature by examining scientific works and judicial decisions.

Keywords: Violence, Domestic Violence, Violence Against Women, Protective Measure, Preventive Measure, Temporary Protection Measure, Victim of Violence, Perpetrator of Violence.

ÖNSÖZ

Tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Özkan ÖZYAKIŞIR'a bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak tez çalışmamı en güzel şekilde tamamlamama destek olduğu için teşekkür ediyorum. Tez jürime katılan ve tezime hakkındaki değerlendirmelerini aktararak tezime katkı sunan hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Nur KILINÇ'a ve Dr. Öğr. Üyesi Belin KÖROĞLU ÖLMEZ'e teşekkür ediyorum.

Lisans döneminden yüksek lisans dönemine uzanan eğitim hayatımda bana yol gösteren ve çokça değer verdiğim hocam Arş. Gör. Betül KORKMAZ'a teşekkür ediyorum.

Kişiliğim başta olmak üzere edindiğim tüm manevi değerlerimi bana küçük yaşlardan itibaren kazandıran canım annem Nesrin CİNOĞLU'na, akademik kariyeriyle bana en güzel örnek olan ve bana akademik kariyer hevesini aşıl原因an babam Prof. Dr. Mustafa CİNOĞLU'na teşekkür ediyorum.

Desteğini her daim hissettiren ve başarılı olacağıma canı gönülden inanarak bu uğurda elinden gelen her şeyi yapan sevgili eşim Ömer Faruk KOL'a çokça teşekkür ediyorum.

Göz aydınlığım olan biricik kızım Mihrimah KOL'a önce anne karnında sonra anne kucağında bana eşlik ettiği için teşekkür ediyorum. Tezime ve tez konum ile ortaya koymak istediğim tüm değerler onun varlığıyla bir kez daha anlam kazandı.

Elif CİNOĞLU KOL
Gaziantep -2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
2. 6284 SAYILI KANUN’UN AMACI, KAPSAMI, TEMEL ALDIĞI İLKELER VE KANUN’DAKİ TANIMLAR	5
2.1. 6284 Sayılı Kanun’un Amacı ve Kapsamı.....	5
2.2. 6284 Sayılı Kanun’un Temel Aldığı İlkeler	10
2.3. 6284 Sayılı Kanun’un Temel Aldığı Tanımlar.....	11
2.3.1. Şiddet.....	12
2.3.1.1. Fiziksel Şiddet.....	15
2.3.1.2. Cinsel Şiddet.....	17
2.3.1.3. Psikolojik Şiddet.....	19
2.3.1.4. Ekonomik Şiddet.....	20
2.3.2. Kadına Yönelik Şiddet.....	22
2.3.3. Ev İçi Şiddet.....	27
2.3.4. Şiddet Mağduru.....	31
2.3.5. Şiddet Uygulayan.....	33
2.3.6. Tek Taraflı Israrlı Takip.....	33
3. 6284 SAYILI KANUN’DA ÖNGÖRÜLEN TEDBİR KARARLARI	38
3.1. 6284 Sayılı Kanun’a Göre Verilebilecek Kararlar.....	38

3.1.1. Mülkî Amirin Verilebileceği Koruyucu Kararlar.....	38
3.1.1.1. Kendisine ve Beraberindeki Çocuklara Uygun Barınma Yeri Sağlama	38
3.1.1.2. Geçici Maddî Yardım Yapılması.....	39
3.1.1.3. Psikolojik, Mesleki, Hukukî ve Sosyal Bakımdan Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi.....	40
3.1.1.4. Hayati Tehlikenin Olması Durumunda Geçici Koruma Altına Alınma.....	41
3.1.1.5. Çocuklar İçin Kreş İmkânı Sağlanması	42
3.1.1.6. Benzer Koruyucu Kararlar	43
3.1.2. Hâkimin Verebileceği Koruyucu Kararlar.....	43
3.1.2.1. İşyerinin Değiştirilmesi.....	43
3.1.2.2. Evli Olması Hâlinde Müşterek Yerleşim Yerinden Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi.....	46
3.1.2.3. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması.....	46
3.1.2.4. Tanık Koruma Kanunu Hükümlerine Göre Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerinin Değiştirilmesi.....	47
3.1.2.5. Benzer Koruyucu Kararlar	48
3.1.3. Hâkimin Verebileceği Önleyici Kararlar.....	49
3.1.3.1. Şiddet Tehdidi, Hakaret, Aşağılama ya da Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmama.....	49
3.1.3.2. Müşterek Konuttan ya da Bulunduğu Yerden Derhâl Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsisi.....	49
3.1.3.3. Korunan Kişilere, Buldukları Konuta, Okula ve İşyerine Yaklaşmama...52	
3.1.3.4. Çocuklarla İlgili Önceden Verilmiş Bir Kişisel İlişki Kurma Kararı Varsa, Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlanması ya da Kaldırılması.....	53

3.1.3.5. Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıdıklarına ve Çocuklarına Yaklaşmama.....	54
3.1.3.6. Şahsi Eşyalarına ve Ev Eşyalarına Zarar Vermeme.....	54
3.1.3.7. İletişim Araçlarıyla ya da Sair Surette Rahatsız Etmeme.....	55
3.1.3.8. Silahları Kolluğa Teslim Etme.....	55
3.1.3.9. Kamu Görevinden Ötürü Zimmetinde Bulunan Silahı Teslim Etme.....	56
3.1.3.10. Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol ya da Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması ya da Bu Maddelerin Etkisinde İken Yaklaşmaması, Muayene ve Tedavisinin Sağlanması.....	57
3.1.3.11. Muayene ve Tedavi İçin Başvurma ve Tedavinin Sağlanması.....	58
3.1.3.12. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'ndaki Tedbirlerin Uygulanması.....	58
3.1.3.13. Tedbir Nafakası	59
3.1.3.14. Benzer Önleyici Kararlar	61
3.1.4. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hâllerde Kolluk Amirinin Yetkileri.....	61
3.2. Kadın Konukevleri	64
3.3. Davalara Katılım.....	66
3.4. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri.....	67
4. TEDBİR KARARLARININ VERİLMESİ, HUKUKİ NİTELİĞİ VE UYGULANMASI.....	72
4.1. Tedbir Kararlarının Verilmesi	72
4.1.1. Genel Olarak.....	72
4.1.2. İhbar ve Şikâyet	73
4.1.3. Gizlilik	77
4.2. Tedbir Kararlarının Hukukî Niteliği ve Düzenlenme Şekli.....	77
4.3. Tedbir Kararlarının Uygulanması.....	81
4.3.1. Tedbir Kararlarının Tebliği.....	83

4.3.2. Tedbir Kararlarına İtiraz.....	84
4.3.3. Tedbir Kararlarının Bildirimi.....	85
4.3.4. Kolluğun Görevleri	85
4.3.5. Teknik Yöntemlerle Takip	86
4.3.6. Tedbir Kararının Sona Ermesi	87
4.3.7. Tedbir Kararlarına Aykırılık ve Zorlama Hapsi.....	88
5. SONUÇ.....	93
KAYNAKÇA.....	97
ÖZGEÇMİŞ.....	105

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
B.	: Baskı
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
c.	: cümle
CD.	: Ceza Dairesi
CEDAW	: The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi)
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
Ed.	: Editör
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	: 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu

K.	: Karar
KKAIHY	: Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik
Km	: Kilometre
MERNİS	: Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
RG.	: Resmî Gazete
S.	: Sayı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
T.	: Tarih
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TKK	: 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
vb.	: ve benzeri
Y.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
yy.	: yüzyıl

1. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet, tarihin her döneminde, dünyanın her yerinde karşılaşılan ciddi bir sorundur. Şiddet, aynı zamanda bir hak ihlâli olduğundan şiddet eylemleri hukukun çalışma alanı kapsamındadır. Şiddet eylemlerine devlet müdahalesi, kaçınılmazdır. Şiddet, temel hakları ihlal eden ve aynı zamanda insan onurunu zedeleyen bir davranıştır. Şiddetin yaşandığı yapı aile, yaşandığı yer ev ve yöneltildiği kişi kadın olduğunda, özel hukukî tedbirler ve koruma devreye girer.

Yukarıda bahsi geçen şiddet sorununu çözebilmek maksadıyla ülkemizde ilk olarak 14.01.1998 tarihinde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun¹ kabul edilmiştir. On dört yıl boyunca yürürlükte kalan bu Kanun, söz konusu şiddet sorununu çözememiştir. Bunun üzerine 4320 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış ve bu defa 20.03.2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun² kabul edilmiştir³. 6284 sayılı Kanun'un kabulünün üzerinden on iki yıl geçmiştir. Buna karşın hâlâ bu Kanun'un temel aldığı ilkeler, amacı, kapsamı, işleyişi ve Kanun'daki tanımlar ile bilhassa Kanun'daki tedbirlerin mahiyetinin yeterince anlaşılmadığı ortaya çıkmıştır. Yine 6284 sayılı Kanun'un kabulü üzerinden bunca zaman geçmiş olmasına karşın, Kanun maddelerindeki birtakım anlatım, ifade ve bilgi eksikliklerinin, değişikliğe gidilmek suretiyle de giderilemediğini görmekteyiz. Tüm bu eksikliklere dikkat çekebilmek maksadıyla işbu tez literatüre kazandırılmak istenmiştir.

Çalışmamızın temel konusunu, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası⁴ ve uluslararası sözleşmeler uyarınca insanların yaşam hakkı ve duygu, vücut bütünlüğünün sağlanmasını, aile yaşamının korunmasını, kadın ve erkek eşitliğinin sağlanmasını devletin yükümlülüğü olarak kabul eden 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun oluşturmaktadır. 6284 sayılı Kanun marifetiyle kadın ve aile bireylerine karşı şiddetle

¹ RG. T. 17.01.1998, S. 23233.

² RG. T. 20.03.2012, S. 28239.

³ Gül, Songül Sallan/Alican, Ayşe, "Türkiyede Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri ve Güvenlik Sorunu", Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 157; Özkan, Gizem, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 2017, s. 535; Uğur, Hüsamettin, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 sayılı Kanunun Getirdikleri Changes Brought By The Law (Law No: 6284) In Relation To Fight Violence Against Women And Family Members", TBB Dergisi, 2012 (101), s. 339.

⁴ RG. T. 09.11.1982, S. 17863.

mücadeleye kurumsal bir alt yapı kazandırılmış, koruyucu ve önleyici tedbirler düzenlenmiş ve bu tedbirlerin mahiyetine göre ispat şartı olmaksızın süratle uygulanması öngörülmüştür⁵.

6284 sayılı Kanun'un etraflıca incelendiği çalışmamızda evvela söz konusu Kanun'un temel aldığı ilkeler, amacı, kapsamı, işleyişi ile Kanun'daki tanımlardan söz edilmiştir. 6284 sayılı Kanun'da şiddetin tanımına spesifik olarak yer verilmesi ve fakat fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik olarak zarar görmeye yol açan fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik davranışların neler olduğuna yer verilmemesi kanaatimizce bir belirsizliğe yol açtığından ilgili belirsizliği gidermek maksadıyla çalışmamızda şiddet tanımının yapılmasının ardından şiddet türlerinin ayrı başlıklar altında ele alınarak açıklanması uygun görülmüştür.

6284 sayılı Kanun'a göre verilebilecek kararlar; mülkî amirin verebileceği koruyucu kararlar, hâkimin verebileceği koruyucu kararlar ve hâkimin verebileceği önleyici kararlar olmak üzere üç grup hâlinde ele alınmıştır. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirinin yetkilerinin neler olduğu da ayrıca ortaya konulmuştur. Daha sonra 6284 sayılı Kanun bağlamında kadın konukları, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın davalara katılım hakkı ile kısaca ŞÖNİM adıyla bilinen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri incelenmiştir.

Çalışmamızda son olarak, 6284 sayılı Kanun kapsamında verilebilen tedbir kararlarının hukukî niteliği, düzenlenme şekli ve uygulamasından söz edilmiştir.

Çalışmamızın sonuç kısmında, 6284 sayılı Kanun maddelerindeki anlatım, ifade, bilgi eksikliklerine ve Kanun'un uygulamadaki tezahürüne ilişkin eleştirilerimize yer verildikten sonra Kanun'un işlevselliğini arttırmaya yönelik bazı değerlendirmelere yer verilmiştir.

Şiddetten uzak yaşam hakkının bir insan hakkı olması ve toplumun yarısını oluşturan diğer yarısını ise dünyaya getiren kadınların bu insan hakkına erişiminin 21. yy. 'da dahi bu derece zor olduğunu görmek bizleri bu çalışmayı ortaya koymaya teşvik etmiştir. Toplumun maddi, manevi kalkınması ve gelişimi için toplumdaki tüm bireylerin evvela temel insan haklarından maksimum faydayı elde edebiliyor olmaları elzemdir. Toplumda bilim ve sanatın gelişmesi, toplumun çağdaş uygarlık seviyesine ulaşabilmesi için evvela kişilerin temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekeceği ise muhakkaktır. En temel ihtiyaçlar yeme, içme, barınma olmakla beraber salt bu ihtiyaçların giderilmesi de yeterli olmamaktadır. İnsanların üretebilmesi için hem fiziksel hem zihinsel olarak kendilerini güvende hissetmeleri gerekmektedir. Bir kişinin tam kapasitesini ortaya koyması, ancak tam bir güven ortamı

⁵ Uğur, s. 333.

içerisinde mümkün olur. Oysa kadınlar, insanın kendini en güvende hissetmesi beklenen yer olarak kabul edebileceğimiz evlerinde dahi güven içinde yaşayamamaktadır. Yine, insanın en çok güveneceği çevrenin, ailesi olacağı düşünülür. Ancak kadınların maruz kaldığı ev içi ve aile içi şiddet aksini göstermektedir. Bizatihi kendi evinde ve kendi ailesinden şiddet gören bir kimsenin sosyal yaşamında, eğitim ve iş hayatında başarılı olması beklenemez.

Bir devlet, her alanda kalkınmak istediği takdirde kadın, erkek, yaşlı, genç, çocuk ayrımı yapmaksızın tüm vatandaşlarına öncelikle güven ortamını sunmak zorundadır. Nasıl ki güven ortamının olmadığı bir piyasada ekonomi zarar görmekte, yatırımcı yatırım yapmaktan geri durmakta ise, insanlar da sosyal hayatlarında güven içinde olmadıklarında gelişimi önemli ölçüde olumsuz etkilenmektedir.

Türkiye bu kapsamda kadına karşı şiddeti, kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olarak kabul eden “Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesine”⁶ taraf olmuştur⁷. Sözleşmeye göre şiddet, kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğundan kadınlara pozitif ayrımcılık sağlanarak bu eşitsizliğin giderilmesi gerekliliği doğmuştur. Ancak bu şekilde devletin toplumdaki her bir bireye özellikle kadınlara ve çocuklara şiddetten uzak yaşam hakkını sunma yükümlülüğü yerine getirilmiş olur. Devletin bu yükümlülüğünü yerine getirmesi ise, iç hukuktaki yasal düzenlemeler marifetiyle olmaktadır. Bu kapsamda hâlihazırda 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 41. maddesi ile, Türk toplumunun temelini aile olduğu kabul edilmiş ve devletin ailenin huzurunu, refahını sağlayacağı, özellikle ananın ve çocukların korunması açısından gereken tedbirleri alacağı hüküm altına alınmıştır⁸. Anayasa’nın anılan maddesi ile uyumlu olarak ortaya konulan ilk özel Kanun olan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair

⁶ RG. T. 29.11.2011, S. 28127, Sözleşme’nin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Karar; RG. T. 08.03.2012, S. 28227, Sözleşme’nin Onaylanması Hakkında Karar; Sözleşme’nin 01.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdiğine ilişkin bkz. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, 2021, (Çevrimiçi) <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/158-kadnlara-yonelik-siddet-ve-ev-ici-siddetin-onlenmesi-ve-bunlarla-mucadeleye-iliskin-avrupa-konseyi-sozlesmesi-istanbul-sozlesmesi/> (E.T. 20.06.24); Ercoşkun Şenol, Hatice Kübra, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme”, T.C. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, (13), 2019, s. 425.

⁷ Alican Şen, Ayşe, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği”, Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, S. 22, C. 11, s. 143; Ceylan, Ebru, “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler”, TBB Dergisi, 2013(109), s. 24; Demiröz, Filiz/ Nuhoglu, Hatice, “6284 Sayılı Kanun’un Boşanmanın Tarafları, Hâkimler, Avukatlar ve Aile Mahkemesi Uzmanları Açısından Değerlendirilmesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2020(3), s. 159.

⁸ Öztan, Bilge, Aile Hukuku, Ankara 2015, s. 5-6, 864; Öztan, Bilge, Medeni Hukukun Temel Kavramları, Ankara 2020, s. 419; Dural, Mustafa/ Sarı Suat, Türk Özel Hukuku Cilt I, İstanbul 2020, s. 38.

Kanun ise sözleşmeye göre şiddetin sebebi olan kadın erkek eşitsizliğini ortadan kaldıramadığından, kadınların şiddetten uzak yaşam hakkını korumakta yetersiz kalmıştır. Bunun üzerine, 6284 sayılı Kanun yürürlüğe konulmak suretiyle kadın erkek eşitsizliğinden kaynaklanan şiddet, kadınların özel olarak korunması suretiyle engellenmeye çalışılmıştır. Böylece kadının ve ailenin şiddetten uzak yaşam hakkı korunmaya çalışılmıştır. Kadınları özel hükümler yoluyla koruyan başkaca özel bir Kanun bulunmamaktadır⁹. Zira 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu¹⁰ (TMK) kadınlara erkekler ile eşit haklar tanımış ve eşler arası cinsiyet eşitliğini hedefleyen maddelere yer verilmiştir¹¹. Öte yandan TMK'da her ne kadar kadın erkek eşitliğine yer verilmiş olsa da gerçekte kadın erkek eşitliği sağlanamamaktadır. Bu durum kadınları özel olarak koruyan özel bir kanunun varlığını gerekli kılmıştır. 6284 sayılı Kanun bu doğrultuda getirmiş olduğu yeniliklerle nispeten şiddetten korumakta ve şiddeti önlemekte daha başarılı olmuştur. Ancak 6284 sayılı Kanun'un da şiddetle mücadelede yetersiz kaldığı yadsınamaz bir gerçektir.

⁹ Erdoğan İhsan/ Keskin Dilşad, Türk Medeni Hukuku, Ankara 2020, s. 100; Öztan, Medeni, s. 113.

¹⁰ RG. T. 08.12.2001, S. 24607.

¹¹ Öztan, Aile, s. 9, 188; Öztan, Medeni, s. 113; Erdoğan/ Keskin, s. 100.

2. 6284 SAYILI KANUN'UN AMACI, KAPSAMI, TEMEL ALDIĞI İLKELER VE KANUN'DAKİ TANIMLAR

2.1. 6284 Sayılı Kanun'un Amacı ve Kapsamı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 10 uyarınca devlete, kadın erkek eşitliğini ve bu eşitliğin hayata geçmesini sağlamak vazifesi yüklenmiştir. Buna göre, kadın erkek eşitliğinin tesisi, kadının ve çocukların insan haklarının temini, devletin sorumluluğundadır¹². O hâlde aile içi şiddet ve bilhassa kadına karşı şiddetle mücadele de devletin sorumluluğu kapsamındadır¹³. Türkiye, bu sorumluluğuna uygun olarak “*Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi*”ne taraf olmuştur. İstanbul'da imzaya açılmasından ötürü “İstanbul Sözleşmesi” olarak da adlandırılan bu sözleşme ile kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu vurgulanmış ve taraf devletlerin bu ihlali önlemesi açısından da ayrıca bağımsız bir denetim mekanizması oluşturulmasına dair düzenlenmelere yer verilmiştir¹⁴. Sözleşmede, şiddetin, kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğuna da dikkat çekilmiştir¹⁵. Sözleşme, imzaya açılma töreninde on üç ülke tarafından imzalanmış olup Türkiye, Sözleşme'ye imza koyarak onaylayan ilk ülke olmuştur.

İstanbul Sözleşmesi, 19.03.2021 tarihinde Resmî Gazete'de Cumhurbaşkanlığı imzasıyla yayımlanan 3718 karar sayılı Karar ile feshedilmiştir. 01.07.2021 tarihinde ise Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'nden resmî olarak çekilmiştir. Sözleşmeden çekilen tek ülkenin Türkiye olmadığına; Macaristan, Bulgaristan, Letonya gibi Avrupa Birliği üyesi ülkelerin de Sözleşmeden çekildiklerine işaret edilmiştir. Bunun yanında Sözleşmeden çekilme kararının Türkiye'nin kadınları korumaktan vazgeçtiği anlamına gelmediğinin de altı çizilmiştir. Cumhurbaşkanı, kadınların korunmaya devam edeceğini işaret ederek kadın haklarını korumak için birçok mekanizmanın hâlihazırda yürürlükte olduğuna vurgu yapmıştır. Bu hukukî

¹² Öktem Songu, Sezgi/ Şahin Emir, Asiye, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Çalışma İlişkilerine Etkisi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 26(2), 2020, s. 1157.

¹³ Bölükbaşı, Özge, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, Ankara 2015, s. 23; Budak, Canan, “Anayasa Mahkemesi'nin S.E. Kararı Işığında Kadına Yönelik Şiddeti ve Kadın Cinayetlerini Önlemede İdarenin Sorumluluğu”, Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi, 6(1), 2022, s. 163.

¹⁴ Polat, Mehtap, Şiddet Sarmalı (Tahammül Nedeni, Geliştirilen Çözüm Mekanizmaları ve ÇözümSüzlük), Ankara 2022, s. 7; Kırbaş Canikoğlu, Seher, “Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)”, Ankara Barosu Dergisi, 2015/3, 2015, s. 365; Budak, s. 150.

¹⁵ Kırbaş Canikoğlu, s. 365.

mekanizmalar; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu¹⁶, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile kısaca CEDAW olarak da bilinen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi¹⁷ olarak zikredilmiştir¹⁸.

Aile içi şiddetle mücadele kapsamında kabul edilen ilk özel kanun olan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un, yeterli olmadığı görülmüştü. Zira 4320 sayılı Kanun'da yalnızca; eşlerden birinin, çocukların, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin, mahkemece ayrılık kararı verilen yahut kanundan ötürü ayrı yaşama hakkı doğmuş olan ya da evli olmalarına karşın ayrı yaşayan aile fertlerinden birinin, şiddet görmesi durumunda uygulanacak tedbirler zikredilmiş olup kadın esas alınmamıştır¹⁹.

Dikkat edilirse mülga 4320 sayılı Kanun'un öngördüğü tedbirler, nikâhsız beraberlikler içerisinde şiddete uğrayanlar başta olmak üzere esasında çoğu kişiyi korumamaktadır²⁰. Bunun yanında 4320 sayılı Kanun döneminde şiddete uğrama tehlikesi altında olanlar bakımından da öngörülen bir tedbir olmadığı yine dikkat çekmektedir.

Elbette, 4320 sayılı Kanun döneminde de aile içi şiddet vakalarının önlenmesine dair genel nitelikte hükümler içeren TMK ve Türk Ceza Kanunu (TCK)²¹ gibi genel kanunlar da yürürlükteydi. Ancak bu genel nitelikli kanunların öngördüğü tedbirler, hızlı müdahaleyi gerektiren ev içi şiddetin önlenmesi bakımından yeterince hızlı işletilememekteydi²². Zira ev içi şiddet, genellikle şiddet mağdurunun en yakınları olan; anne, babası ve kardeşi ya da eşi gibi

¹⁶ RG. T. 12.10.2004, S. 25611.

¹⁷ Birleşmiş Milletler, "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi", 1981, (Çevrimiçi) <https://www.csgb.gov.tr/digm/contents/dis-iliskiler/uluslararası/C4%B1-kuruluslar/birlesmis-milletler/> (E.T. 11.12.2022); Alican Şen, s. 145; Ceylan, s. 15; Köseoğlu, Bilal, "Ailenin Şiddetten Korunması", TBB Dergisi, 21(77), 2008, s. 307;. Yağcıoğlu, Ali Haydar, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, 19(Özel Sayı), 2017, s. 916.

¹⁸ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, "Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesinden Çekilmesine İlişkin Açıklama", 2021, (Çevrimiçi) <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/turkiyenin-istanbul-sozlesmesinden-cekilmesine-iliskin-aciklama#:~:text=T%C3%BCrkiye%2C%2020%20Mart%202021%20tarihinde,bulunarak%20s%C3%B6zle%C5%9Fmeyi%20feshetmesine%20izin%20vermektedir> (E.T. 11.12.2022).

¹⁹ Bölükbaşı, s. 23.

²⁰ Öztürk, Musa, "Tedbir Kararıyla Evden Uzaklaştırılan Erkeklerin Karşı Karşıya Kalabileceği Bazı Riskler", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (42), 2022, s. 676.

²¹ RG. T. 12.10.2004, S. 25611.

²² Kahraman, Recep, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da Öngörülen Tedbirler ve Bu Tedbirlere İlişkin Usul", (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2019, s. 7.

kişiler tarafından gerçekleştirildiğinden bu şiddetin tekrarlanma olasılığı yüksek olup şiddet mağdurunun korunması da güç olmaktadır²³.

O zamanki adıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak bilinen Bakanlık, kadına yönelik şiddetin ve ev içi şiddetin kanayan bir yara olduğunu, dönemin mevcut kanunu olan 4320 sayılı Kanun'un ülke ihtiyaçları bakımından ve İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması bakımından yetersiz kaldığını görmüştür. Bakanlık, yıllardır süregelen bu toplumsal sorunu bitirmek amacıyla "Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanun Tasarısı" hazırlamıştır²⁴. Bu kapsamda "Şiddete Son" platformu adı altında 230'dan fazla kadın kuruluşu bir araya gelerek yasa taslağına ilişkin önerilerini raporlar hâlinde Bakanlığa iletilmişlerdir²⁵. Tasarının, TBMM Genel Kurulu'nda yasa niteliğinde görüşülmesinin ardından 08.03.2012 tarihinde 6284 sayılı Kanun kabul edilmiştir. Her ne kadar Kanun'un tasarı hâlindeki adı "Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunması Yasa Tasarısı" olarak belirlenmiş ise de tasarı, TBMM'ye "Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" adı altında sunulmuştur²⁶. Bu hususta kadının birey olarak kabul edilmesini sağlamak üzere "Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunması ve Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı" şeklinde bir değişiklik teklif edilmiş olup ilgili teklifin de reddedildiği bilinmektedir²⁷.

Tasarı hâlindeki Kanun, adının kadını özne olarak ele aldığı ve fakat kanuna verilen nihaî adın kadını özne olmaktan çıkardığı hususu kadın kuruluşlarınca eleştirilmiş ve kadını adı itibariyle birey olarak yansıtmayan bir kanunun uygulamasında da aynı zihniyetin hâkim olabileceği endişesi dile getirilmiştir²⁸.

Kanaatimizce 6284 sayılı Kanun'un adı, amacına ve içeriğine uygun olmayıp bu durum Kanun'un tam olarak anlaşılmasına engel olarak uygulamaya dönük sorunların da ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Zira Kanun'un içeriğine bakılacak olursa ev içi şiddetin tanımının yapıldığı, öte yandan aile içi şiddetin tanımının yapılmadığı görülmektedir²⁹. Kanun'un tanımlar kısmında kendisine yer verilen ev içi şiddet kavramına Kanun'un adında da yer

²³ Pancaroğlu, Elif Almıla, 6284 Sayılı Kanun ve Bu Kanunun Ceza Muhakemesi Hukukundaki Etkileri, Ankara 2021, s. 107.

²⁴ Balkan, Ali, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri", International Journal of Academic Value Studies, C. 3, S. 14, 2017, s. 184; Ceylan, s. 19.

²⁵ Öztürk, Necla, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, s. 5.

²⁶ Moroğlu, Nazan, "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", TBB Dergisi, (99), 2012, s. 369.

²⁷ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 24, Toplantı 75, C. 15, (Mart 2012), s. 181.

²⁸ Moroğlu, s. 375; Ercoşkun Şenol, s. 427.

²⁹ Ercoşkun Şenol, s. 429.

verilmesini beklemek oldukça haklı bir bekleyiştir. Kanun'un içeriği ve adı arasındaki bu tezatlığın Kanun'un adında değişikliğe gidilmek suretiyle düzeltilmesi bizce isabetli olur. Bu hususta doktrinde, İstanbul Sözleşmesi'nin orijinal başlığı olan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi" isminin örnek alınarak Kanun'un; "Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" şeklinde isimlendirilmesinin uygun olacağı dile getirilmiştir³⁰. Tarafımızca da bu başlığın yerinde olacağı düşünülmektedir.

İsmi konusundaki eleştiriler bir yana 6284 sayılı Kanun, nihaî olarak 4320 sayılı Kanun'un eksikliklerini bertaraf etmek ve yine 4320 sayılı Kanun'un ulaşamadığı kitlelere de ulaşmak suretiyle kadına yönelik şiddetle mücadele etmeyi amaçlamak üzere kabul edilmiştir³¹.

6284 sayılı Kanun'un amacı, "Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler" başlıklı 1. maddenin 1. fıkrasında açıklanmıştır. Buna göre, 6284 sayılı Kanun'un amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi olan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunmasını sağlamak ve bunlara yöneltilen şiddetin önlenmesi maksadıyla alınacak tedbirleri düzenlemektir³².

Öte yandan 6284 sayılı Kanun'un amacı yalnızca bu maddeyle sınırlı değildir. Zira Kanun bir kül hâlinde tüm maddeleriyle kadınların şiddetten uzak bir şekilde yaşam haklarını kullanabilmesini amaçlamaktadır³³. Kanun, bu amacına uygun olarak da etkin ve hızlı verilebilecek tedbirleri bünyesinde barındırmaktadır³⁴. TMK m. 40 uyarınca cinsiyetini kadın olarak değiştirenlerin de 6284 sayılı Kanun kapsamında korunacaklar arasında olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Ayrıca korunacak kadınlar bakımından; yaş, ırk, medenî hâl, vatandaşlık gibi özelliklerin gözetilmeyeceğinin de altı çizilmelidir³⁵. Adana 1. Aile Mahkemesi bu doğrultuda vermiş olduğu bir kararında Suriye'deki iç savaştan ötürü ülkemize sığınmış ve geçici koruma statüsüne sahip şiddet mağduru kadın lehine tedbir kararına hükmetmiştir³⁶. Bu karar, Kanun

³⁰ Pancaroğlu, s. 110; Ercoşkun Şenol, s. 427.

³¹ Bölükbaşı, s. 24.

³² Balkan, s. 184; Ceylan, s. 21; Demiröz/ Nuhuğlu, s. 159; Budak, s. 151.

³³ Gündoğmuş, Rabia, "Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin İlgili Uluslararası Sözleşmeler ve 6284 Sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi", (Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2020 İstanbul, s. 118-119.

³⁴ Kahraman, s. 10.

³⁵ Öztürk, Necla, s. 6, 24; Yağcıoğlu, s. 919.

³⁶ Adana 1. Aile Mahkemesi Değişik İş 2022/120, K. 2022/123, T. 05.01.2022; Tellioglu, Filinta Rozerin, "6284 sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ve Kanundan Yararlanacak Kişiler", Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 5(2), 2021, s. 14.

kapsamında korunacak kişiler bakımından vatandaşlığın değil şiddetin gerçekleştiği yerin esas alındığını açıkça göstermektedir.

6284 sayılı Kanun çocukların korunmasında da başvurulabilecek özel düzenlemeler içermektedir³⁷. Kanun'un 1. maddesinde korunacak kişiler arasında çocuklar özel olarak zikredilmiştir. Anılan durumu gerekçe olarak ele alan doktrindeki bir görüşe göre, somut olayın şartları uygun olduğu takdirde çocukların birbirine karşı uyguladığı şiddet olayları da Kanun kapsamında kalır. Bu bağlamda akran zorbalığı vakıalarında zorbalığa uğrayan çocuğun şiddet mağduru olarak kabul edilmesi ve koruyucu tedbirlerden yararlanması olanaklı olduğu gibi zorba çocuk bakımından ise önleyici tedbir kararı alınmasının mümkün olabileceği ifade edilmiştir³⁸.

6284 sayılı Kanun, yalnızca kadınları ve çocukları değil, aynı zamanda belli şartlar dâhilinde erkekleri de korumaktadır. Zira 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddete maruz kalan veya kalma tehlikesi olan kişilerin korunacağı zikredilmiştir. Bu kişiler arasında kadınlar, çocuklar, aile fertleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları olduğuna göre şiddet mağduru erkek, aile bireyi tarafından şiddet gördüğü yahut ısrarlı takip mağduru olduğu hâlde 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma altında olacaktır. Buna göre, komşusu tarafından şiddet gören bir erkeğin 6284 sayılı Kanun kapsamında korunması mümkün olmaz³⁹. Ancak kardeşi tarafından şiddet gören bir erkeğin, aile bireyinden şiddet gördüğünden bu şiddet eylemlerine karşı 6284 sayılı Kanun kapsamında koruma talep etmesi mümkündür.

Komşusu tarafından şiddet gören kadının ise Kanun kapsamında korunabilmesi için kendisine uygulanan şiddetin kaynağının salt kadın oluşundan ileri gelmesi aranmaktadır. Nitekim kural olarak kadının şiddete maruz kalmasının ardında yatan neden, salt kadın oluşu olmadığı müddetçe bu şiddet olayı 6284 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemez. Konuya ilişkin bir kararda mahkeme; şiddet uygulayanların şiddet mağduru kadın ile aynı apartmanda oturduğunun ve komşu olduğunun, tarafların arasında apartmana ilişkin bir mesele nedeniyle kavga çıktığının ve bu meseleden ötürü şiddet uygulayanların şiddet mağduru kadının evine

³⁷ Özgül Kalafat, Gökçesu, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Tedbir Kararlarının Uygulanması", (Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2019, s. 88; Dalkır Kahveci, Ayşegül, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü", (Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), An kara 2019, s. 103.

³⁸ Kılınç, Ayşe Nur, "Okullarda Akran Zorbalığının Özel Hukuk Açısından Değerlendirilmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26(4), 2022, s. 79-80.

³⁹ Pancaroğlu, s. 113.

gelerek hakarete bulunarak kapıyı tekmelediklerinin beyan edilmesi karşısında, kadına uygulanan şiddetin salt kadın olmasından ileri gelmediğini ve apartmana ilişkin ihtilaftan ileri geldiğini kabul ederek somut olayın 6284 sayılı Kanun'un uygulaması kapsamında kalmadığını belirtmiştir. Mahkeme gerekçesinde; 6284 sayılı Kanun'un kadına yönelik şiddeti tanımladığını ve buna göre Kanun'un, kadınlara salt kadın olması hasebiyle uygulanan şiddeti, kadına yönelik şiddet olarak kabul ettiğini belirterek somut olayda şiddetin kaynağının apartman yönetimine ilişkin husumetten, kat mülkiyetinden, kaynaklandığına işaret etmiştir⁴⁰. Burada şiddetin hakikaten kadına karşı cinsiyetçi bir yaklaşım sonucu ayrımcılıktan mı doğduğunun yahut başka bir sebepten mi doğduğunun tespiti bizce oldukça güçtür. Mahkeme, kararında şiddetin kaynağı olarak apartman yönetimine ilişkin husumeti göstermiş olsa da acaba şiddet mağdurunun erkek olması hâlinde komşuları aynı husumetten ötürü aynı davranışları sergileyebilecek miydi? Şiddet uygulayanların, komşularının kadın olmasından güç alarak şiddet uygulamayı tercih etmiş olmaları ve fakat komşuları erkek olsa idi şiddet uygulamaya çekinecek olmaları oldukça muhtemeldir. Her ne kadar husumet nedeni apartman yönetimine ilişkin olsa da burada değerlendirme yapılırken şiddet mağdurunun erkek olması hâlinde aynı olayların yaşanıp yaşanmayacağı düşünülerek karar verilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

2020 yılının ilk altı ayında kadınları korumak üzere 52.342, erkekleri korumak üzere 4.830 ve çocukları korumak üzere 3.045 koruyucu tedbir kararına hükmedilmiştir⁴¹. Görüldüğü üzere 6284 sayılı Kanun ile korunması amaçlanan kişilerin kapsamı genişletilmiş ve aile bireyleriyle beraber, evli olsun olmasın aynı çatı altında yaşasın yahut yaşamasın kadın, erkek, çocuk, ısrarlı takip mağdurları koruma altına alınmış ve 4320 sayılı Kanun'un ulaşamadığı kesimler de kapsama alınmıştır⁴².

Doktrinde, 6284 sayılı Kanun ile korunan kişi gruplarının genişletilmiş olması isabetli bulunmuş ancak her çeşit şiddet olayının bu Kanun'un kapsamında olmaması ve Kanun'un daha ziyade cinsiyete dayalı şiddet olaylarına karşı koruma sağlaması eleştirilmiştir⁴³.

2.2. 6284 Sayılı Kanun'un Temel Aldığı İlkeler

6284 sayılı Kanun'un temel aldığı ilkeler, bu Kanun'un birinci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça sayılmıştır. Bu ilkelerin başında Anayasa ve ülkemizin taraf olduğu

⁴⁰ İzmir 15. Aile Mahkemesi, E. 2013/11, K. 2013/11, T. 07.01.2013; Karar için bkz. Öztürk, Necla, s. 7.

⁴¹ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Önlenmesinde Kolluğun Önemi ve Rolü, Ankara, 2020, s. 74.

⁴² Bölükbaşı, s. 23.

⁴³ Öztürk, Necla, s. 25.

uluslararası sözleşmeler yer almaktadır. Öyle ki kanunların gerekçelerinde uluslararası sözleşmelere sıklıkla atıf yapılmakta ise de 6284 sayılı Kanun'un bizzat metninde uluslararası sözleşmelere yer verilmiş olması hakikaten de ilgili sözleşmelerin 6284 sayılı Kanun bakımından ne derece önem arz ettiğini ortaya koymaktadır⁴⁴.

6284 sayılı Kanun kapsamında uyulması öngörülen diğer ilkeler Kanun'un 1/2 maddesinde sayılmıştır. Bunlar; kadın-erkek eşitliği, sosyal devlet ilkesi, adil, etkili ve süratli usul takibidir. Tedbirlerin insan onuruna yaraşır biçimde yerine getirilmesi (m.1/2-c) de 6284 sayılı Kanun'un temel aldığı ilkelerdendir⁴⁵.

Gerçekten de 6284 sayılı Kanun, kadın erkek ayrımı yapılmaksızın şiddet mağduru ve şiddet uygulayan kavramlarını kullanılarak kadın erkek eşitliğine duyarlı biçimde kaleme alınmıştır. Kanun kapsamında şiddet uygulayanın müşterek konuttan uzaklaştırılmasına karar verilirken varsa çocukları ile arasında kişisel ilişki kurulacağı hüküm altına alınmış olup bu suretle Anayasa'nın "Ailenin korunması ve çocuk hakları" başlıklı 41. maddesiyle korunan hakların zarar görmemesi amaçlanmıştır⁴⁶. 6284 sayılı Kanun, teknik yöntemlerle takip yapılabileceğini; ancak kişilerin ses ve görüntülerinin dinlenemeyeceğini, izlenemeyeceğini ve kayda alınamayacağını belirterek Anayasa'da güvence altına alınan özel hayatın gizliliğine ilişkin maddelere de uygun biçimde düzenlenmiştir. Kanun, kural olarak hâkimin veya mülki amirin alabileceği bazı tedbirleri gecikmesinde sakınca olan hâllerde kolluk amirinin de alabileceğini öngörerek süratli bir usul izlenmesi ilkesini yerine getirmektedir. 6284 sayılı Kanun'un temel ilkeleri, Kanun metninde birçok şekilde vücut bulmuş olup Kanun metninin temel ilkelere uygun hazırlandığını söylemek mümkündür.

2.3. 6284 Sayılı Kanun'un Temel Aldığı Tanımlar

6284 sayılı Kanun'un "tanımlar" başlıklı 2. maddesinde; "ev içi şiddet", "kadına yönelik şiddet", "şiddet", "şiddet mağduru", "şiddet uygulayan" ve "tedbir kararları" gibi pek çok kavramdan ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır. Kanun'da tanımı verilen bu kavramlardan incelenmesinde lüzum görülenler bu başlık altında ele alınmış olup daha da ayrıntılı inceleme gerektirdiği kanaatinde olduğumuz "tedbir kararları" ile "şiddet önleme ve izleme merkezleri" kavramları çalışmanın devamında farklı başlıklar altında özel olarak ele alınmıştır.

⁴⁴ Özgül Kalafat, s. 75.

⁴⁵ Ceylan, s. 22; Budak, s. 151.

⁴⁶ Öztan, Medeni, s. 419.

2.3.1. Şiddet

6284 sayılı Kanun'da, şiddetin tanımına yer verilmesi, şiddet uyguladığı öne sürülen hakkında haksız yere tedbir uygulanmasının önüne geçmek bakımından bir gerekliliktir. Bu sebeple şiddet, 6284 sayılı Kanun m. 2/1-d ile şu şekilde tanımlanmıştır: “*Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış*”⁴⁷. Bu tanım, 6284 sayılı Kanun'un mahiyeti bakımından bizce son derece isabetlidir. Öte yandan ne Kanun'da ne Yönetmelikte fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmeye yol açan davranışların neler olduğuna değinilmiştir⁴⁸. Kanaatimizce burada bir belirsizlik söz konusudur.

Doktrindeki bir görüşe göre, 6284 sayılı Kanun, uluslararası bildirge ve sözleşmeler göz önünde bulundurularak kaleme alınmış olmasına rağmen Kanun'un yazım tekniği zayıftır. Dil bilgisi hataları ile anlamsal ve mantıksal hatalar bulunmaktadır. Bu görüşe göre, İstanbul Sözleşmesi şiddeti tanımlarken, “ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin” ifadesini kâfi bulmasına karşın 6284 sayılı Kanun'un, şiddeti tanımlarken Sözleşme'deki ifadeye ilaveten toplumsal kelimesini de eklemesi manasız bulunmuştur. Zira hâlihazırda anlam itibarıyla toplumsallığı karşılayan özel ve kamusal alan şeklindeki ifadeye toplumsal kelimesinin eklenmesinin yersiz olduğu belirtilmiştir⁴⁹. Ancak dikkat edilirse şiddet tanımı yapılırken; “*toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen*” denilmek suretiyle en azından şiddetin nerede gerçekleştiğinin bir önemi olup olmadığı yönündeki belirsizlik ortadan kaldırılmıştır⁵⁰. 6284 sayılı Kanun'da şiddet tanımının yer ve mekân gözetmeksizin yapılmış olması, şiddetin nerede gerçekleştiğinin araştırılmasına da gerek olmadığını ortaya koymasından açıklayıcı olmuştur.

Kavramsal bağlamdan bakılacak olursa şiddet; güç kullanma, sertlik olarak bilinmekte olup kişileri kaba güç kullanarak korkutma, sindirme ve yıldırma davranışları, şiddet olayları

⁴⁷ Başalp, Nilgün, “Aile İçi Şiddet ve Özel Hukuk Yaptırımları”, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 5, S. 3, 2014, s. 211; Ceylan, s. 23; Özkan, s. 536-537; Polat, Mehtap, s. 56.

⁴⁸ Ceylan, s. 23.

⁴⁹ Uçar, Ayhan, “İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 2, 2016, s. 360.

⁵⁰ Polat, Mehtap, s. 56.

olarak tarif edilmektedir⁵¹. O hâlde kavramsal olarak da şiddetin bir gruba ya da kişiye baskı ve güç uygulayarak maddi ve manevi zarar verme davranışlarından ibaret olduğu söylenebilir⁵². Buna göre, 6284 sayılı Kanun'daki tanımın, kavramsal olarak şiddet tanımıyla örtüştüğünü söylemek mümkündür.

Şiddet, dar ve geniş anlamda tanımlanarak da tasnif edilmektedir. Kişilerin fizikî ve psikolojik bütünlüğüne yöneltilen olumsuz etkileri ortaya çıkaran acı verici ve sert eylemler dar anlamda şiddet olarak tanımlanmaktadır. Bu eylemlerin kişinin mal, can, beden bütünlüğüne ilaveten kişisel özgürlüğünü de tehdit ettiği açıktır. İnsanlar üzerindeki maddi ve manevi etkileri tam olarak belirlenemeyen ve doğrudan olmasa da somut bir şekilde hissedilen baskı ve eylemler ise geniş anlamda şiddet olarak ifade edilmektedir⁵³.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından şiddet; bedensel gücü olan kişilerin bunu bir amaca binaen ve bir plan doğrultusunda başkalarına zarar vermek için kullanmaları olarak ifade edilmektedir⁵⁴. Dünya Sağlık Örgütü, şiddet gören kişilerin, fiziki ve psikolojik zararların yanında kişisel gelişim sorunlarıyla karşılaşabileceklerinden ve bu durumun onların ölümüne dahi sebep olabileceğinden söz ederek esasında geniş anlamda şiddetin kişiler üzerindeki ciddi etkisine işaret etmiştir⁵⁵.

Tüm bu tanımlara dikkat edilecek olursa, şiddet olarak kabul edilen eylemlerin ne olduğunun anlaşılması yine de güçtür. Zira burada şiddet olarak kabul edilen eylemlerin tahdidi olarak sayılması olanaksız olduğundan ancak genel bir çerçeve dâhilinde şiddeti tanımlamak mümkündür.

Nasıl ve ne şekilde meydana gelmiş olursa olsun şiddetin, kişiler veya gruplar arasında çatışmaya sebep olan ve uzlaşılamayan çıkarların ortaya çıkması sonucunda tarafların olayı kendi istek ve iradelerine uygun şekilde çözmek adına başvurduğu tüm eylemleri içerdiğini

⁵¹ Adaçay, Funda Rana/ Güney, Gül, “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Kırıkkale Üniversitesi, Ankara 27-28 Nisan 2012, s. 314; Çiftci, Feyza, “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri”, (Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale 2013, s. 23-24; Levent, Gülbahar, “Aile İçi Şiddeti Önlemede Yasaların Önemi: 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Örneği”, (Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde 2019, s. 19; Polat, Mehtap, s. 55.

⁵² Çiftci, s. 23-24; Levent, s. 19.

⁵³ Ediz, Ayşe/ Altan, Şenol, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması”, TBB Dergisi, Özel Sayı, 2017, s. 399.

⁵⁴ Levent, s. 18; Çiftci, s. 25.

⁵⁵ Levent, s. 18; Polat, Oğuz, “Şiddet”, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22/1, 2016, s. 16; Pancaroğlu, s. 6; Ediz/Altan, s. 399.

kabul etmek gerekmektedir⁵⁶. Bu eylemlerin muhakkak suç teşkil etmesi gerekmediği gibi çoğunlukla suç niteliği taşıdıklarını söylemek ise yanlış olmaz⁵⁷.

Şiddetin nasıl ortaya çıktığı konusunda ise fikir birliği olmayıp, tarihte farklı zamanlarda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Şiddetin ortaya çıkışı noktasında bu derece farklı görüşlerin öne sürülmesinin altında şiddetin bizatihi doğasının karmaşıklığı yatmaktadır⁵⁸. Sağlık ise şiddetin ortaya çıkış nedenleri hakkındaki tartışmalara dâhil olmakta oldukça geç kalmış bir bilim dalı olup sağlık disiplini tarafından şiddet ancak 1980’lerde bir sağlık problemi olarak kabul edilmiştir⁵⁹. Hakikaten de şiddet; fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığa zarar vererek sağlığın tüm boyutlarına olumsuz etki etmektedir. Şiddetin yaygınlığı bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmesini de sağlamıştır⁶⁰. Şiddetin nedenleri, sağlık biliminin yanı sıra psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi ve tarih biliminin de inceleme konusu olmuştur⁶¹. Tüm bu bilim dallarının günümüze dek sürdürdükleri çalışmalar neticesinde şiddet ve nedenleri biraz olsun ortaya konabilmiştir⁶². Burada sözünü ettiğimiz şiddet, canlıların nesli devam ettirmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için başvurdukları saldırganlık şeklinde ortaya çıkan şiddetten farklıdır. Kendi türüne ve diğer varlıklara ortada mantıklı bir neden olmamasına karşın şiddet gösteren tek canlı türü insan olarak kabul edilmektedir. Şiddet uygulayanların çoğunlukla erkek olmasıysa şiddet içerikli eylemlerin insanda içgüdüsel olarak var olmadığını ortaya koymaktadır. Şiddet, genellikle egemenliğin devamı maksadıyla başvurulan bir yöntem olduğundan sahip olunan güç ve kudretin egemenlik kurma maksadıyla güçlüler tarafından güçsüzlere kullanılması olarak tanımlanmaktadır⁶³.

Günümüze dek yapılan araştırmalar şiddetin çok farklı biçimlerde olmak üzere bireysel ve toplumsal nedenlerden ortaya çıktığını göstermiştir⁶⁴. Kadının şiddet görmesine neden olan faktörlerin başında toplumsal cinsiyet gelmekle beraber şiddete neden olan birçok etmen mevcuttur. Şiddetin altında yatan psikolojik nedenler; eğitimsizlik, çatışma ve çözüm bulma becerilerindeki noksanlık, öfke kontrolünü sağlayamama, sosyal beceri eksikliği, özgüven

⁵⁶ Ediz/Altan, s. 399.

⁵⁷ Pancaroğlu, s. 7.

⁵⁸ TBMM, 10/148 Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi, Ankara, 2006, s. 99.

⁵⁹ TBMM, 10/148 Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi, Ankara, 2006, s. 99.

⁶⁰ Uğur, s. 340.

⁶¹ Budak, s. 143.

⁶² TBMM, 10/148 Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi, Ankara, 2006, s. 99.

⁶³ TBMM, 10/148 Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi, Ankara, 2006, s. 99.

⁶⁴ Gücüyener Bozalp, Merve/Koyuncu, Ahmet Ayhan, “Byung-Chul Han’da Şiddet ve Toplumsal Şiddetin Dönüşümü”, SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (60), 2023, s. 335; Çiftci, s. 25.

eksikliği, aile içi iletişim kopukluğu, olarak karşımıza çıkmaktadır⁶⁵. Toplumun şiddeti anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak üzere bir yöntem olarak ve haklarını kullanmada bir araç olarak görmesi, kadının namusu üzerinde hüküm kurma aracı olarak görmesi gibi durumlarda şiddette neden olmaktadır. Düşük sosyoekonomik durum ile alkol veya madde bağımlılığı da erkeklerin şiddet gösterme nedenleri arasındadır⁶⁶.

Şiddet biçimlerinin ortaya çıkma nedenleri farklı olsa da şiddetle mücadelenin sağlanabilmesi için bütün şiddet biçimlerinin bir arada düşünülmesi ve birbirleriyle ilişkilerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Zira bir şiddet biçiminin açığa çıktığı yerde diğerinin de açığa çıkması olasılığı hayli yüksektir⁶⁷.

Şiddetin önüne geçmek bakımından şiddet kavramının ve şiddetin nedenlerinin anlaşılması oldukça önemlidir. Böylece hangi eylem ve sözlerin şiddet olduğu şüphesiz ki daha iyi anlaşılır ve şiddetle daha kolay mücadele edilir. Toplumda yakın bir zamana kadar şiddetin yalnızca fiziksel eylemlerden doğduğu inancı hâkimken artık şiddetin birçok ortaya çıkış şekli olduğu fark edilmiş olup bu bilinç, şiddete maruz kalanların farkındalık kazanarak ve şiddet mağduru olduklarını idrak ederek şiddetin önlenmesi için resmî mercilere müracaat etmeleri noktasında teşvik edici olmuştur.

2.3.1.1. Fiziksel Şiddet

6284 sayılı Kanun kapsamında fiziksel şiddetin özel olarak tanımı yapılmamış ise de bu Kanun'un 2/1-d madde hükmünde yer verilen şiddet tanımının, fiziksel şiddeti de içine alacak şekilde yapıldığı görülmektedir⁶⁸.

Zorla bir şey yaptırmaya yahut yaptırmama motivasyonu ile zarar vermeye dönük fiziksel eylemlerin tümü olan fiziksel şiddet⁶⁹, şiddet denildiğinde akla gelen ilk şiddet türüdür⁷⁰. Sopa, bıçak, makas vb. şeyleri kullanarak bedene zarar verme, tartaklama, saçından çekme, ateşli silah kullanma, üzerine kimyasal madde dökülmesi gibi yöntemlerle bedene zarar verme eylemlerinden oluşan fiziksel şiddetin, hafif yaralamadan yaşam hakkının elinden

⁶⁵ Çiftci, s. 25.

⁶⁶ Ceylan, s. 24.

⁶⁷ TBMM, 10/148 Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi, Ankara, 2006, s. 99.

⁶⁸ Başalp, s. 211.

⁶⁹ Kaplan, Melike, "İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye' deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 Sayılı Kanun' un İncelenmesi", (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2020, s. 10.

⁷⁰ Ayhan, Feyza Nur/ Ak, Hediye Şirin, "Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Psikolojik Şiddet" OKAD, 3(2), 2023, s. 143.

alınmasına dek geniş bir yelpazesi bulunmaktadır⁷¹. Kişinin aç ve susuz bırakılması, soğukta dışarı atılması, vücudunda sigara söndürülmesi gibi eylemler de fiziksel şiddet olarak kabul edilmektedir⁷². Eve girmesine veya evden çıkmasına engel olmak üzere fiziksel güç kullanmak da bu şiddet türünün örnekleridir⁷³. Tokat atma, itip kakma gibi eylemler de fiziksel şiddet biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır.⁷⁴ Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre tokat atma veya bir şey fırlatmanın en çok başvurulan fiziksel şiddet uygulama çeşitleri olduğu anlaşılmıştır⁷⁵.

Kişinin hasta olduğu ve tedavisinin hastanede yapılması gereken durumlarda tedavi görmesini engellemek maksadıyla hastaneye gitmesine müsaade edilmemesi de fiziksel şiddet sayılmaktadır⁷⁶.

Fiziksel şiddet, kaynağını genelde bedensel güçten almaktadır⁷⁷. Fiziksel şiddetin mağduru da genelde bedensel güç itibariyle daha zayıf olan kadın, çocuk ve yaşlılar olarak karşımıza çıkmaktadır⁷⁸. Fiziksel şiddetin genellikle öteki şiddet türleriyle birlikte ortaya çıktığı hatta fiziksel, psikolojik, cinsel şiddetin adeta birbirleriyle iç içe geçtiği görülmektedir⁷⁹.

Vücutta oluşan ekimoz, morluk, kızarıklık ve kırıkların raporla kolayca ispat edilebilir mahiyette olduğu düşünüldüğünde fiziksel şiddet ispat hukuku açısından diğer şiddet türlerine kıyasla daha kolay bir şekilde tespit edilebilmektedir⁸⁰.

Öte yandan kazaya bağlı yaralanmalar ile fiziksel şiddet sonucu yaralanmalar vücutta benzer izler bırakabildiğinden vücutta tespit edilen ekimoz, morluk veya herhangi bir bulgunun kazaya bağlı bir yaralanma sonucu mu oluştuğu yoksa şiddet eylemlerinden mi

⁷¹ Kaplan, s. 10; Adaçay/ Güney, s. 314.

⁷² Karınca, Eray, Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ankara 2010, s. 3.

⁷³ Başalp, s. 211.

⁷⁴ Ceylan, s. 23; Çiftci, s. 32; Kalçık, Cansu/ Şahan, Gülsün, “Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yüksek Lisans Öğrencilerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, HAYEF: Journal of Education, 15(1), 2018, s. 25; Delice, Murat, “Polis Kayıtlarına Yansımış Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının İncelenmesi: Erzurum Örneği”, Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 16; Demir, Ümran, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3(1), 2000, s. 59.

⁷⁵ Kandemir, Süleyman, Aile İçi Şiddet ve Kişiyi Aile İçi Şiddetten Koruyan Hukuki İmkanlar- İstanbul Sözleşmesi, Ankara 2020, s. 62.

⁷⁶ Ciboğlu, Atay, “Kadına Yönelik Şiddet ve Devletin Sorumluluğu”, LHD, 18/213, 2020, s. 4335; Kalçık/Şahan, s. 26.

⁷⁷ Çetinkol Çakmak, Kıvılcım, “Eşleri Tarafından Şiddet Gören Kadınlar ve Bu Kadınlara Yönelik Alınan Tedbir Kararları: Aydın Örneği”, Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 59.

⁷⁸ Pancaroğlu, s. 29.

⁷⁹ Pancaroğlu, s. 29; Başalp, s. 209; Adaçay/ Güney, s. 313.

⁸⁰ Kandemir, s. 62.

kaynaklandığının anlaşılması zaman zaman güç olabilmektedir. Bu ayırım yapılırken hataya düşülmesi şiddet mağdurunu korumasız bırakabileceği gibi şiddet uygulayan bakımından da haksız suçlamalara neden olabilir⁸¹. Burada, ayırım yapılırken mağdurun beyanlarının fazlaca dikkate alınması da şiddeti saptayamamakla sonuçlanabilecektir. Zira her ne kadar mağdurun beyanlarına kulak verilmesi ilk etapta mağdurun yararına gibi gözükse de birçok şiddet mağdurunun şiddete uğradığını saklamak için; kendim düştüm, kapı çarptı, dengemi kaybettim vb. ifadelerle şiddeti gizlediği görülebilmektedir⁸². Dolayısıyla mağdurun beyanının aksine bir durum gelişmiş oluşabileceği hiçbir zaman hatırdan çıkarılmayarak kazaya bağlı olduğu beyan edilen yaralanmaların, şiddete bağlı yaralanma olabileceği ihtimali de daima değerlendirilmelidir.

Türkiye genelinde fiziksel şiddete hayatının herhangi bir zamanında uğradığını söyleyen kadınların oranı %36'dır. Bu, Türkiye'deki her on evlenmiş kadından neredeyse dördünün eşi ya da beraber olduğu erkek tarafından fiziksel şiddete uğradığı anlamına gelmektedir⁸³.

2.3.1.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, kişinin; eşi ya da partneri olup olmadığı fark etmeksizin biri tarafından kendisinin istemediği bir şekilde cinsel amaçlı söz, eylem, baskı ve tehditlere maruz kalmasıdır⁸⁴.

Cinsel şiddet, genellikle erkeğin kadının hislerini ve düşüncelerini dikkate almaksızın kadından cinsel olarak faydalanmaya hakkı olduğu düşüncesinden ve yine erkeğin kadına kıyasen kendini cinsellik bakımından ayrıcalıklı ve üstün bir yerde görmesinden kaynaklanmaktadır⁸⁵.

Kimi zaman da cinsel şiddet uygulayan kişinin maksadı, kadının cinselliğinden istifade etmekten ziyade kadını kontrol edebilmek ve aşağılamaktır⁸⁶. Öte yandan hangi amaçla olursa olsun, kişinin iradesi olmadan cinsel ilişkiye girme⁸⁷, istenmeyen cinsel fantezilere ve fuhuşa zorlama, sesli veya sözlü olarak taciz kabul edilen eylemleri gerçekleştirme, cinsel yolla geçen

⁸¹ Polat, Oğuz, s. 25.

⁸² Polat, Oğuz, s. 25.

⁸³ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Ankara, 2015, s. 83.

⁸⁴ Kaplan, s. 10-11; Adaçay/ Güney, s. 314.

⁸⁵ Özkan, s. 544.

⁸⁶ Ciboğlu, s. 4335-4336; Ceylan, s. 23; Demir, s. 59.

⁸⁷ Delice, s. 16.

hastalık bulaştırma⁸⁸, zorla evlendirme, kadın sünnetine maruz bırakma⁸⁹, zorla kısırlaştırma veya hamile bırakma yahut kürtaj olmaya zorlama, enstest ilişkiye zorlama⁹⁰ kadını istediğinden daha açık şekilde giyinmeye zorlama⁹¹ vb. tüm eylemler cinsel şiddet kapsamına girmektedir.

Kadının istememesine rağmen sırf korktuğu için cinsel ilişkide bulunması Türkiye genelinde en çok görülen cinsel şiddet şekli olup, evli kadınların %9'u hayatının bir döneminde, %4'ü ise son on iki ay içinde bu şiddete uğradığını belirtmektedir. Cinsel ilişkiye zorlanma ise cinsel şiddet eylemlerinin görülme sıklığı bakımından ikinci sırada olup kadınların %7'sinin yaşamının herhangi bir döneminde %3'ününse son on iki ay içerisinde zorla cinsel ilişkiye girdiklerini belirttiği görülmüştür⁹².

Cinsel şiddet, kadınların en az konuştuğu hatta neredeyse hiç konuşmadığı bir şiddet türüdür⁹³. Zira cinsel şiddetin temelinde toplumsal cinsiyet normlarınca belirlenmiş kadınlık ve erkeklik rolleri yatmaktadır. Bu normlar nedeniyle kadın bedeni ve cinselliği hep kontrol altında tutulmaya çalışıldığından kadınların, cinsel şiddete maruz kaldıklarında bunu dile getirmekte zorlandıkları bilinen bir gerçektir⁹⁴.

Öte yandan cinsel şiddete maruz kalan kadınlara yönelik bazı önyargılı tutumların da kadınların cinsel şiddeti resmî makamlara bildirmeye çekinmesine neden olmaktadır. Zira cinsel şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınlar; etek boyları, gece vakti neden dışarıda buldukları vb. yargılayıcı sorularla karşılaşabilmektedir⁹⁵. İnsanlar, bu tür yargılayıcı sorular sorarak cinsel şiddet mağduru kadınların mağduru oldukları şiddet eylemlerinden ötürü onlara kendilerini suçlu hissettirmektedir. Bunun altında yatan nedenin, mağdur ile değil şiddet uygulayan ile empati yapmalarından ileri geldiği kanaatindeyiz.

Şiddet uygulayan da kendi şiddet eyleminin sorumluluğundan kurtulmak için sözde yanlış zamanda, yanlış yerde, yanlış giyinen şiddet mağdurunu suçlayarak bizzat cinsel şiddet mağdurunu cinsel şiddetin uygulanmasından sorumlu tutmak istemektedir⁹⁶.

⁸⁸ Cibooğlu, s. 4335-4336.

⁸⁹ Kaplan, s. 10-11.

⁹⁰ Pancaroğlu, s. 30; Adaçay/ Güney, s. 314.

⁹¹ Adaçay/ Güney, s. 314.

⁹² T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 88.

⁹³ Çetinkol Çakmak, s. 60.

⁹⁴ Kaplan, s. 10-11.

⁹⁵ Karınca, s. 6.

⁹⁶ Tiryakioğlu, Emine Feyza, "Türk Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması ve Devletin Pozitif Yükümlülükleri", (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2015, s. 12.

Cinsel şiddet eylemlerine maruz kalan mağdurun toplum tarafından damgalanması, toplum dışına itilmesi ve bundan ötürü kendini suçlaması, utanç hissetmesi hatta yaşanan şiddetin mağdurun yakınları tarafından duyulması neticesinde mağdurun hayati güvenliğinin riske girmesi ihtimalleri, mağdurun cinsel şiddeti resmî makamlara bildirmesine engel olmaktadır. Bu tür sebeplerden ötürü ülkemizde cinsel şiddet mağduru olan kadınların %92'sinin uğradığı şiddete ilişkin hiçbir kurum veya kuruluşa başvurmadığı tespit edilmiştir⁹⁷.

2.3.1.3. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, fiziksel şiddetin aksine bedenden ziyade kişilerin iç dünyasına zarar vermeyi amaçlamaktadır⁹⁸. Duygusal şiddet olarak da bilinen psikolojik şiddet, kişinin kendisini değersiz hissetmesi, özgüvenini kaybetmesi gibi sonuçlar doğurur⁹⁹. Bu şiddet türü, kişinin düşüncelerini, fikirlerini ya da görüşlerini reddetmek, bir başka ifadeyle onu yok saymak suretiyle meydana gelebilmektedir¹⁰⁰. Kişinin ailesiyle ve arkadaşlarıyla görüşmesini, iletişim kurmasını engelleyerek onu izole etmek de psikolojik şiddettir¹⁰¹. Psikolojik şiddet, bu amaçlarla kişiyi eve hapsedmek şeklinde de meydana gelebilmektedir¹⁰².

Kadının evin penceresinden dahi dışarıya bakmasına izin vermemek, kadını çocuklarıyla görüştürmemek, karanlıkta bırakmak, giyimini kısıtlamak gibi eylemler de psikolojik şiddet eylemleri olarak kabul edilmektedir¹⁰³.

Yargıtay, pek çok kararında psikolojik şiddete örnek teşkil edecek davranışları tespit ederek ortaya koymuştur. Yargıtay'a göre; bir eşin diğerine "seni sevmiyorum" demesi¹⁰⁴ "beyinsiz" demesi ve eve misafir gelmesine izin vermemesi şeklindeki davranışlar¹⁰⁵ psikolojik şiddet olarak ifade edilmektedir.

2008 yılında kadınların birlikte oldukları son kişiler tarafından kendilerine uygulanan psikolojik şiddet üzerine yapılmış bir anket çalışmasına göre, ankete katılan kadınların %68,8'i

⁹⁷ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ankara, 2010, s. 86-93.

⁹⁸ Ayhan/Ak, s. 144.

⁹⁹ Başalp, s. 213; Ceylan, s. 23.

¹⁰⁰ Pancaroğlu, s. 30; Adaçay/ Güney, s. 314.

¹⁰¹ Ayhan/Ak, s. 144; Çetinkol Çakmak, s. 60; Delice, s. 17.

¹⁰² Pancaroğlu, s. 30.

¹⁰³ Karınca, s. 7.

¹⁰⁴ Y. 2. HD. E. 2014/13461, K. 2014/24788, T. 04.12.2014; Karar için bkz. Kandemir, s. 64.

¹⁰⁵ Y. 2. HD. E. 2015/6526, K. 2015/21241, T. 12.11.2015; Karar için bkz. Kandemir, s. 64.

“her zaman nerede olduğunun bilinmek istenmesi” biçiminde ortaya çıkan duygusal şiddete maruz kalmıştır¹⁰⁶.

Kişiden, maddi veya manevi sebeplerden ötürü gerçekleştiremeyeceği şeylerin istenmesi, yerine getirmesi mümkün olmayan görevlerin verilmesi de psikolojik bir şiddet biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin, sosyal, toplumsal yahut hukukî açıdan yanlış kabul edilen davranışlara özendirilmesi veya bu davranışları yapmaya zorlanması da bir psikolojik şiddet biçimi olabilmektedir¹⁰⁷.

En yaygın rastlanan psikolojik şiddet biçimlerinden bir diğeriye; fahişe, aptal, beceriksiz gibi aşağılayıcı isimler takmak suretiyle kişiyi sosyal hayatında küçük düşürmeyi amaçlayan sözler sarf etmek suretiyle ortaya çıkmaktadır¹⁰⁸. Bu şekilde ortaya çıkan ve esasında yine muhatabın psikolojisini hedef alan psikolojik şiddet, sözlü şiddet olarak da ifade edilmektedir. Sözlü şiddet oldukça sık başvurulan bir şiddet türüdür. Buna rağmen toplumsal dilin kadına yönelik olan saldırgan ve aşağılayıcı duruşunun kadınlarca içselleştirilmiş olması sebebiyle kadınlar genellikle sözlü şiddete kayıtsız kalmakta ve adeta görmezden gelmektedir. Kadınların sözlü şiddete kayıtsızlığında elbette sözlü şiddetin özellikle fiziksel şiddete kıyasen daha katlanır olduğunun düşünülmesi de etkilidir¹⁰⁹.

2022 yılında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfına ilk defa başvuran ve maruz kaldığı şiddet biçimi bilinen 755 kadından %35’inin psikolojik şiddete maruz kaldığı anlaşılmıştır¹¹⁰.

2.3.1.4. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, ekonomik yaptırımlarda bulunmak marifetiyle kişinin yaşamını sürdürmesini sağlayacak maddi kaynaklardan mahrum bırakılmasına neden olan şiddet biçimi olarak tanımlanmaktadır¹¹¹.

Ekonomik şiddet, kişinin parasızlık ile tehdit edilmesi, gelirin el konulması yahut elindeki paranın denetlenmesi biçimlerinde ortaya çıkan şiddet türüdür¹¹². Kişinin yetersiz para ile yetinmesinin beklenmesi de ekonomik şiddettir¹¹³. Kişinin çalışmayıp karşısındakini zorla çalıştırması da yine ekonomik şiddetini ortaya çıkma biçimlerindedir. Kişinin işe girmesine

¹⁰⁶ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2010, s. 56-57.

¹⁰⁷ Polat, Oğuz, s. 32.

¹⁰⁸ Cibooğlu, s. 4335-4336.

¹⁰⁹ Özkan, s. 547.

¹¹⁰ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2022 yılı Faaliyet Raporu, s. 16.

¹¹¹ Başalp, s. 218; Çetinkol Çakmak, s. 60.

¹¹² Delice, s. 17.

¹¹³ Demir, s. 59.

hatta işe girmek maksadıyla eğitim görmesine engel olmak da ekonomik şiddet olarak kabul edilmektedir¹¹⁴.

Kişinin, iş hayatında kademe atlamasına ve ilerlemesine yarayacak fırsatları değerlendirmesine mâni olmak da ekonomik şiddet uygulama biçimi olarak kabul edilebilmektedir¹¹⁵.

Ankara 8. Aile Mahkemesi'nin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından onanan direnme kararında ekonomik şiddete ilişkin çok yerinde tespitler yapıldığı görülmüştür. İlgili kararda; ekonomik şiddetin fiziksel şiddet gibi ani öfke patlamaları biçiminde meydana çıkmadığından ve daha çok kişilikle ilgili olduğundan söz edilmiştir. Bu sebeple Mahkeme tarafından, ekonomik şiddet mağdurunun bu tavrı algılamasının ve tepki göstermesinin de çok uzun zaman alabileceği belirtilmiştir¹¹⁶.

Erkeklerin, kadınlardan habersiz yahut kadınları kandırmak veya zorlamak suretiyle kadının adına kredi kartı çıkartıp harcama yapmaları ve bu karttan yüksek meblağlarda borçlanmaları da oldukça sık rastlanan bir ekonomik şiddet biçimidir. Aynı erkekler daha sonra genellikle adına kart çıkartıp borçlandırdıkları kadınları terk ederek yüksek miktardaki borçlar ile baş başa bırakmaktadır. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'na başvuran kadınların şiddet uygulayandan üzerine kalan bu borçlardan nasıl kurtulabileceklerini ya da şiddet uygulayan tarafından kendi adlarına çekilen kredinin kendilerinden habersiz çekildiğini nasıl kanıtlayabileceklerini sorduğu bilinmektedir¹¹⁷.

Türkiye'nin bazı bölgelerinde, sosyal hayatta erkekler hâlâ evin reisi olarak kabul edildiğinden ve evin geçimi sorumluluğu da genellikle erkeğin görevi olarak kabul edildiğinden kadınlar ekonomik gücü ele alamamakta, istihdama katılamamakta ve bunun sonucunda da maddi olarak eşler ine bağımlı yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu olumsuz durum, ekonomik bir buhrana neden olmakta ve kadın ile öteki aile fertlerine şiddet eylemleri olarak sirayet etmektedir¹¹⁸. Zira sözde evin reisi olarak kabul edilen erkek de para akışının kendi tekelinde olduğunun farkında olduğundan bunu özellikle ev içindeki kadınlara karşı bir koz olarak kullanmaktadır. Zira ekonomik bağımsızlığını kazanmasına müsaade edilmeyen kişiler ya aile

¹¹⁴ Cibooğlu, s. 4336.

¹¹⁵ Polat, Oğuz, s. 33.

¹¹⁶ Ankara 8. Aile Mahkemesi E. 2008/678, K. 2008/898 T. 21.07.2008; Karar için bkz. Karınca, s. 9.

¹¹⁷ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 yılı Faaliyet Raporu, s. 7.

¹¹⁸ Uçar, s. 356.

büyüklerine ya da eşine bağımlı olduğundan bu kişilerin gördükleri diğer şiddet biçimlerine de sessiz kaldıkları bilinen bir gerçektir¹¹⁹.

Kadınların, mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden ötürü eğitim hakkına erişememesi, küçüklüklerinden beri bakım veren görevini üstlenmesi ve çalışsalar bile aynı pozisyonda çalışan erkeklerden daha düşük maaşlar ile çalıştırılmaları da ekonomik şiddete maruz kalmalarına neden olmaktadır¹²⁰.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması kapsamında beyanları alınan kadınların %24’ünün çalışmasının engellenmesi ya da işini bırakmaya sebep olma biçiminde ortaya çıkan ekonomik şiddete maruz kaldığını belirttiği görülmüştür¹²¹.

Ekonomik şiddetin önüne geçebilmek için kadın istihdamının önündeki tüm engellerin aşılması ve pozitif ayrımcılık yapmak suretiyle kadınların ister özel ister kamuda çalışma hayatında istihdama katılımları desteklenmelidir. Devlet, bu doğrultuda sosyal devlet ilkesi gereği işletmeleri teşvik etmeli ve gerek gördüğü alanlarda istihdamda kadınların menfaatine kotalar koymalıdır. Bu sayede istihdam noktasında OECD ülkeleri arasında en alt seviyede olan Türk kadınlarının ekonomik özgürlüklerini kazanmaları mümkün kılınabilir¹²².

2.3.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, etnik köken, renk, dil, din, coğrafya fark etmeksizin neredeyse tüm dünyada görülmektedir¹²³. Yapılan antropolojik çalışmalar Papua Yeni Gine’deki birtakım yerli kabileler haricinde kadına yönelik şiddetin dünyadaki tüm topluluklarda görüldüğünü ortaya koymuştur¹²⁴. Kadına yönelik şiddete ilişkin en eski bulgular Virginia Tıp Fakültesi’nde gerçekleştirilen bir çalışma ile ortaya konmuş olup bu çalışma, 2000-3000 yıllık kadın ve erkek mumyalar kıyaslanmak suretiyle yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, kadın mumyalarda ölüme sebep olan kafa kırıklarının oranı %30-50 aralığında iken erkek mumyalarda bu oran

¹¹⁹ Cibooğlu, s. 4336.

¹²⁰ Tuna, Oğuzhan, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2021, s. 32.

¹²¹ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 97.

¹²² Uçar, s. 357.

¹²³ Subaşı, Nükhet/ Akın, Ayşe, “Kadına Yönelik Şiddet Nedenleri ve Sonuçları”, Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın, Ed. Ayşe Akın, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2003, s. 234-235; Çiftci, s. 27; Demir, s. 57; Gül/ Alican, s. 155; Polat, Mehtap, s. 70.

¹²⁴ Subaşı/ Akın, s. 234-235.

%9-20 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca barış zamanı kadına yönelik şiddetin neden olduğu öne sürülmüştür¹²⁵.

Eski Roma'da erkeklerin eşlerini dövmediği ve toplum içinde sarhoşluk yahut halka açık oyunlarda bulunma gibi sebeplerle öldürebildiği dahi bilinmektedir¹²⁶. İngiltere'de ise 1700'lü yıllarda yürürlüğe giren kanunlar, erkek eşe gayrimeşru yola sapan eşini fiziksel şekilde cezalandırma hakkını tanımaktaydı. Bu uygulamanın 19. yy. da ABD'de de sürdürüldüğü bilinmektedir¹²⁷.

Kültürel yapıdan kaynaklı olarak kadına yönelik şiddet algısı ve tanımı toplumdan topluma değişiklik gösterebilmektedir. Bazı toplumlarda kadına bağırarak, hakaret etmek hatta dövmek şiddet olarak kabul edilmemektedir. Misal, uzak doğu kültüründe erkeklerin kadınları dövme hakkı olduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle de şiddete maruz kalan kadınların şikâyet etme hakkı olmadığı kabul edilir. Yapılan araştırmalar Rusya'da erkeklerin üçte birinin kadınların ise yarısının kadına yönelik şiddeti ciddi bir sorun olarak görmediğini ortaya koymaktadır¹²⁸.

Türkiye'de ise geleneksel olarak erkek çocukların aktif ve atılgan biçimde büyütülmesi, kız çocuklarının ise edilgen ve pasif biçimde büyütülmesi anlayışı yaygın olduğundan bu anlayış ile büyütülen erkek çocuklar ileride şiddete meyilli olurken kızlar ise kendilerini savunmamakta ve şiddete boyun eğmek zorunda kalmaktadır¹²⁹.

Kadına yönelik şiddet eylemleri ile amaçlanan, kadının aşağılanması, cinsiyetçi rollerin dayatılması, baskın erkeğe bağımlılığın sürmesini sağlamak olmuştur¹³⁰. Bu, toplum hayatında kadın ve erkeğe verilen rollerden kaynaklanmakta olup bizler de ataerkil bir toplum yapısının hüküm sürdüğü bir coğrafyada yaşadığımızdan ülkemizde kadının toplumdaki yeri de erkeğe göre belirlenmekte ve tanımlanmaktadır¹³¹. Kadınlara çocukluklarından beri içerisinde oldukları ataerkil toplumun rollerine uygun davranma yükümlülüğü yüklenmekte olup bu rollere aykırı davranışlar ise şiddetle cezalandırılmaktadır¹³².

¹²⁵ Çetinkol Çakmak, s. 58; Çiftci, s. 27; Kalçık/ Şahan, s. 25.

¹²⁶ Çiftci, s. 27; Subaşı/ Akın, s. 234-235.

¹²⁷ Subaşı/ Akın, s. 234-235.

¹²⁸ Delice, s. 22.

¹²⁹ Karınca, s. 14; Çiftci, 31; Kalçık/Şahan, s. 25; Demir, s. 58.

¹³⁰ Subaşı/ Akın, s. 234-235; Budak, s. 144.

¹³¹ Budak, s. 144

¹³² Kılıç, Muharrem, "Yasal Koruma ve Güvence Sistemleri Açısından Şiddetin Hukuksal Çerçevesi", LHD, 11/132, 2013, s. 9.

Kadına yönelik şiddet, 6284 sayılı Kanun m. 2/-ç'de: “Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış” şeklinde tanımlanmıştır¹³³.

1980 yılına kadar özel hayat ve aile hayatı mahremiyeti kapsamında değerlendirilen kadına yönelik şiddet eylemleri, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kararıyla kabul edilerek 03.09.1981 tarihinde yürürlüğe giren “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” uyarınca; “kadınların siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel vb. alanlarda erkeklere tanınmış temel özgürlüklerden, insan haklarından salt cinsiyetlerinden ötürü mahrum bırakılmaları” olarak tanımlanmıştır¹³⁴. Bu tanımlama ile artık kadına yönelik şiddet, uluslararası düzeyde bir toplumsal problem olarak görülmüş ve aile mahremiyeti dâhilinde ele alınmaktan çıkarılmıştır.

BM Genel Kurulu tarafından kabul edilerek 20.12.1993 tarihinde ilan edilen “Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri” gereğince de kadına yönelik şiddetin tanımı yapılmıştır¹³⁵. Buna göre, kamusal yaşamda veya özel yaşamda ortaya çıkması fark etmeksizin her tür zarar veren yahut verebilecek olan eylem ile cinsiyetten kaynaklı eylemlerle tehdit etme yahut keyfi biçimde hürriyetine engel olma kadına karşı şiddet olarak kabul edilmektedir¹³⁶. Anılan tanımdan anlaşıldığı üzere söz konusu bildiride, kadına karşı şiddetin değişik çeşitleri olan fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddetin yanı sıra namus cinayetleri, tecavüz, cinsel taciz, gıdadan mahrum etme, sağlık kaynaklarına ulaşımın kısıtlanması ve cinsel istismarı gibi konular kadına karşı şiddet kapsamında kabul edilmiştir¹³⁷.

Kadına yönelik şiddet kavramının günlük hayatta aile içi şiddet kavramıyla eşdeğer kullanıldığı görülmekte ise de bu oldukça yanlıştır. Zira iki kavramın ortak noktaları olduğu gibi farklı noktaları da mevcuttur. Aile içi şiddet, tüm aile bireylerini etkisi altına alabilecek bir kavramı ifade ederken kadına yönelik şiddet sadece kadını hedef alan şiddeti ifade etmektedir. Aile içi şiddet, aile arasında meydana gelebilecekken kadına yönelik şiddet aile dışında da meydana gelmesi mümkün olan şiddet eylemleridir¹³⁸.

¹³³ Ceylan, s. 24; Demiröz/ Nuhoglu, s. 157; Özkan, s. 537-538.

¹³⁴ Budak, s. 149.

¹³⁵ Ercoskun Şenol, s. 425; Kırbaş Canikoğlu, s. 360.

¹³⁶ Çetinkol Çakmak, s. 58; Delice, s. 16; Demir, s. 57; Kırbaş Canikoğlu, s. 360; Özkan, s. 538.

¹³⁷ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 32; Kırbaş Canikoğlu, s. 360; Özkan, s. 538.

¹³⁸ Başalp, s. 209.

Dünya Sağlık Örgütü, kadının bedensel bütünlüğüne salt kadın olmasından kaynaklı yöneltilen tüm fiziksel, cinsel ya da psikolojik müdahaleler neticesinde kadının zarara uğraması hâli ile sosyal hayatta yahut özel hayatında kadına baskı uygulanmak suretiyle özgürlüğünün keyfi şekilde kısıtlanmasını kadına yönelik şiddet olarak tanımlamıştır¹³⁹. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002'de yayınladığı Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporu'na göre de küresel olarak en yaygın rastlanılan şiddet türü, kadına yönelik şiddettir¹⁴⁰.

Kadına yönelik şiddetin sonuçlarına bakıldığında ilk olarak yaralamalara neden olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra kadında uzun vadede kronik ağrı, depresyon, bedensel yetersizlik, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımı gibi zararlı alışkanlıklar edinmeye neden olduğu da görülebilmektedir. Kadın, uygulanan şiddetin etkisini bertaraf etmek ve unutmak adına kendisini rahatlatacağına inandığı bağımlılık oluşturabilecek maddelere yönelebilmektedir. Şiddete maruz kalan kadının psikolojik sağlığı ise muhakkak zarar görmektedir. Bu sayılan sonuçlar, şiddet mağduru ile şiddet uygulayanın arasında ilişki zamanla düzelse bile kolaylıkla ortadan kalkmamaktadır¹⁴¹.

Kadına yönelik şiddetin nedenleri olarak eğitimsizlik, refah düzeyi, işsizlik, madde kullanımı, kadın ve erkek arasındaki fiziksel farklılıklar gibi pek çok neden sayılabilecek iken kadına yönelik şiddetin ortaya çıkışının bunlardan tek bir tanesine bağlanması mümkün değildir. Kişilerin küçüklüğünde aile içi şiddete tanıklık etmesi yahut bizzat aile içi şiddete uğramış olmasının da kadına yönelik şiddetin nedenlerinden biri olduğuna inanılmaktadır¹⁴².

Öte yandan günümüzde kadına yönelik şiddetin en büyük nedenleri arasında cinsiyete dayalı ayrımcı değerlerin olduğu fikri kabul edilmektedir¹⁴³. Cinsiyete dayalı ayrımcı değerler eşitsizliğe neden olduklarından kadınları haklarından mahrum etmekte; şiddet ise bu eşitsizliği sürdürmede bir araç olarak kullanılmaktadır¹⁴⁴. Zira kadına yönelik şiddet, kadın ve erkek arasındaki iktidar eşitsizliğinden ileri gelmekte olup erkeğin kadın üstünde iktidar kurma isteğinin sağlanmasına hizmet etmektedir¹⁴⁵. Cinsiyete dayalı geleneksel rol ve kalıpların değişmesi neticesinde kadın ve erkek arasındaki eşitliğin gerçek manada sağlanması üzerine kadına yönelik şiddetin azalacağı kanaatindeyiz. Bunun için de devletin net ve tutarlı bir tutum

¹³⁹ Ediz/ Altan, s. 400.

¹⁴⁰ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 19.

¹⁴¹ Tuna, s. 20.

¹⁴² Karınca, s. 15.

¹⁴³ Öztürk, Necla, s. 21; Gül/Alican, s. 155; Kırbaş Canikoğlu, s. 357.

¹⁴⁴ Ceylan, s. 14; Kırbaş Canikoğlu, s. 357.

¹⁴⁵ Karınca, s. 15.

sergilemesi, ayrımcı değer yargılarını ortadan kaldırmak üzere ciddi bir çaba göstermesi bu hususta mevzuatı şekillendirerek mevzuatın uygulamasını da sıkı bir şekilde takip etmesi gerekmektedir. Nitekim 6284 sayılı Kanun m. 1/2-ç ile kadına karşı cinsiyetten kaynaklı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyetten kaynaklı şiddetten koruyan tedbirlerin ayrımcılık olarak değerlendirilemeyeceği hüküm altına alınmış olup bu madde ile pozitif ayrımcılık olarak tanımlanabilecek tedbirlerin eşitliğe aykırılık olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir¹⁴⁶. Eşit koşullara sahip olmayanlara eşit muamele edilmesi hakkaniyetli olmayacağından, kadınlara sağlanan pozitif ayrımcılık kapsamındaki imkânlar, eşitsizliğe yol açmaktan ziyade eşitsizliği giderecektir.

6284 sayılı Kanun'da, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılıktan söz edilmişken kadına yönelik şiddetin en büyük nedenlerinden biri olan cinsiyet ayrımına bağlı değerlerin ve bu kapsamda toplumsal cinsiyet kavramının tanımlanmamış olması ise kanaatimizce büyük bir eksikliktir. Burada İstanbul Sözleşmesi bakımından kabul edilen toplumsal cinsiyet tanımının dikkate alınması gerekmektedir. Sözleşmenin 3. maddesi gereği toplumsal cinsiyet; farazi bir topluluğun, kadın ve erkek bireyler için uygun olduğuna inandığı sosyal olarak inşa edilmiş roller, hareketler, faaliyet şeklinde tanımlanmıştır. Misal, öğretmenliğin toplum genelinde kadınlara uygun bir meslek olarak kabul edilişi, pembe rengin kadınların kullanımına yakıştırılması gibi durumlar tamamen toplumun oluşturduğu rollerden ileri gelen kabullerdir. Bunlar, temellerini fizyolojik cinsiyetten almamaktadır. Bu kabuller, toplumsal cinsiyet kavramının içini doldurmakta olup kadın erkek eşitliğine zarar vererek İstanbul Sözleşmesi'nin de sözünü ettiği üzere kadına yönelik şiddete neden olmaktadır¹⁴⁷.

Kadına karşı şiddetle mücadele için özellikle erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama sürecine dahil olmaları gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin eğitim hayatlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine dair eğitilmesi önemlidir¹⁴⁸. Bu konudaki görüşümüzü destekler nitelikte yüksek lisans öğrencileri üzerine yapılmış bir araştırma mevcuttur¹⁴⁹. Bu araştırmaya göre toplumsal cinsiyet eğitimi dersleri, kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyete ilişkin anlamlı bir farkındalık yaratmaktadır. Çalışmaya katılan evli ve çocuk sahibi öğrencilerin, kendi özel yaşamlarında ve aile bireyleri ile çocukları üzerinde eğitimin olumlu katkılarını gördükleri bulgulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çevrelerini de bu konuda

¹⁴⁶ Polat, Mehtap, s. 8; Yağcıoğlu, s. 921.

¹⁴⁷ Ayhan/ Ak, s. 139.

¹⁴⁸ Polis Akademisi Başkanlığı, 2018, s. 14.

¹⁴⁹ Kalçık/ Şahan, s. 28.

bilgilendirdikleri ve bizzat da karşılaştıkları şiddet olayları karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğini daha iyi anladıklarına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır¹⁵⁰. Toplumsal cinsiyet eğitimi derslerinin belli bir hayat görüşüne sahip olan daha büyük yaştaki yüksek lisans öğrencileri üzerinde dahi etkili olduğu görülmektedir. Öyleyse henüz stabil bir hayat görüşü olmayan ve John Locke tarafından tasvir edildiği şekliyle zihinleri boş bir levha olan ilköğretim çağındaki öğrenciler üzerinde bu derslerin ne derece etkili olabileceğini tahmin etmek güç değildir. Bu vb. çalışmalar toplumsal cinsiyete ilişkin verilen eğitimlerin kadına karşı şiddetle mücadele hususunda ne derece kıymetli olduğu yönündeki çıkarımımızı desteklemektedir.

2.3.3. Ev İçi Şiddet

Ev içi şiddet, 6284 sayılı Kanunda; “*Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet*” olarak tanımlanmıştır¹⁵¹.

Anılan tanımdan da anlaşılmaktadır ki, ev içi şiddet, aile içi şiddet kavramından farklı bir anlama gelmektedir. Zira aile içi şiddet, bir ailede açığa çıkan tüm şiddet olayları yahut aile üyelerinin birbirine uyguladığı şiddet biçiminde tanımlanmaktadır¹⁵². Oysa ev içi şiddet, yakın ilişki içinde olunan birinin şiddetine maruz kalmak olarak tanımlanmaktadır¹⁵³. Öte yandan uygulamada bu kavramların sık sık karıştırıldığını söylemek mümkündür. Bu karışıklığın sebebi olarak İstanbul Sözleşmesi’nin hatalı çevirisi gösterilmektedir¹⁵⁴. Zira sözleşmede “*domestic violence*” olarak tabir edilen kavram, Türkçe’ye hatalı bir şekilde “*aile içi şiddet*” olarak çevrilmiştir. Oysa söz konusu kavram, Türkçe’ye “*ev içi şiddet*” olarak çevrilmelidir¹⁵⁵.

Ev içi şiddet, aile içi şiddeti kapsadığından, daha büyük bir kitleye hitap etmektedir¹⁵⁶. Aile içi şiddet yerine ev içi şiddet ifadesinin kullanılması, 6284 sayılı Kanun’un, 4320 sayılı Kanun’un dar kapsamından ayrılarak mülga 4320 sayılı Kanun’un eksikliklerini bertaraf etmeye çalışması bakımından yerinde olmuştur.

6284 sayılı Kanun’da ev içi şiddetin tanımında, “*aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında*” ifadesi kullanılmış olmasına karşın aile veya aile mensupları

¹⁵⁰ Kalçık/ Şahan, s. 28.

¹⁵¹ Demiröz/ Nuhoglu, s. 156-157.

¹⁵² Gül/ Alican, s. 155.

¹⁵³ Öztürk, Necla, s. 21.

¹⁵⁴ Pancaroğlu, s. 118.

¹⁵⁵ Kırbaş Canikoğlu, s. 366.

¹⁵⁶ Öztürk, Necla, s. 21.

kavramlarının tanımına Kanun'da yer verilmediği görülmektedir. Kanun'un ev içi şiddetin tanımını yapma şeklinden yola çıkan doktrin, aile kavramının geniş yorumlanması gerekeceğine ilişkin bir kanaate varmış olmakla birlikte Kanun'da sözü edilen aile kavramının TMK esas alınarak anlaşılması gerekeceğini, dolayısıyla geniş yorumun olanaklı olmayacağını savunan yazarlar da olmuştur¹⁵⁷. Ancak dikkat edilirse TMK'da da tek bir ifade altında aile kavramının tanımının yapılmadığı görülecektir. TMK'nın çeşitli maddelerinde aile kavramı anlatılmak istenen konu bakımından farklı biçimlerde ifade edilmiştir¹⁵⁸. TMK'nın bazı düzenlemelerinde aile denilirken karı kocadan ibaret olan dar anlamda aile kastedilmekte, bazı düzenlemelerinde ise eşlere ilaveten çocukları da kapsayan geniş aile kastedilmektedir¹⁵⁹. TMK, kan ve kayın hısımlığı, hizmetçilik, işçilik, çıraklık ya da koruma ve gözetme ilişkisi kapsamında ev düzeni içinde beraber yaşayan kimselerden oluşan topluluğu da aile olarak kabul etmektedir. TMK'nın bu kabulünden anlaşılan aile kavramı en geniş aile olarak ifade edilmektedir¹⁶⁰.

Doktrinde en geniş anlamda aile olarak tabir edilen ve temelini TMK'nın 367. maddesinden alan kavram gereği, bir evde devamlı yahut günü birlik çalışan hizmetli, hastabakıcı, bahçıvan yahut eğiticinin o evdeki öteki kişilerle kurduğu ilişkisi de aile içi şiddet kapsamında kalmaktadır¹⁶¹. Ev içi şiddetin aslında aile içi şiddeti de kapsayan bir kavram olması sebebiyle yine en geniş aile kavramının içini dolduran kişilerin maruz kaldıkları şiddetin ev içi şiddet olarak kabul edileceği de aşikârdır¹⁶².

Ayrıca tanımda geçen "*aynı haneyi paylaşmasa da*" ibaresi, resmî nikâh olmadan yaşanan beraberlik içerisindeki tarafların birbirine uyguladığı şiddetin aile içi şiddet kapsamında olmasa da ev içi şiddet kapsamında kaldığını ortaya koymaktadır¹⁶³. Ankara 2. Aile Mahkemesi bu konuda vermiş olduğu bir kararında, her ne kadar tarafların nüfus kayıtlarından aralarında evlilik bağının olmadığı tespit edilmiş ise de İstanbul Sözleşmesi'nin 3/b bendi gereği aile içi şiddet tanımına evlilik dışı fiili birliktelikler de dâhil olduğundan ve Anayasa'nın

¹⁵⁷ Pancaroğlu, s. 118-119.

¹⁵⁸ Öztan, Aile, s. 3.

¹⁵⁹ Öztan, Aile, s. 3-4; Öztan, Medeni, s. 419; Hatemi, Hüseyin, Aile Hukuku, İstanbul 2021, s. 1; Akıntürk, Turgut/ Ateş Derya, Aile Hukuku, Ankara 2021, s. 5-6; Özyakışır, Özkan, "§1. Aile Hukukuna Giriş ve Nişanlanma", iç. Medeni Hukuk II Aile Hukuku, Ed. Metin İkizler/Özlem Tüzüner, Ankara, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2024, s. 32.

¹⁶⁰ Öztan, Aile, s. 4; Öztan, Medeni, s. 419; Hatemi, s. 1; Akıntürk/ Ateş, s. 5-6; Özyakışır, s. 32.

¹⁶¹ Uğur, s. 347; Öztan, Medeni, s. 419.

¹⁶² Uğur, s. 347.

¹⁶³ Kökdemir, Elif Almıla, "6284 Sayılı Kanun ve Bu Kanununun Ceza Muhakemesi Hukukundaki Etkileri", (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2020, s. 14.

90. maddesi gereği usulüne uygun yürürlüğe konmuş uluslararası anlaşmalar kanun hükmünde olduğundan tedbir kararına hükmetmiştir¹⁶⁴. Anılan karar, İstanbul Sözleşmesi yürürlükte iken verildiğinden yukarıda zikredildiği gibi gerekçelendirilmiş ise de İstanbul Sözleşmesi feshedildikten sonra da aynı kararın ev içi şiddetin tanımında geçen “*aynı haneyi paylaşmasa da*” ibaresinden yola çıkılarak verilebileceği kanaatindeyiz.

Kaldı ki, AİHM de AİHS m. 8’de ifade edilen aile kavramını, ev içi anlamına gelecek şekilde geniş yorumlamıştır. 1979 tarihli Marckx/Belçika kararında, AİHM, AİHS m. 8’in aile kavramını, “meşru aile” ve “tabii aile” olarak ayırmadığını belirterek bu durumun Sözleşme’nin ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesine de uygun olduğunu ifade etmiştir¹⁶⁵. AİHM, Johnston ve diğerleri/İrlanda kararında da aile kavramının evlilik birliğinden kaynaklı ilişkilerden ibaret olmadığını ve resmî evlilik birliği kurulmadan fiilen birlikte oturan tarafların da aile kavramı içinde değerlendirileceğini belirtmiştir¹⁶⁶. Opuz/Türkiye kararı ile de AİHM, aile varlığının kabulü için fiili birlikteliğin yeterli olduğunu ve resmî evliliğin devam edip etmediğinin bir önemi olmadığını bir kez daha net bir biçimde ifade etmiştir¹⁶⁷.

Anayasa m. 90 gereği, usulüne uygun yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere dair milletlerarası anlaşmalar ile Kanunların aynı hususta değişik maddeler içermesinden ötürü meydana gelecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri dikkate alınacağından, 6284 sayılı Kanun kapsamında ev içi şiddet vakaları değerlendirilirken yukarıda sözü edilen AİHM kararlarının göz önünde bulundurulması isabetli olur.

Ev içi şiddet, evin dışında ortaya çıkan şiddetten daha ağır sonuçlara neden olmaktadır. Zira ev içi şiddetten söz ettiğimiz hâllerde mağdur genellikle ailesi içinden ve aralarında sözde bir güven bağı olan bir kişiden şiddet görmektedir. Kaldı ki anılan şiddet eylemleri ev içerisinde gerçekleştiğinden ispatı da çok zordur. Hatta mağdur hayatını sürdürmeyeceği endişesi ya da devamlı tehdit alması sebebiyle genellikle uğradığı şiddeti resmî makamlara bildirmekten dahi çekinmektedir. Bu sebeple, ev içinde gerçekleşen şiddet eylemleri neticesinde ağır yaralanma

¹⁶⁴ Ankara 2. Aile Mahkemesi, Değişik İş 2018/ 291, K. 2018/292, T. 18.05.2018; Karar için bkz. Tellioglu, s. 18.

¹⁶⁵ Başvuru No: 6833/74, Karar Tarihi:13/06/1979; Karar için bkz. Esen, Selin, “Ev İçi Şiddete Karşı Devletin Kadını Koruma Ödevinin Konusu, Muhatapları ve Korumanın Yararlanıcıları”, Kadınların ve Kız Çocukların İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet, Ed. Funda Kaya/ Nadire Özdemir/Gülriiz Uygur, Ankara, Savaş Yayınevi, 2012, s. 101.

¹⁶⁶ Başvuru No: 25735/94, Karar Tarihi: 18/12/1986; Karar için bkz. Esen, s. 102.

¹⁶⁷ Başvuru No: 33401/02, Karar Tarihi: 09/09/2009; Karar için bkz. Esen, s. 102.

ya da ölüm gerçekleşmediği sürece genellikle resmî makamlar bu eylemlerden haberdar olamamaktadır¹⁶⁸.

6284 sayılı Kanun'un açık hükümlerine karşın insanlar yine de bir arada yaşadıkları kişilerden gördükleri şiddeti aile içi meseleler olarak görmektedir¹⁶⁹. Şiddet mağdurları şiddeti dile getirmekte zorlandığından ev içi şiddet hakkında sağlıklı veri toplanması da güçtür. Ev içi şiddet olaylarına şahit olanların yine hane halkından olması sebebiyle tanıklık etmekten imtina etmeleri de bu konuda sağlıklı veri toplanamayışında etkili olmaktadır. Ayrıca ev içi şiddet mağdurları, maruz kaldıkları şiddeti resmî makamlara bildirdikleri takdirde şiddet uygulayanın intikam almak isteyebileceğini de düşündüklerinden daha ağır şiddet eylemlerine maruz kalmaktan çekinerek de ev içi şiddeti resmî makamlara bildirmeye çekinmektedir¹⁷⁰.

Ev içi şiddet eylemleri anılan sebeplerden ötürü kolluğa veya yetkili diğer makamlara intikal edemese de şiddetin kişi üzerindeki etkilerinin artmasıyla beraber şiddet mağdurunun sağlık kurumlarına başvurması zorunlu olabilmektedir.

Şiddet mağdurunun hekim tarafından muayenesi sonucu şiddete maruz kaldığının anlaşılabilmesi ise yüksek ihtimaldir¹⁷¹. Dolayısıyla hekimlerin bu konuda bilgilendirilmesi ve ev içi şiddet ile aile içi şiddet ihtimallerini de göz önünde bulundurarak hastayı muayene etmelerinin sağlanması elzemdir. Hekimler, ev içi şiddet ile aile içi şiddeti ortaya çıkarabilmek için, hastanın hikâyesinin yaralanma türüyle uyumuna, yaralanma ve sağlık kuruluşuna başvuru arasındaki sürecin uzunluğuna, intihar ya da depresyon belirtilerinin olup olmadığına dikkat etmelidirler¹⁷².

Kadına ve aile fertlerine yönelik şiddet, son yılların en çok çalışılan konularından olup 2000'li yılların ortalarına gelindiğinde kadına karşı şiddet ve aile içi şiddete ilişkin 15.000'e yakın makale yayınlandığı görülmektedir¹⁷³.

Polis Akademisi Başkanlığı akademisyenlerinin yayınladığı "*Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri 2016-2017-2018 Verileri ve Analizler Raporu*" Türkiye genelinde 2016'da

¹⁶⁸ Pancaroğlu, s. 19.

¹⁶⁹ Alican Şen, s. 142; Öktem Songu/Şahin Emir, s. 1158; Öztürk, Necla, s. 1, 3.

¹⁷⁰ Özgentürk, İlyas/ Karğın, Vedat/ Baltacı, Halil, "Polisin Aile İçi Şiddetle Mücadeledeki Rolü: Reaktif Mücadeleden Proaktif Mücadeleye Geçiş", Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 236.

¹⁷¹ Alican Şen, s. 148.

¹⁷² Tuna, s. 17-18.

¹⁷³ Özgentürk / Karğın / Baltacı, s. 233.

301, 2017'de 350, 2018'de 281 olmak üzere toplam 932 kadın cinayeti işlendiğini ortaya koymaktadır. Öldürülen bu kadınların %72,8'inin ev içinde öldürüldüğü tespit edilmiştir¹⁷⁴.

Ülkemizde sadece 2020 yılının ilk altı ayında öldürülen kadınların %66'sının,¹⁷⁵ 2022 yılı içinde öldürülen kadınların ise %63'ünün evlerinde öldürüldüğü bilinmektedir¹⁷⁶.

Tüm bu veriler ev içi şiddetin ne derece önem arz eden bir konu olduğunu ortaya koymakta olup bu konudaki yasal düzenlemelerin ne denli büyük bir ihtiyaçtan doğduğunu göstermektedir.

2.3.4. Şiddet Mağduru

Şiddet mağduru, 6284 sayılı Kanun m. 2/1-e ile: “*Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiler*” şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere 6284 sayılı Kanun, doğrudan yahut dolaylı maruz kalmaya ilaveten bir de maruz kalma tehlikesi olan, etkilenen ve etkilenme tehlikesi olan kişileri şiddet mağduru olarak değerlendirmektedir. Yine bahsi geçen Kanun'un, açık, ani, yakın tehlike vb. ifadeler kullanmak yerine yalnızca tehlike ifadesini kullanmakla yetinmesi de şiddet mağduru kavramının bir hayli geniş yorumlanmasını gerektirecek olup elbette mahkemenin de somut olaya göre bir karar vermesi icap edecektir¹⁷⁷.

6284 sayılı Kanun'un şiddete maruz kalma tehlikesi olan kişileri de şiddet mağduru olarak kabul etmesi, onu mülga 4320 sayılı Kanun'dan da ayıran önemli bir özelliktir. Zira mülga 4320 sayılı Kanun döneminde kişilerin korunabilmesi için hâlihazırda şiddete uğramış olmaları şartı aranmaktaydı.

Ev içinde uygulanan şiddet eylemi, esasında tek bir kişiye yönelik olsa dahi başta çocuklar olmak üzere tüm ev halkı bu eylemden olumsuz etkilenebilmektedir¹⁷⁸. Zira ev içerisinde birinin şiddet görüyor olması, ev halkının, evin güvenli bir yaşam alanı olmadığını düşünmesine ve kendini tehlikede hissetmesine neden olabilmektedir. Hakikaten de bugün hane

¹⁷⁴ Taştan, Coşkun /Küçükler Yıldız, Aslıhan, “Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri: 2016-2017-2018 Verileri ve Analizler”, 2019, (Çevrimiçi) https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Kadin_Cinayetleri_Rapor.pdf (E.T. 29.06.2023), s. 5.

¹⁷⁵ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 71.

¹⁷⁶ Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022 Yıllık Veri Raporu.

¹⁷⁷ Özgül Kalafat, s. 89-90; Öztürk, Necla, s. 7.

¹⁷⁸ İstanbul Sözleşmesi m. 26/1; <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-ey-lem-planlari/kadina-yonelik-siddetle-mu-cadele-ulusal-eylem-planlari> (E.T. 05.06.2024), s. 18.

bireylerinden birine şiddet uygulayan kimsenin yarın bir başka hane bireyine şiddet uygulaması olasılığı oldukça yüksektir. Kanaatimizce henüz şiddete maruz kalmamış hane bireylerinin de şiddet tehlikesi altında olduğu veya şiddetten etkilenen ya da etkilenme tehlikesi olan kişiler olduğu düşünülmelidir. Kaldı ki diğer hane bireyleri hiçbir zaman şiddetin odağı olmasa da şiddet uygulanan bir hanede yaşamının sonuçları psikolojilerine yansıtacağından, bu kişilerin de dolaylı olarak şiddete maruz kaldıklarını söylemek kanaatimizce mümkündür.

Şiddet mağduru aynı zamanda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nde¹⁷⁹ de tanımlanmıştır. Uygulama Yönetmeliği, 6284 sayılı Kanun'daki tanımdan farklı olarak şiddet mağdurunun, mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde uyruğu fark etmeksizin, Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı biçimde uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan kişi ve şiddetten etkilenen ya da etkilenme ihtimali olan kişi olduğunu belirtmiştir. Burada *“mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde uyruğuna bakılmaksızın”* ifadesi dikkat çekmektedir. Mütekabiliyet ilkesi en az iki ülke arasında vuku bulan karşılıklılık, bir ülke vatandaşının bir başka ülkede birtakım haklardan faydalanabilmesi için, ilgili diğer ülke vatandaşlarının da o ülkede aynı haklardan fiilen yararlanabilmesi anlamına gelmektedir¹⁸⁰. Yargıtay, bir kararında mütekabiliyet ilkesini şöyle tanımlamıştır: *“karşılıklı işlem, en az iki devlet arasında uygulanan ve her birinin ülkesinde, diğerinin vatandaşına aynı mahiyetteki hakları karşılıklı tanımalarını ifade eder.”*¹⁸¹.

Mütekabiliyet ilkesine yönelik sözü edilenler dikkate alındığında yukarıda bahsi geçen Yönetmeliğin *“mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde uyruğuna bakılmaksızın”* ifadesi ile ne anlatmak istediği anlaşılmaktadır. Kanaatimizce, Türkiye dışında bir ülkede şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan veya şiddetten etkilenen ya da etkilenme tehlikesi olan vatandaşlarımız o ülke hukuku gereğince şiddet mağduru olarak kabul edilmeseler dahi o ülkenin vatandaşları bizim ülkemizde şiddet mağduru olarak kabul edilecektir. Bunun için yalnızca 6284 sayılı Kanun'un bir kimsenin şiddet mağduru olarak kabulü için aradığı şartların oluşması yeterlidir.

¹⁷⁹ RG. T. 18.01.2013, S. 28532.

¹⁸⁰ Dost, Süleyman, “Milletlerarası Hukukta Mütekabiliyet İlkesi”, D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2015, s. 7.

¹⁸¹ Yargıtay 2. HD. E. 2010/11237, K. 2011/2718; Karar için bkz. Dost, s. 8.

2.3.5. Şiddet Uygulayan

Şiddet uygulayan, 6284 sayılı Kanun m. 2/1-g ve 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-ö ile şiddet olarak ifade edilen tutum ve hareketleri uygulayan ya da uygulama ihtimali olan kişiler olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlama ile şiddet uygulayan kavramının kapsamı mülga 4320 sayılı Kanun'a nazaran oldukça genişletilmiştir. Zira şiddet uygulama tehlikesi olan kişiler, mülga 4320 sayılı Kanun bakımından şiddet uygulayan vasfında kabul edilmemektedir.

6284 sayılı Kanun kapsamında eş, aile bireyi ya da tamamen yabancı bir kimsenin şiddet uygulayan olarak kabulü mümkün olup burada yaş, vatandaşlık vb. özelliklerin ayırt edici bir özelliği bulunmamaktadır. Doktrindeki bir düşünceye göre, somut olay bakımından gerekli şartlar sağlandığı takdirde on sekiz yaşın altındaki kişiler de şiddet uygulayan olarak kabul edilir¹⁸². Bu konuda Yargıtay 20. Hukuk Dairesi'nin de bir kararı bulunmaktadır. Anılan karara göre şiddet uygulayanın çocuk olması bu kişinin şiddet uygulayan olarak kabulü bakımından bir engel olmayıp önleyici tedbire hükmedilmesinin bir mahsuru bulunmamaktadır¹⁸³.

Öte yandan kavramın, aleyhine tedbire başvuru herkes bakımından doğrudan kullanımının masumiyet karinesine uygun olmadığı ve kimi zaman somut olay nezdinde kavramın masumiyet karinesine hanel getirdiği, bu nedenle de kamuya açık belgelerde başvuru kimliğinin gizlenmesi isteğinin kabulünün gerektiği Anayasa Mahkemesi'nce karara bağlanmıştır¹⁸⁴. Yine Anayasa Mahkemesi'ne yapılan A.B. ve S.M. başvurularında da Mahkeme, Anayasa m. 38/4'ün (masumiyet karinesi) ihlal edildiğine hükmetmiştir¹⁸⁵.

2.3.6. Tek Taraflı Israrlı Takip

Israrlı takibe yönelik hukukî düzenleme yapılması düşüncesi, ilk olarak Amerika'da Rebecca Schaeffer adındaki aktrisin cinayete kurban gitmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Buna müteakip ilk defa 1990 yılında Kaliforniya'da Israrlı Takip Mağdurlarının Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir¹⁸⁶. Genel olarak ortalama zekâda bir insanın tehdit olarak kabul

¹⁸² Kılınç, s. 79-80.

¹⁸³ Yargıtay 20. HD. E. 2015/15485, K. 2016/1661, T. 15/02/2016; Karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 17.04.2023).

¹⁸⁴ Başvuru Numarası: 2016/6038, Karar Tarihi: 20.06.2019, MİHDER C. 15, S. 43, 2019/2, s. 707-711.

¹⁸⁵ Anayasa Mahkemesi, S.M. Başvurusu, E. 2016/6038, T. 20.06.2019; Anayasa Mahkemesi, A.B. Başvurusu, E. 2018/2626, T. 14.10.2020; İbicioğlu, Gözde/ Durutürk Bilge, "Bireysel Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kararlarının İncelenmesi", İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 80 S. 3, 2022, 769-770.

¹⁸⁶ Uyumaz, Alper/ Akdağ, İdris, "Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2015, s. 53; Türkmen Ahmet,

edeceği ya da korkacağı şekilde devamlı tekrar eden ve takip biçiminde gerçekleşen, kısıtlayan hareketler olarak açıklanan ısrarlı takip kavramı, Türk mevzuatına ilk defa 6284 sayılı Kanun’la tek taraflı ısrarlı takip adı altında girmiştir. Ancak tek taraflı ısrarlı takipten anlaşılması gerekenin ne olduğu hususunda söz konusu Kanun’da bir tanım yapılmamıştır¹⁸⁷. Buna karşın tek taraflı ısrarlı takip kavramı, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-ş de şöyle tanımlanmıştır¹⁸⁸; Tek taraflı ısrarlı takip; aralarında aile ilişkisi olup olmadığı önem arz etmeksizin, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna karşı güvenliğinden endişe duyacak biçimde fiziki ya da psikolojik bakımdan korku ve çaresizliğe neden olacak şekilde, her çeşit eylemi olarak kabul edilir. Bu eylemlerin fiili, sözlü, yazılı olması mümkün olduğu gibi her tür iletişim aracı kullanılarak ve baskı oluşturarak gerçekleşmesi de mümkündür.

Tek taraflı ısrarlı takip kavramı, esasında sosyal medyanın yaygınlaşması ile birlikte sıkça duyduğumuz İngilizce kökenli “*stalking*” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılmıştır¹⁸⁹. Öte yandan *stalking* kelimesinin birebir Türkçe çevirisinin tek taraflı ısrarlı takip olmadığına dikkat çekmek gerekmektedir. Oysa hem 6284 sayılı Kanun’da hem Kanunun Uygulanmasına İlişkin Uygulama Yönetmeliği’nde İngilizce’de *stalking* olarak isimlendirilen eylemin doğru Türkçe çevirisi olan ısrarlı takip ifadesi kullanılmak yerine tek taraflı ısrarlı takip ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Burada *stalking* kavramının birebir çevirisi olan ısrarlı takip kavramını kullanmak yerine tek taraflı ısrarlı takip kavramının kullanılması doktrinde¹⁹⁰ eleştirilmiş olup bizce bu eleştiri oldukça yerindedir. Zira takip olarak adlandırılacak hareket, hâlihazırda tek taraflı icra edilebilecek bir davranış şeklidir. Takip ifadesinin başına “tek taraflı” ifadesinin eklenmesi yersiz bir tekrardan ibarettir. Zaten iki tarafın da bilgisi dâhilinde icra edilen bir eylemden söz ediliyor olsaydı bu eylem olsa olsa eşlik veya refakat olarak adlandırılabilirdi. Burada takip eyleminin karşı tarafın rızası hilafına meydana geldiğini anlatmak için ifadenin başına “tek taraflı” ifadesinin eklendiği düşünülmektedir. Ancak bu, iade kavramının başına geri ibaresinin eklenmesi kadar gereksiz bir davranış olmaktadır¹⁹¹. Nasıl ki iade kavramı zaten bir şeyin geri verilmesini ifade etmekte ise takip kavramı da zaten tek taraflı bir eylemi ifade etmektedir.

“Yeni Bir Hukukî Olgu Olarak İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.11, Özel Sayı, 2009, s. 1389.

¹⁸⁷ Bölükbaşı, s. 30; Öztürk, Necla, s. 7.

¹⁸⁸ Ceylan, s. 22.

¹⁸⁹ Türkmen, s. 1389.

¹⁹⁰ Doğan, Recep, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suç”, Ankara Barosu Dergisi, S, 2, 2014, s. 150.

¹⁹¹ Doğan, s. 150.

“Tek taraflı” ibaresi yönünden Türkçe tercümesini eleştirdiğimiz kavram “ısrarlı” ibaresi yönünden bizce oldukça yerinde bir çeviri olarak değerlendirilmektedir. Zira tek taraflı ısrarlı takip, bir defa yapılmakla sona eren bir takip eylemi olmayıp, zamana yayılan ve ısrarla sürdürülen birtakım eylemler zinciridir. Öte yandan tek taraflı ısrarlı takip kavramı 6284 sayılı Kanun’da ifade edilirken “ısrarlı” ibaresi doğru bir tercümenin sonucu olarak kullanılmış olsa da 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinde yapılan tanımdan, takibin ısrarlı olması gerektiği sonucu tam ve açık bir biçimde anlaşılamamaktadır. Buna göre, ısrarlı takip kavramı ve bu kavramın tanımı arasındaki bağlantı isabetli bir şekilde kurulamamaktadır. Takibin kaç kere gerçekleşmesi hâlinde bunun ısrarlı takip olarak kabul edilebileceği hususunda ne 6284 sayılı Kanun’da ne 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinde açık bir hüküm vardır.

6284 sayılı Kanun’da takibin kaç kez tekrar etmesi hâlinde ısrarlı takip sayılacağı hususu açıklanmadığından doktrinde bir kere dahi takibe maruz kalan herkesin ısrarlı takip mağduru olabileceği ifade edilmektedir¹⁹². Kanaatimizce, bir kere takibe maruz kalmanın ısrarlı takip olarak kabulü mümkün olmasa da 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğindeki tanım yetersiz olduğundan elbette çeşitli şekillerde yorum kaçınılmaz olmaktadır.

İsrarlı takibin oluşup oluşmadığı noktasında dikkate alınması gereken unsurlar, doktrinde üç başlık altında ele alınmıştır. Buna göre birinci unsur, mağdura karşı, mağdurun istemediği davranışlarda bulunmak olup ikinci unsur ise açık veya örtülü tehdit içeren davranışların varlığıdır. Üçüncü unsur ise, tehdit içeren davranışlar neticesinde makul bir kişide korku ve endişe durumunun ortaya çıkmasıdır. Ayrıca sözü edilen eylemlerin ısrarlı takip sayılması için, eylemde bulunanın, bilerek ve isteyerek hareket etmesi gerekir¹⁹³.

Tek taraflı ısrarlı takip, takip edenin, İngilizce ismiyle *stalker* olarak adlandırılan kişinin birbirini izleyen birtakım eylemlerde bulunması ve bu eylemler zincirinin bir küllük olarak ele alınması sonucu, takip edilen kişide stres, anksiyete ya da rahatsızlık meydana gelmesi suretiyle gerçekleşmektedir. İsrarlı takibi oluşturan eylemlere maruz kalan kişilerde bedensel zararlar oluşabileceği gibi iş gücü kaybı, ruhsal sorunlar, özgüven yetersizliği, uykuya geçmede güçlük gibi sorunlar oluşabilmektedir. Öyle ki ısrarlı takibe maruz kalan kişilerin sosyal yaşamlarını ısrarlı takibi oluşturan eylemlere göre düzenlediği de tespit edilmiştir. İsrarlı takip mağdurlarının, telefon numaralarını, dış görünüşlerini, daima kullandığı ulaşım araçlarını

¹⁹² Özgül Kalafat, s. 92.

¹⁹³ Uyumaz/ Akdağ, s. 55

değiştirmesi sözü edilen bu duruma örnektir. Görüldüğü üzere ısrarlı takip, mağdurun sosyal yaşamını bir hayli etkilemekte olup mağdurun özgürlüğünü büyük oranda kısıtlanmaktadır¹⁹⁴.

Israrlı takip kavramı, dilimize musallat olma, sırnaşma biçiminde çevrilmektedir. Hukukî açıdan tanımlanması yakın tarihe dayanan bu kavram, hukuka aykırılığın kendine özgü bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁹⁵.

Tek taraflı ısrarlı takibe vücut veren eylemler zinciri, ilk olarak huzursuzluk veren ancak hukuka uygun davranışlarla başlayıp, zaman içerisinde tehditkâr ve hukuka uygun olmayan davranışlara ve hatta ölüme neden olabilecek davranışlara evrilebilmektedir. Dolayısıyla tek taraflı ısrarlı takip eylemi, hakaret, cinsel saldırı, yaralama ve hatta kasten öldürme suçlarına varan eylemler olarak karşımıza çıkabilmektedir¹⁹⁶. Ceza hukukuna yansımaları bu denli güçlü olan ısrarlı takip, Danimarka başta olmak üzere birçok ülkede ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Israrlı takibi ayrı bir suç olarak düzenleyen ülkelerden olan Almanya, ısrarlı takip eylemine karşı en ağır cezalandırmayı öngören ülkelerdendir¹⁹⁷. Öte yandan on bir yıl önce 6284 sayılı Kanun ile mevzuatımıza dâhil olan tek taraflı ısrarlı takibin Türkiye’de suç olarak ayrıca düzenlenmesi, ancak 2022 yılında olmuştur. Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun’un¹⁹⁸ kabulüyle ısrarlı takip TCK m. 123’de kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçuna eklenerek m. 123/A şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Ülkemizde çok yakın bir tarihe kadar başlı başına ayrı bir suç olarak kabul edilmeyen ısrarlı takibin ciddiyetini ortaya koyacak ilk bilimsel çalışma ise 2015 yılında yapılmıştır. 2015 yılında yayımlanan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” ile ilk kez ısrarlı takip düzeyi, takipte bulunanın yakınlığı ve takibe maruz kalanların mücadele şekillerini ortaya koyan bir çalışma ortaya konulmuřtur¹⁹⁹. İlgili çalışma, kadınları takip edenlerin çoğunlukla hiç tanımadıkları erkekler olduğunu açığa çıkarması bakımından bizce oldukça önem taşımaktadır. Çalışma, kadınları ev ve işyerlerine gelerek onları huzursuz edenlerin %43’ünün yabancı, %20’sinin samimi olunmayan tanıdık olduğunu göstermektedir²⁰⁰. Kanaatimizce bu gerçeğin ortaya çıkışı mağdurda kusur arayan bakış açısına önemli bir cevap niteliğindedir.

¹⁹⁴ Uyumaz/ Akdağ, s. 58.

¹⁹⁵ Uyumaz/ Akdağ, s. 52; Türkmen, s. 1388-1389.

¹⁹⁶ Doğan, s. 141-142.

¹⁹⁷ Doğan, s. 149.

¹⁹⁸ RG. T. 27.05.2022, S. 31848.

¹⁹⁹ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 117.

²⁰⁰ T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 118-119.

Tek taraflı ısrarlı takip olarak kabul edilecek davranışlar bir hayli çeşitli olduğundan bunların neler olduğu 6284 sayılı Kanun'da teker teker sayılmamıştır. Herhangi bir eylem veya eylemler bütünü'nün tek taraflı takip olarak kabul edilip edilmeyeceğinin değerlendirilmesi somut olaya göre yapılmaktadır. Öte yandan elbette tek taraflı ısrarlı takibe örnek olacak belli başlı eylemler olduğu kuşkusuzdur. Doktrindeki bir görüşe göre, rahatsızlık verecek şekilde sürekli aramak, istenmeyen e-postalar atmak, rahatsız olunmasına rağmen hediyeler, çiçekler göndermek vb. hareketler tek taraflı ısrarlı takip kavramının içini dolduran davranışlardır²⁰¹.

Israrlı takip mağduru kavramıyla koruma altına alınmak istenenler, 6284 sayılı Kanun'un hâlihazırda sözünü ettiği bireyler dışında kalan bireyleridir²⁰². Aile bireyi, kadın ve çocuk olmayan birinin söz konusu Kanun kapsamında korunabilmesi için, tek taraflı ısrarlı takip mağduru olması gerekmektedir²⁰³. Tek taraflı ısrarlı takip mağdurunun cinsiyetinin, takibin kim tarafından gerçekleştirildiğinin koruma bakımından bir önemi bulunmamaktadır²⁰⁴.

²⁰¹ Türkmen, s. 1389.

²⁰² Ceylan, s. 22.

²⁰³ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1159; Öztürk, Necla, s. 7.

²⁰⁴ Yağcıoğlu, s. 928.

3. 6284 SAYILI KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN TEDBİR KARARLARI

3.1. 6284 Sayılı Kanun'a Göre Verilebilecek Kararlar

3.1.1. Mülkî Amirin Verilebileceği Koruyucu Kararlar

3.1.1.1. Kendisine ve Beraberindeki Çocuklara Uygun Barınma Yeri Sağlama

6284 sayılı Kanun m. 3 ile hüküm altına alınan ilk tedbir, şiddete uğramış ya da şiddete uğrama tehlikesi altında olanlara ve ihtiyaç doğduğu hâlde beraberindeki çocuklarına, mülkî amirin uygun barınma imkânı sağlanmasıdır²⁰⁵. Şiddete uğrayanların, sessiz kalmasının en önemli sebeplerinden birinin şiddetten uzaklaşabilecekleri ve sığınacakları bir yerin bulunmaması olduğu düşünüldüğünde ilgili tedbirin şiddetle mücadeleye sunacağı katkı daha iyi anlaşılmaktadır²⁰⁶.

Şiddet gördüğü evden başkaca gidecek yeri olmayan şiddet mağdurları çoğunlukla anne ve babalarının yanına sığınmayı tercih etmektedir. Şiddet uygulayanın, şiddet mağdurunu ararken başvurduğu ilk yer ise mağdurun anne ve babasının evi olmaktadır. Bu durumda aile evine sığınan şiddet mağdurları en nihayetinde bir kez daha şiddet uygulayan tarafından bulunarak bir kez daha şiddete maruz kalabilmektedir. Kaldı ki kimi zaman şiddet mağduru anne ve babası tarafından şiddet uygulayan ile zorla barıştırılabilmektedir²⁰⁷. Ayrıca şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun yanına sığındığı kimseleri de rahatsız ederek onlara da şiddet uygulaması ihtimal dahilindedir. Tüm bu nedenler göz önüne alındığında devlet eliyle şiddet mağduruna uygun barınma yerinin sağlanmasının önemi anlaşılmaktadır²⁰⁸.

Barınma yeri sağlanmasına ilişkin işlemlerin nasıl yapılacağıysa 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 7'de belirtilmiştir. Buna göre; ŞÖNİM, mümkün mertebe şiddete uğrayanın iradesini de göz önünde bulundurarak sığınma hizmeti sunulan uygun yeri tespit edecek ve şiddete uğrayanın bu yere yerleşimini sağlayacaktır. ŞÖNİM tarafından şehir içi yahut şehir dışı olup olmadığı fark etmeksizin ulaşımın sağlanması için araç tahsis edilip ulaşım giderleriyle beraber şiddete uğrayanın zorunlu giderleri de karşılanmaktadır²⁰⁹.

²⁰⁵ Balkan, s. 186.

²⁰⁶ Kahraman, s. 50.

²⁰⁷ İşler Güner, İlknur "6284 sayılı Kanunda Koruyucu Tedbirlerin Özellikleri ve Kadının Beyanını Esas Alınması Hususu", Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 5(2), 2021, s. 52-53.

²⁰⁸ Bölükbaşı, s. 119.

²⁰⁹ Tarkan, Sema, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilen Tedbir Kararları", (On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler

Öte yandan hakkında re'sen barınma yeri sağlanması tedbirine hükmedilen şiddet mağdurunun barınma yerinde kalmayı reddetmesi durumunda aydınlatılmış rızası alınmak şartıyla barınmak istediği yere ŞÖNİM tarafından götürülmesi de mümkündür. Bu husus 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 7/6 ile hüküm altına alınmıştır. Böyle bir durumda kişinin hayati tehlikesi var ise kolluktan refakat istemi de olanaklıdır. Burada “*aydınlatılmış rıza*” kavramı ile ne anlatılmak istendiği hükmün uygulaması bakımından önem arz etmektedir. Aydınlatılmış rıza kavramı, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-a gereği; korunan kişiye kendisi hakkında hükmedilecek tedbir kararını nedenleri, aşamaları ve neticeleri hakkında açıklama yapılarak anlayabileceği bir şekilde bilgi verilmesi sonucu korunan kişinin özgür iradesi ile bilgi verilen hususları anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanıdır.

3.1.1.2. Geçici Maddi Yardım Yapılması

Mülkî amirin hükmedebileceği tedbirlerden bir diğeryse 6284 sayılı Kanunda m. 3/1-b ile düzenlenmiştir. Buna göre; mülkî amir, öteki kanunlar gereği yapılabilecek yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılmasına karar verebilir. Bu hususta mülkî amire takdir hakkı tanınmıştır. Mülkî amir bu takdir hakkını kullanırken; şiddete uğrayanın şiddet uygulayana ekonomik olarak bağımlı olup olmadığı, şiddete uğrayanın gelirinin olup olmadığı gibi parametreleri değerlendirecektir²¹⁰. Bilhassa ev içi şiddet olaylarında şiddet mağduru şiddetten uzaklaşmak adına şiddet gördüğü evinden de uzaklaşarak kendini kurtarmaya çalışmaktadır. Şiddet mağduru bu sırada en temel eşyalarını da evinde bırakmak zorunda kalmaktadır. Geçici maddi yardım tedbiri, özellikle temel eşyalarına gereksinim duyan şiddet mağduru bakımından önemlidir²¹¹. Mülkî amir somut olaya göre hareket ederken geçici maddi yardımın bir zenginleşme aracına dönüşmemesine dikkat etmelidir²¹². Geçici maddi yardım tedbiri, şiddete uğrayana tebliğ edilip uygulanmak üzere ŞÖNİM'e gönderilir.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 42'de, yapılan bu ödemeler bakımından şiddet uygulayana rücu edileceği hüküm altına alınmıştır²¹³. Bu suretle şiddet uygulayandan tahsil edilemeyen ödemeler bakımından ilgili vergi dairesi, 6183 sayılı Amme

Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun 2021, s. 108-109; İşler Gürer, s. 53; Öztürk, Necla, s. 9; Balkan, s. 186.

²¹⁰ Öztürk, Necla, s. 9; Balkan, s. 187.

²¹¹ Balkan, s. 187.

²¹² Kıvılcım Kavak, Ayşe “Evlilik Birliğinin Korunması”, (Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2018, s. 181.

²¹³ Öztürk, Necla, s. 9.

Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü Hakkında Kanun²¹⁴ hükümleri gereğince tahsilatı gerçekleştirir²¹⁵. Öte yandan, şiddete uğrayanın gerçek dışı beyanda bulunduğu anlaşılacak olursa 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 42 gereği bu defa yardımlar için şiddete uğrayana rücu edilir²¹⁶.

Kadın Konukevlerinin Açılması İşletilmesi Hakkında Yönetmelik²¹⁷ m. 23/1 uyarınca şiddet mağduruna geçici maddi yardım yapılmamış ise de uygun koşulların oluşması hâlinde ilk kabul birimi ya da konukevi hizmetlerinden faydalanan, geliri de olmayan şiddete uğrayanlara 6284 sayılı Kanun m. 17'deki orana göre ödeme yapılır. Tedbir kararının kaldırılması ya da değiştirilmesine karar verildiği takdirde, tedbir kararının geçerli olduğu gün üzerinden hesaplama yapılmak suretiyle ödeme sağlanmaktadır²¹⁸.

Anılan tedbir, maddi olarak şiddet uygulayana bağımlı şiddet mağdurunun şiddet uygulayana muhtaç edilmemesini amaçlamaktadır²¹⁹.

3.1.1.3. Psikolojik, Meslekî, Hukukî ve Sosyal Bakımdan Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi

6284 sayılı Kanun'un 3/1-c maddesi gereği; mülkî amir, mağdurun ihtiyacını gözeterek psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesine karar verebilecektir²²⁰. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 9/3 gereği bu tedbirin uygulanması bakımından koordinasyon ŞÖNİM tarafından sağlanır.

Şiddet gören insanlarda fiziksel ve psikolojik pek çok olumsuz etki doğmaktadır²²¹. Şiddet mağdurlarında; kaygı, anksiyete, depresyon, kronik ağrı gibi bir dizi farklı etkiler oluşmakta ve bu kişilerin yaşam kalitesi bir hayli düşmektedir. Gerçekten de kadına yönelik şiddetin sonuçlarının araştırıldığı çalışmaların verileri incelendiğinde, şiddet mağduru kadınlarda psikolojik sebeplerden kaynaklı sık sık ağlama, baş ağrısı ve uykusuzluk görüldüğü tespit edilmiştir²²².

²¹⁴ RG. T. 28.07.1953, S. 8469.

²¹⁵ Balkan, s. 187; Tarkan, s. 111.

²¹⁶ Tarkan, s. 111.

²¹⁷ RG. T. 05.01.2023, S. 28519.

²¹⁸ Tarkan, s. 112.

²¹⁹ Tellioglu, s. 6; Kahraman, s. 53-54; İşler Gürer, s. 55; Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1174.

²²⁰ Balkan, s. 187.

²²¹ İşler Gürer, s. 57.

²²² T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015, s. 137.

Özellikle cinsel şiddet mağduru kadınların, planlanmamış hamilelikler ile karşılaşma sıklığı düşünüldüğünde; doğum yapmak isteyip istemedikleri ve eğer doğum yapmak istemiyorlarsa bu konudaki kanunî haklarının neler olduğu başta olmak üzere birçok konuda danışmanlık ve rehberlik hizmetine ihtiyaç duyacakları aşikardır.

Şiddet görmekten ileri gelen tüm olumsuz etkilerin silinmesi ve şiddet görenlerin normal yaşamlarına dönebilmesi bakımından rehabilite edilmelerinin faydalı olacağı düşüncesi ilgili tedbiri ortaya çıkarmıştır²²³.

İlgili tedbir uygulanırken; korunan kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu incelenerek, hakları, destek isteyebileceği kurum ve kuruluşlar, meslek edindirme kurslarına katılımına ilişkin çalışmalarda bulunmayı da kapsayacak biçimde iş bulma vb. hususlarda gelişmesini, gerekli tercihleri yapmasını ve kararları vermesini sağlayacak becerileri aşılacak ve psikolojik destek vermek üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği sağlanır²²⁴.

3.1.1.4. Hayati Tehlikenin Olması Durumunda Geçici Koruma Altına Alınma

6284 sayılı Kanun'un 3/1-ç maddesi uyarınca, Kanun'un koruma kapsamına aldığı kişilerin hayati tehlikesinin olması durumunda, mülkî amir bu kişilerin geçici koruma altına alınmasına karar verebilecektir²²⁵. Hayati tehlikesi olan şiddete uğrayan, gerektiği takdirde kolluk tarafından çeşitli teknik cihaz ve donanımlarla, yirmi dört saat esas uyarınca kesintisiz şekilde korunması maksadıyla geçici koruma altına alınabilecektir²²⁶.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 10. maddesinde de geçici koruma altına alma tedbiri düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, mülkî amir ve gecikmesinde sakınca olduğu takdirde kolluk amiri somut olaya göre kişiyi geçici koruma altına alabilir²²⁷. Aynı maddenin 2. fıkrasında, geçici koruma kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluğun görevli ve yetkili olduğu belirtilmiştir.

²²³ Sefanur Didar, Söylemez, "Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler", (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2021, s. 131; İşler Gürer, s. 57; Öztürk, Necla, s. 10.

²²⁴ Sağıroğlu, Mehmet Şerif, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul 2013, s. 79; Öztürk, Necla, s. 10-11; Balkan, s. 187-188.

²²⁵ Balkan, s. 188.

²²⁶ Sağıroğlu, s. 79.

²²⁷ Balkan, s. 188.

Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, olası tehdit ve riskler değerlendirilerek, Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte²²⁸ yer alan fiziki koruma tedbirleri gereğince belirlenir²²⁹. Bu, şiddet mağdurunun hayati tehlikesi bulunması durumunun soruşturma veya kovuşturmada tanık sıfatıyla dinlenecek kişinin durumuyla aynı önemi taşıdığı sonucunu ortaya koymaktadır²³⁰.

Geçici koruma altına alma tedbirinin uygulanabilmesi için aranan en önemli kriter olan hayati tehlike kavramı ise 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-f bendinde; bir kimsenin ölümüne sebebiyet verecek bir şiddet olayı ile karşılaşması ya da karşılaşma ihtimalinin ortaya çıkması durumu olarak tanımlanmıştır. İlgili hüküm ile, hayati tehlike kavramının özel olarak açıklanmış olması mülkî amirin takdir yetkisini kısıtlayıcı nitelikte olup bu tanımlama 4320 sayılı Kanun dönemindeki gibi kurumların takdir yetkilerini telafisi olanaksız şekillerde kullanmalarının bir nebze de olsa önüne geçmek bakımından yerinde olmuştur²³¹. Ancak belirtmek gerekir ki; korunan kişinin hayati tehlike altında olup olmadığının tespiti için 6284 sayılı Kanun'da ve 6284 sayılı Kanuna ilişkin Yönetmelik'te başkaca bir kriterden söz edilmemiş olup, hayati tehlikenin somut olayda söz konusu olup olmadığı elbette yine de mülkî amir tarafından ilgilinin beyanı ve somut olaya göre takdir edilir²³².

3.1.1.5. Çocuklar İçin Kreş İmkânı Sağlanması

6284 sayılı Kanun m. 3/1-d bendinde, korunan kişinin çocukları olduğu takdirde ve ihtiyaç doğması durumunda çalışmasını desteklemek amacıyla dört ay, kişinin çalışması durumundaysa iki aylık süreyle sınırlı olmak şartıyla kreş imkânının sağlanacağı hüküm altına alınmıştır²³³.

Kanun koyucu yukarıda bahsi geçen maddeyi hazırlarken 4 aylık sürenin şiddet mağdurunun iş bulabilmesi için yeterli olduğu varsayımından yola çıkmıştır²³⁴.

Kanaatimizce de haklı olarak doktrinde, kreş imkânı sağlanması tedbirinin süre ile sınırlanmasının uygun olmadığı belirtilerek bilhassa ekonomik bağımsızlığı olmayan şiddet

²²⁸ RG. T. 11.11.2008, S. 27051.

²²⁹ Balkan, s. 188.

²³⁰ Pancaroğlu, s. 158.

²³¹ Bölükbaşı, s. 39-40.

²³² Söylemez, s. 131; İşler Güner, s. 58.

²³³ Sağiroğlu, s. 80; Öztürk, Necla, s. 11; Balkan, s. 188.

²³⁴ İşler Güner, s. 60; Öztürk, Necla, s. 11.

mağdurları bakımından bu desteğin süre ile sınırlanmamasının daha isabetli olacağı ileri sürülmüştür²³⁵.

6284 sayılı Kanun, kreş imkânı sağlanması tedbirini süre ile sınırlamakla birlikte ayrıca her koruma altına alınanın çocukları için de bu tedbirin muhakkak uygulanacağını belirtmemiştir. Bu nedenle ilgili tedbire ilişkin tüm talepler doğrudan kabul edilmemektedir. Bu kapsamda “*gerekli görülmesi*” ibaresinden şiddet mağdurunun çalışmak istemesi, maddi olarak ihtiyaç duyması hâlleri anlaşılmalıdır²³⁶.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 11/2 uyarınca; korunan kişi, çocuğunun kamuya ya da özel kreşe kaydedildiğine yahut hâlihazırda kreşe devam ettiğine ilişkin evrakla, aylık kreş ücretini gösterir evrakı ibraz edecek ve ancak bunu müteakip hizmetin alınması süresi üzerinden aylık ödeme yapılacaktır. Çocuğun bir ayı geçmeyecek şekilde bu imkândan faydalandırılmış olması hâlindeyse, hizmet alınan gün üzerinden ödeme yapılır. Kreş imkânı sağlanmasına ilişkin tedbirin kötü niyetli bir şekilde kullanıldığının tespiti durumunda ödenen meblağ, korunan kişiye rücu edilir²³⁷.

3.1.1.6. Benzer Koruyucu Kararlar

6284 sayılı Kanun m. 3’te mülkî amirin uygun gördüğü başkaca tedbir kararlarını da verebileceğine işaret edilmiştir²³⁸. Mülkî amirin takdir hakkını kullanarak hükmedebileceği benzer tedbirlerin de mağdurun korunması amacına hizmet eden koruyucu tedbirler olması gerektiğine dikkat edilmelidir²³⁹. Burada sözü edilen benzer tedbirlerin idare tarafından hukuka uygun biçimde alınması bakımından mülkî amir, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ve Anayasa’nın temel ilkelerini dikkate almalıdır²⁴⁰.

3.1.2. Hâkimin Verebileceği Koruyucu Kararlar

3.1.2.1. İşyerinin Değiştirilmesi

6284 sayılı Kanun’un 4/1-a maddesi ve Uygulama Yönetmeliği’nin 13. maddesi; bir koruyucu tedbir olan iş yerinin değiştirilmesi tedbirinin sadece hâkim tarafından verilebilecek tedbirlerden olduğunu hüküm altına almıştır. Burada hâkimden kasıt, aile mahkemesi

²³⁵ Balkan, s. 188-189.

²³⁶ Söylemez, s. 134-135.

²³⁷ Balkan, s. 188.

²³⁸ Balkan, s. 188; Başalp, s. 222.

²³⁹ Balkan, s. 185; Tarkan, s. 115.

²⁴⁰ Balkan, s. 189.

hâkimidir. Korunan kişinin talebinin olması durumunda ya da onayı alınmak suretiyle bağlı olduğu ilgili mevzuat da göz önüne alınarak işyerinin, bulunduğu şehir içerisinde yahut dışında değiştirilmesine karar verebilir²⁴¹. İlgili karar, uygulanmak üzere korunan kişinin iş yerine tebliğ edilecek olup yetkili kurum yahut kişi tarafından yerine getirilir²⁴². Kararın kaldırılması ya da değiştirilmesine ilişkin durumlar da yine işyerine tebliğ edilir²⁴³.

İcra Müdür ve Yardımcıları ile İcra Kâtiplerinin Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği²⁴⁴ 42/A maddesiyle de ilgili tedbirden söz edilmiştir. “Can güvenliği mazeretine bağlı naklen atama” başlıklı söz konusu maddede, 6284 sayılı Kanun m. 4/1-a gereği hakkında adli makamlarca işyerinin değiştirilmesine yönelik koruyucu tedbir kararı alınanların bu mazeretlerine istinaden naklen atanma isteminde bulunabilecekleri belirtilmiştir²⁴⁵.

Anayasa Mahkemesi’ne taşınan bir olayda, başvurunun işyerine giderken eski eşiyle aynı güzergâhı kullanmak zorunda kalması sebebiyle şiddet görme korkusu yaşadığı, işyeri olan idareye bu durumu bildirdiği ve fakat idarenin başvurunun işyeri değişikliği talebini reddettiği görülmektedir. Bu reddin ardından başvuru, eski eşi tarafından bıçaklanmış ve bu defa da aile mahkemesinden işyerinin değiştirilmesini talep etmiştir. Öte yandan aile mahkemesi de somut olayın idari nitelikte olduğundan bahisle başvurunun istemini reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, somut olayı değerlendirirken hem idarenin hem de aile mahkemesinin başvurucuyu korumaya yönelik tedbirleri sağlama yönündeki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediklerini tespit etmiştir²⁴⁶. İlgili karardan anlaşılacağı üzere, işyerinin değiştirilmesini talep eden şiddet mağduru kamu kurumunda dahi çalışsa işyeri değişikliği bakımından karar merci aile mahkemesidir. Öte yandan, yine ilgili karar gereği idarenin karşısına böyle bir taleple gelmiş ise idarenin bu talebi aile mahkemesine iletme yükümlülüğü bulunmakta olup aksi bir davranış idarenin sorumluluğunu doğurmaktadır.

Doktrinde, kamuda çalışan şiddet mağdurunun işyeri değişikliği talebinin karşılanmasının daha olası olduğu belirtilerek özel sektörde bu tedbirin uygulamasının güç olacağı ifade edilmektedir²⁴⁷. Bu hususa Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında

²⁴¹ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1163; Öztürk, Necla, s. 12.

²⁴² Öztürk, Necla, s. 12.

²⁴³ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1166.

²⁴⁴ RG. T. 19.11.2013, S. 28826.

²⁴⁵ RG. T. 18.11.2015, S. 29536.

²⁴⁶ RG. T. 10.09.2019, S. 30884, Anayasa Mahkemesi K.Ş Başvurusu, E. 2016/14613, T. 17.07.2019.

²⁴⁷ Pancaroğlu, s. 160.

Yönetmelik²⁴⁸ m. 47 ile bir düzenleme getirildiğini söylemek de mümkündür. İlgili madde gereği tedbirlerin uygulamasında gerek görüldüğü takdirde başkaca kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılacağına belirtilmesi adeta sözünü ettiğimiz sorun bakımından çözüm önerisi niteliğindedir.

İş hukukunda sözü geçen psikolojik şiddet (mobbing) kavramı, 6284 sayılı Kanun kapsamında dikkate alınan psikolojik şiddet kavramından farklıdır. 4857 sayılı İş Kanunu²⁴⁹ bakımından mobbing ele alınacak olursa, taciz edici hareketlerin “ısrarlı” ve “sistemik” bir biçimde uygulanması bir gerekliliktir. Peşi sıra gerçekleştirilen taciz edici hareketlerin ayrıca birbirleriyle ilintili olması da aranmaktadır. İş Kanunu kapsamında sözü edilen psikolojik şiddet ile amaç, hedef alınanın kendine olan güvenini zedeleyerek, maruz kaldığı tacizler ile yıldırarak onu iş ortamından uzaklaştırmaktır²⁵⁰.

6284 sayılı Kanun’a göre, psikolojik şiddetten bahsedebilmek için, eylemlerin sistemik olması ve belli bir süre sürdürülmesi gibi bir şart aranmamaktadır. Kaldı ki, 6284 sayılı Kanun, bir eylemden ötürü zarar görme veya acı çekme ihtimalinin bulunmasını dahi koruma için yeterli gördüğünden, ne tür olduğu fark etmeksizin şiddete karşı daha hızlı ve etkin bir koruma gerektiği takdirde 6284 sayılı Kanun’a başvurulması, 4857 sayılı İş Kanunu’na başvurulmasından daha isabetli olacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki, 6284 sayılı Kanun “ailenin korunmasını” ve “kadına karşı şiddetin önlenmesini” temin etmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle çalışma hayatında gerçekleşen şiddet eylemleri bakımından 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir talep edebilmek için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Buna göre işyerinde meydana gelen şiddetin ya bir kadına yöneltilmesi ya da aynı işyerinde çalışan aile bireyleri tarafından birbirlerine karşı yöneltilmesi gerekmektedir. Yine işyerinde tek taraflı ısrarlı takip mağduru olunan bir durum ortaya çıkması hâlinde de 6284 sayılı Kanun’a başvurulması mümkün olabilecektir²⁵¹.

İşyerinin değiştirilmesi tedbirinin, şiddet mağdurunun tekrar şiddet görmesini önlenmesi yahut şiddet tehlikesinin bertaraf edilmesi bakımından etkili olduğu söylenebilir. Zira şiddet mağduruyla şiddet uygulayanın aynı yerde çalıştığı ihtimaller olabildiği gibi ev içinde yaşanan şiddetin kişilerin iş yaşamına da etki ettiği bilinen bir gerçektir. Şiddet

²⁴⁸ RG. T. 17.03.2016, S. 29656.

²⁴⁹ RG. T. 10.06.2003, S. 25134.

²⁵⁰ Demircioğlu, Huriye Reyhan, “Kişilik Hakkı İhlâlinin ve Borca Aykırılığın Bir Türü Olarak İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(1-2), 2007, s. 117.

²⁵¹ Tiryakioğlu, s. 126.

uygulayanın, şiddet mağdurunun işyerine giderek sorun çıkardığı, telefonla, e-posta ile vb. şekillerde şiddet mağdurunu işyerinde de rahatsız ederek işin yapılmasını engellediği hâller azımsanmayacak ölçüdedir²⁵². Bunun yanında şiddet mağdurunun devamsızlıkta bulunması, işe geç kalması, işine yoğunlaşmakta zorlanması, iş kazası geçirmesi gibi durumların yaşanması da olasıdır²⁵³. Bu gibi durumlar, şiddet mağduru ile işyerinde çalışan diğer kişilerin çalışma düzenini bozacağından, şiddet mağdurunun iş yerinin değiştirilmesi tedbiri etkili bir yol olabilir.

3.1.2.2. Evli Olması Hâlinde Müşterek Yerleşim Yerinden Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi

Bir kimsenin yerleşim yerinin tespiti hukukî açıdan önemli bir husustur. Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olarak kabul edilmiş olup bir kimsenin aynı anda birden fazla yerleşim yeri olamayacağı da hüküm altına alınmıştır (TMK m. 19).

Bu bağlamda 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 14. maddesinde, kişinin evli olması durumunda aile mahkemesi hâkimi tarafından beraber oturlan yerleşim yerinden ayrı olarak bir yerleşim yerinin belirlenebileceği hüküm altına alınmıştır²⁵⁴.

Bu tedbire hükmedilebilmesi için kişinin evli olması tek başına yeterli olmayıp ayrıca eşlerin yerleşim yerlerinin de aynı olması gerekir. Zira TMK, eşlerin evlilik birliği içerisinde ayrı yerleşim yeri edinmelerine de olanak sağlamaktadır. Farklı şehirlerde çalıştığından ötürü farklı yerleşim yerleri edinen evli çiftler bakımından anılan tedbire hükmedilmesi hayatın olağan akışına uygun olmayacağından kanaatimizce bu tür bir durumda, şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun konutuna yaklaşmaması yönünde bir tedbire hükmedilmesi isabetli olur.

3.1.2.3. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması

6284 sayılı Kanun m. 4/1-c ve Uygulama Yönetmeliği m. 15'te düzenlenen ilgili tedbir uyarınca; gerekli koşullar oluştuğu takdirde şiddet mağdurunun istemi üzerine hâkim, bu tedbire hükmedilebilmektedir. Müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesinde olduğu gibi burada da tarafların evli olması tedbire hükmedilebilmesi bakımından şarttır.

²⁵² Söylemez, s. 139; Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1163-1164.

²⁵³ Aslan Düzgün, Ülgen, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Amacıyla Hâkim ve Kolluk Amiri Tarafından Verilebilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları", Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler ve Aktörler, Ed. Coşkun Taştan/ Aslihan Küçükler Yıldız, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2018, s. 25.

²⁵⁴ Sağiroğlu, s. 88.

Bu tedbirin yerine getirilebilmesi bakımından aile konutundan ne anlaşılması gerektiği önem arz etmektedir. 6284 sayılı Kanun ve TMK, aile konutunu açık bir biçimde tanımlamamakla birlikte doktrinde aile konutu, resmî nikâhlı eşlerin evlilik birliği devam ederken ortak yaşamı sürdürmek ve gereklilik neticesinde bir yerde ortak olarak oturmaya dönük ihtiyaçlarını gidermek üzere kullandıkları konut olarak ifade edilmektedir²⁵⁵. Yine doktrindeki bir başka tanıma göre aile konutu, ailenin kullanımına özgülenmiş olan ve ailevi oluşumların merkezini teşkil eden, çoğunlukla sabit olan mekân şeklinde ifade edilmiştir²⁵⁶. YHGK da bir kararında, aile konutunu doktrinde ifade edilen bu hâliyle benzer şekilde tarif etmiştir²⁵⁷. Ayrıca, aile konutunu, eşlerin ortak hayatlarının odak noktası olan konut şeklinde tanımlayan bir görüş de mevcuttur²⁵⁸.

İlgili tedbirle, konutun maliki olmayan ve kendisine şiddet uygulanan öteki eş korunmaktadır²⁵⁹.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 15/2 gereği bu karar ivedi bir şekilde uygulanmak üzere tapu sicil müdürlüğüne gönderilir²⁶⁰.

3.1.2.4. Tanık Koruma Kanunu Hükümlerine Göre Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerinin Değiştirilmesi

6284 sayılı Kanun m. 4/1-ç ve 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 16'da zikredilen tedbir; hayati tehlike bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için başkaca tedbirlerin kâfi olmadığının anlaşılması durumunda ilgilinin aydınlatılmış rızası ile Tanık Koruma Kanunu uyarınca kimliğinin değiştirilebileceğini öngörmektedir. İlgili uygulama, ilk defa 6284 sayılı Kanun ile getirilen bir düzenleme olup aydınlatılmış rızanın tam olarak nasıl alınacağı hususunda açık bir hüküm bulunmaması doktrindeki bir görüşe göre eksiklik olarak kabul edilmektedir²⁶¹.

Rıza alınırken şiddete uğrayanın, tedbirin nedenleri ve neticeleri bakımından anlaşılır şekilde bilgilendirilmesi ve mağdurun bilgilendirildiği hususları anlayıp kabul ettiğine yönelik

²⁵⁵ Kılıçoğlu, Ahmet M. Aile Hukuku, Ankara 2020, s. 193.

²⁵⁶ Acar, Faruk, Aile Hukukumuzda Aile Konutu- Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, Ankara 2021, s. 18.

²⁵⁷ YHGK, E. 2006/2-591, K. 2006/624, T. 04.10.2006; Karar için bkz. Acar, s. 18.

²⁵⁸ Öztan, Aile, s. 223.

²⁵⁹ Kökdemir, s. 114.

²⁶⁰ Öztürk, Necla, s. 13.

²⁶¹ Dalkır Kahveci, s. 90.

yazılı beyanının alınması aydınlatılmış rızanın sağlanması bakımından şüpheye yer bırakmamak adına önem arz etmektedir²⁶².

İlgili tedbir uygulanırken kendisine şiddet uygulananın ikinci kez mağdur edilmemesine dikkat edilmesi gerekir. Bunun için, kendisine şiddet uygulananın önceki kimlik bilgilerinde ve evraklarında sahip olduğu hakların ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibat kurularak sonradan oluşturulan kimlik bilgilerine ve evraklarına aktarılması gerekir²⁶³.

Hâkim, bu tedbire başvururken hayati tehlike olup olmadığını somut olaya göre takdir edecek olup şiddet uygulayanın şiddet mağdurunu öldürmeye teşebbüs etmiş olması ve bu eylemden ötürü soruşturma yahut kovuşturmanın sürdürülüyor olması veya fiziksel şiddetin, şiddet mağduru üzerinde hayati tehlike oluşturacak boyutlara ulaştığını gösteren hastane kayıtlarının bulunması, tedbirin alınmasını gerekli kılabilecek durumlar olarak değerlendirilebilir. Doktrinde, bir kişinin yaşam hakkına dönük tehdit alması hâli dahi ilgili tedbirin uygulanması bakımından yeterli kabul edilmektedir²⁶⁴.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından 2019 yılında İstanbul Barosu'nun beş adli yardım bürosuna yapılan 6284 sayılı Kanun'a ilişkin 1.253 dosya incelenmiştir. İnceleme neticesinde sadece 1 (bir) kadının kimlik bilgi ve belgelerinin ilgili tedbir uygulanmak marifetiyle değiştirildiği görülmüştür²⁶⁵.

3.1.2.5. Benzer Koruyucu Kararlar

6284 sayılı Kanun m. 4 gereği, hâkim tarafından somut olaya göre, kanunda sayılan tedbir kararlarından farklı olarak başkaca bir tedbir kararının uygulanmasına hükmedilmesi de mümkündür²⁶⁶. Zira kimi zaman olayın koşulları bakımından 6284 sayılı Kanun'da sayılan tedbirler yetersiz kalabilmektedir. Öte yandan kanun koyucunun da her çeşit tedbiri tek tek sayması/düzenlemesi kanun yapma pratiği bakımından olanaklı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Kanunda öngörülen tedbirlerin amaca hizmet etmeyeceğini düşünen hâkimin uygun gördüğü ve Kanunda zikredilmemiş başka bir tedbire hükmetmesine olanak tanınmıştır. Hâkim bu tedbirleri dilerse mülkî amire tanınan yetkiler arasından da seçebilir. Misal, duyguları zarar

²⁶² Tarkan, s. 126.

²⁶³ Kökdemir, s. 114-115.

²⁶⁴ Bölükbaşı, s. 133.

²⁶⁵ Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu, 2020, s. 6.

²⁶⁶ Aslan Düzgün, s. 35.

görmüş ve psikolojisi bozulmuş kişi bakımından psiko – soysal destek alınması tedbirine hükmedebilir²⁶⁷.

3.1.3. Hâkimin Verebileceği Önleyici Kararlar

3.1.3.1. Şiddet Tehdidi, Hakaret, Aşağılama ya da Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmama

Hâkim, 6284 sayılı Kanun m. 5/1 uyarınca; şiddet uygulayanın şiddet mağduruna tehdit, hakaret, aşağılama ve küçük düşürme gibi söz ve davranışlarda bulunmamasına ilişkin tedbir kararı verebilir.

Uyarı mahiyetinde olan bu tedbirin amacı, kişiye karşı dayak, fiziksel ya da sözel şiddet, aşağılama, alay etme, gibi yöntemlerle şiddet uygulanmasının önüne geçmektir²⁶⁸. Dikkat edilirse belirli sözlerin yanında davranışların da yasaklanması söz konusudur. Hâkim, sair şiddet türlerinin varlığı durumunda bu tedbire karar verebilecektir²⁶⁹.

3.1.3.2. Müşterek Konuttan ya da Bulunduğu Yerden Derhâl Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsisi

6284 sayılı Kanun m. 5/1’de düzenlenen bir başka önleyici tedbir kararı, şiddet uygulayanın şiddet mağduruyla beraber yaşadığı müşterek konuttan uzaklaştırılıp müşterek konutun şiddet uygulanana tahsis edilmesine ilişkindir. Burada müşterek konuttan anlaşılması gerekenin sadece aile konutu olmadığına dikkat çekilmelidir²⁷⁰.

Yazlık vb. konutlar da müşterek konut olarak kabul edilebilir²⁷¹. Ayrıca 6284 sayılı Kanun’un 5. maddesinde, “bulunduğu yerden” ifadesi de yer aldığından şiddet mağduru ile şiddet uygulayanın birlikte kaldıkları otel odası gibi geçici ikamet yerleri de madde kapsamında değerlendirilir²⁷².

Müşterek konuttan uzaklaştırılan şiddet uygulayanın, konutun; su, doğalgaz gibi faturalarını ödeme yükümlülüğü 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 19/3 göre devam eder²⁷³. Müşterek konutun kira sözleşmesi ilişkisi çerçevesinde kullanılması

²⁶⁷ Özgül Kalafat, s. 136-137.

²⁶⁸ Öztürk, Necla, s. 15.

²⁶⁹ Tarkan, s. 131.

²⁷⁰ Pancaroğlu, s. 169.

²⁷¹ Öztürk, Necla, s. 15.

²⁷² Pancaroğlu, s. 169.

²⁷³ Öztürk, Necla, s. 15.

hâlinde hâkim, kira sözleşmesinin şiddet uygulayan tarafından feshedilemeyeceğine ilişkin de hüküm kurabilir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 19/3).

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 19/2’de ise kişisel eşyaların teslimi hususu düzenlenmiştir. Buna göre hâkim, müşterek konuttan uzaklaştırılan şiddet uygulayanın talebi üzerine kişisel eşyalarının kolluk tarafından kendisine teslimine karar verebilir. Uygulama Yönetmeliği m. 19/2 korunan kişi bakımından da aynı düzenlemeye yer vermiştir. Ayrıca ilgili maddeye göre hem şiddet uygulayanın hem de korunan kişinin yakınlarına ait kişisel eşya ve evrakların da ilgililerine teslim edilmesi hususunda karar verilebilir. Kararın yerine getirilmesi bakımından verilecek eşyaların ne(ler) olduğunun tereddüte mahal vermeyecek biçimde açıkça belirtilmesi gerekir²⁷⁴. Bu kapsamda alınacak eşyalar, kimlik, ehliyet, ilaç, kıyafet vb. türden eşyalardır. Meselâ, şiddet uygulayan ile şiddet mağduru arasında evlilik birliği devam etmekte ise, müşterek konuttan beyaz eşya gibi ev eşyaları alınamaz. Zira bu neviden eşyaların taraflardan birine teslimi, boşanma ve mal rejimi davalarının konusunu oluşturur²⁷⁵. Gaziantep 1. Aile Mahkemesi bu kapsamda vermiş olduğu bir kararında, şiddet mağduruna ait kişisel eşyaların iadesi talebinin 6284 sayılı Kanun’a uygun olduğunu belirterek ilk bakışta şiddet mağduru kadına ait olduğu anlaşılabilen pasaport, kimlik, makyaj malzemeleri, kadın kıyafetleri vb. eşyaların kolluğun eşlik etmesi marifetiyle şiddet mağduruna iadesine karar vermiştir²⁷⁶.

Müşterek konuttan uzaklaştırılan şiddet uygulayanın başka bir yerde barınma olanağı bulunmadığı takdirde bu durum kanaatimizce ciddi sorunlara yol açacaktır. Şiddet uygulayan, kalacağı yeri olmadığı takdirde sokakta kalma, arabada yatıp kalkma vb. yollara başvurmak zorunda kalabilir. Bu durum, şiddet uygulayanın hayatını zorlaştırdığından şiddet uygulayan nezdinde bir öfkeye neden olmaktadır. Müşterek konuttan uzaklaştırılan ve kalacak yeri olmadığı için hayat şartları zorlaşan şiddet uygulayan, bu durumdan kaynaklı öfkesini şiddet mağduruna yöneltmek üzere müşterek konuta giderek tedbiri ihlal edebilmektedir. Müşterek konuttan uzaklaştırılmanın yaratmış olduğu öfke ile müşterek konuta giden şiddet uygulayan bu defa şiddet mağduruna daha büyük bir zarar verebilmektedir.

Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması Çalıştayı’nda da yukarıda sözünü ettiğimiz husus dile getirilmiştir. Bahsi geçen

²⁷⁴ Tarkan, s. 133.

²⁷⁵ Tellioğlu, s. 12.

²⁷⁶ Gaziantep 1. Aile Mahkemesi Değişik İş 2021/5279, K. 2021/5280, T. 07.09.2021; Karar için bkz. Tellioğlu, s. 12.

Çalıştay'da, müşterek konuttan uzaklaştırılan erkeğin bir anda kendini sokakta bulduğunu ve bunun o erkek bakımından şiddetin dozunu arttırmak için bir sebep olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Bu şekilde şiddet olaylarının ucunun cinayete kadar uzandığı dile getirilmiştir²⁷⁷.

Müşterek konuttan uzaklaştırılan şiddet uygulayan; anne-baba yanında ya da akrabalarının, arkadaşlarının yanında kalabilmektedir. Bu defa da şiddet uygulayan, yanında kaldığı kişilerin söylemlerinden etkilenebilmekte ve yine öfkeye kapılarak tedbiri ihlal etme yoluna gidebilmektedir. Zira genel olarak zihinlerdeki cinsiyet rol ve kalıpları ile alışagelmış normlar ilgili tedbirden umulan yararın elde edilmesine mâni olacak mahiyettedir²⁷⁸. Özellikle kadın eşin şiddet mağduru olduğu ve erkek eşin müşterek konuttan uzaklaştırıldığı hâllerde erkek eş, yanında kaldığı ailesi, akrabaları veya arkadaşları sebebiyle daha fazla öfkeye kapılabilmektedir.

Annenin baba tarafından şiddet gördüğü, komşunun eşini dövdüğü yahut dayının yengeyi dövdüğü vb. şiddetle iç içe ortamlarda büyüyenler bakımından, şiddetin olağan bir durum olarak görüldüğü ifade edilmektedir²⁷⁹. Böyle bir ortamda yetişen kişiye göre şiddet normal bir durum olduğundan, aile içi değerlere uygundur. Cezalandırılması gereken bir eylem de değildir. Bu kişi şiddet uyguladığı gerekçesiyle müşterek konuttan uzaklaştırıldığında hem kendisi hem çevresi bu tedbire neden hükmedildiğini anlamlandıramamakta ve kendilerine haksızlık edildiği yanlış hissine kapılmaktadırlar. Uygulamada bu durum, tedbirin ihlal edilmesine yol açan hususlardan biridir. Müşterek konuttan uzaklaştırılan erkek, sözde erkeklik gurunu kurtarmak üzere tedbiri ihlal ederek müşterek konuta gitmekte ve şiddet mağdurunu ölüme dahi götürebilecek ciddi zararlar vermektedir.

İlgili tedbire yönelik bazı değişikliklerle tedbirden alınacak fayda arttırılabilir. Uzaklaştırılan kişiye barınma imkânı sunulmasının en etkili seçeneklerden biri olacağı kanaatindeyiz.

Müşterek konuttan uzaklaştırılan kişiye barınma yeri sağlanması gerekebileceğinden söz edilmektedir²⁸⁰. Hatta bu kişinin sabah servisiyle işine bırakılması ve akşam tekrar sağlanan barınma yerine bırakılması teklif edilmektedir²⁸¹. Bu şekilde müşterek konuttan uzaklaştırılan

²⁷⁷ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması Çalıştay Raporu, Ankara, 2018, s. 131.

²⁷⁸ Öztürk, Musa, s. 693.

²⁷⁹ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 132.

²⁸⁰ Öztürk, Musa, s. 695.

²⁸¹ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 132.

kişiler bakımından bir sığınmaevi oluşturulmasını ve akşam servisiyle işlerinden toplanan bu kişilerin iş çıkışı psikososyal destekle eğitilmeleri önerilmiştir. Aynı görüş, kadınları sığınmaevlerine yerleştirmektense erkekleri sığınmaevlerine yerleştirmeyi teklif ederek bizlerin de savunucusu olduğu bir hususa parmak basmıştır²⁸². Şöyle ki, şiddet uygulayan bizatihi kendisi eylemde bulunan, harekete geçen ve hukuka uygun olmayan bir duruma vücut veren kişi olduğundan, alınacak tedbirin de mümkün mertebe şiddet uygulayan nezdinde alınması uygun olur.

Öte yandan uzaklaştırılan kişiye barınma imkânı sağlanmasının da devlet kaynakları bakımından bir sorun olarak değerlendirilmesi mümkündür. Elbette sosyal devlet anlayışı gereği devletin böyle bir maddi yüke katlanmasının beklenebileceği de düşünülebilir. Bizce bu soruna nihaî çözüm, ancak ülke çapında toplumsal cinsiyet normlarının değişmesi ile getirilebilecektir. Bu da uzun yıllar sürecektir büyük bir çalışmanın ürünü olacağından ciddi bir özveri gerektirmektedir. Bu denli büyük bir değişimin sadece sivil toplum marifetiyle gerçekleştirilmesi güç olacağından devlet eliyle kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmelidir. Müşterek konuttan uzaklaştırılanlara barınma imkânı sağlanması kısa vadeli bir çözüm iken; toplumsal cinsiyet normlarının değişimi uzun sürecektir ve fakat sorunu kökten çözecek bir imkândır. Kaldı ki, toplumsal cinsiyet normlarının değişimi zaten şiddet vakalarını da azaltacağından tamamıyla 6284 sayılı Kanun'un ruhuna uygun bir adım olacaktır. Bu hususta devlet ve sivil toplum işbirliği ile eğitim-öğretim müfredatında değişiklikler başta olmak üzere çeşitli çalışmalar yapılması ve kadına şiddetin normal karşılanmadığı bir toplum yaratılması gerekmektedir.

3.1.3.3. Korunan Kişilere, Buldukları Konuta, Okula ve İşyerine Yaklaşmama

6284 sayılı Kanun m. 5/1-c gereği hâkim; şiddet uygulayanın şiddet uygulanana ve bu kişinin konutuna, okul ve işyerine yaklaşmaması konusunda tedbir kararı verebilir. Burada sözü edilen konutun aile konutu olması aranmadığından, evlilik olmaksızın beraber yaşayanların oturduğu konut ve geçici süreliğine kalınan konut gibi yerler de tedbir kapsamında kabul edilmektedir²⁸³.

²⁸² T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 132.

²⁸³ Bölükbaşı, s. 139.

Yukarıda anılan tedbir ile şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun sosyal alanını tehdit etmesini, güvenliğini ihlal etmesini önlemek amaçlanmıştır²⁸⁴.

İlgili tedbir bakımından şiddet uygulanana yaklaşılmaması gereken mesafenin belirtilmemesi kararın uygulamasında kolluk görevlilerinin tereddüte düşmesine neden olacağından kararın net ve açık bir şekilde yazılması önem arz etmektedir²⁸⁵. Ayrıca belirlenen mesafe, şiddet uygulanmasına engel olacak yeterlilikte olmalıdır²⁸⁶.

Doktrinde, tedbir kararında, metre ya da kilometre üzerinden mesafe sınırı getirilebileceği gibi mahalle ya da sokak ismi belirtilerek giriş yasağı gibi sınırlamalara başvurulabileceği de ifade edilmiştir²⁸⁷.

3.1.3.4. Çocuklarla İlgili Önceden Verilmiş Bir Kişisel İlişki Kurma Kararı Varsa, Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlanması ya da Kaldırılması

6284 sayılı Kanun m. 5/1-ç gereği hâkim, şiddet uygulayan ya da uygulama olasılığı olan(lar) hakkında TMK hükümleri uyarınca velâyet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması konularında da tedbir kararı verebilir²⁸⁸.

Ana ve babadan her biri, diğerinin çocuk ile kişisel ilişkisine zarar vermekten, çocuğun eğitim almasına ve yetiştirilmesine mâni olmaktan kaçınmakla yükümlüdür. Öte yandan, kişisel ilişki nedeniyle çocuğun huzur ve sükûnu tehlikeye girdiği takdirde, kişisel ilişki tesisi hakkı kaldırılabilir²⁸⁹ (TMK m. 324).

6284 sayılı Kanun kapsamında da aynı şekilde hareket edilmesi mümkün olduğundan hâkim, önceden kurulmuş olan kişisel ilişki kararının sınırlandırılmasına ya da kaldırılmasına hükmedebilir²⁹⁰. Dolayısıyla, boşanmış veya ayrılmış ya da hiç evlenmemiş olsalar bile mevcut ilişkide taraflardan birine şiddet uygulandığı dile getirildiğinde hâkim, çocuğun güvenliğini sağlamak bakımından önceden verilmiş bir kişisel ilişki kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi

²⁸⁴ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1172.

²⁸⁵ Kökdemir, s. 121.

²⁸⁶ Kökdemir, s. 121; Öztürk, Necla, s. 16.

²⁸⁷ Bölükbaşı, s. 139.

²⁸⁸ Öztürk, Necla, s. 14; Aslan Düzgün, s. 34.

²⁸⁹ Hatemi, s. 187; Öztan, Aile, s. 792, 1039.

²⁹⁰ Öztürk, Necla, s. 14.

eşliğinde yapılmasına veya somut olay gereği sınırlandırılmasına hatta tamamıyla kaldırılmasına karar verebilir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 21)²⁹¹.

Anayasa Mahkemesi'ne konu olan bir kararda, aile içi şiddet olaylarından ötürü çocuğun şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesinin olması hâlinde yine çocuğun üstün yararını korumak maksadıyla ebeveyn ile çocuk arasındaki kişisel ilişkinin kaldırılması uygun görülmüştür²⁹². Elbette TMK gereği de çocukla kurulan kişisel ilişkinin kaldırılması veya sınırlandırılması mümkündür²⁹³. Ancak TMK hükümleri çerçevesinde bunu sağlamak vakit alacağından süratle hareket edebilmek bakımından 6284 sayılı Kanun'da bu tedbir kararına yer verilmesi kanaatimizce isabetli olmuştur.

3.1.3.5. Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıdıklarına ve Çocuklarına Yaklaşmama

Hâkim, ihtiyaç doğduğu takdirde şiddet uygulayanın, şiddet uygulananın yakınlarına, şiddetin tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmamasına ilişkin tedbire hükmedebilir. Salt şiddete tanık olup da ilgili mercilere ihbarda bulunduğu şiddete uğrayanın komşuları, akraba ve arkadaşları da şiddet tehdidi ile karşılaşabilmektedir. Dolayısıyla ilgili tedbir ile bu kimselerin de korunması öngörülmüştür²⁹⁴.

Şiddet uygulayan, ilgili tedbirle müşterek çocuklara da yaklaşmaktan men edilebilecek olup ilgili tedbirden maksat, şiddet uygulayanın, çocukların okulu, iş yerleri vb. yerlere gitmek suretiyle onları huzursuz etmesine engel olmaktır. Bununla birlikte, çocuklarla şiddet uygulayan arasında kişisel ilişki kurma kararı var ise kararın ayrıntıları da tedbir verilirken göz önüne alınmak durumundadır (6284 sayılı Kanun m. 5/d).

3.1.3.6. Şahsi Eşyalarına ve Ev Eşyalarına Zarar Vermeme

6284 sayılı Kanun ile şiddet mağdurlarının ya da şiddete uğrama tehlikesi olanların vücut bütünlüğü ve psikolojik sağlıkları korunduğu gibi mal varlığı değerleri de korunmaktadır²⁹⁵. Misal, şiddet uygulayan şiddete uğrayanın eşyalarını zorla kendisinden alıyor ve bu eşyalara zarar veriyorsa hâkim, şiddet uygulayanın, bunu yapmaması hususunda tedbire

²⁹¹ Bölükbaşı, s. 140.

²⁹² Anayasa Mahkemesi C.K. Başvurusu, E. 2016/3114, T. 18/07/2019. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/3114> (E.T. 18.04.2023); Çocuğun üstün yararı hakkında bkz. Öztan, Aile, s. 1137-1138.

²⁹³ Öztan, Aile, s. 761, 792.

²⁹⁴ Bölükbaşı, s. 140.

²⁹⁵ Bölükbaşı, s. 141.

hükmedebilir (6284 sayılı Kanun m. 5/e; 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 23).

Eşya kavramından ne kast edildiğine ilişkin bir açıklama, 6284 sayılı Kanun'da bulunmamaktadır. Ancak şahsi eşyalardan, sadece diğerinin kullanımına özgülenmiş taşınır ve taşınmazların anlaşılacağı da açıktır. Buna göre, kadına özgü olan makyaj malzemesi ve ziyet eşyası gibi taşınırlara ya da miras kalmış taşınmazlara zarar verilmemesine hükmedebilir²⁹⁶.

Tedbire konu eşyanın taraflar bakımından müşterek olması ya da korunan kişinin mülkiyetinde bulunması, kararın verilmesi ve uygulanması bakımından önemli değildir²⁹⁷.

3.1.3.7. İletişim Araçlarıyla ya da Sair Surette Rahatsız Etmeme

6284 sayılı Kanun m. 5/1-f gereği hâkim, şiddet uygulayanın, şiddet mağdurunu iletişim araçlarıyla ya da sair surette rahatsız etmemesine karar verebilir. Burada sözü edilen iletişim araçları, görsel, işitsel yahut yazılı olabilir²⁹⁸ (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 24). Böylece daha ziyade ısrarlı takip mağdurlarının karşılaştığı; devamlı mesaj gönderme, internetten rahatsız etme, sürekli arama vb. eylemlerin önüne geçmek amaçlanmıştır. Öte yandan, 6284 sayılı Kanun'da söz edilen *rahatsız etmeme* kavramının tanımı yapılmamış olduğundan kapsamının ve ispatının da zor olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu ifade ile, şiddet uygulayanın şiddet uygulananla tamamen iletişim kurmasının değil ve fakat rahatsız edici biçimde iletişim kurmasının önlenmek istendiği kabul edilir²⁹⁹.

3.1.3.8. Silahları Kolluğa Teslim Etme

6284 sayılı Kanun m. 5/1-g uyarınca; hâkim, şiddet uygulananın korunması bakımından şiddet uygulayanın kendisine ait silahlarını kolluğa teslim etmesine ve tedbir süresi sona erene dek bu silahların emanetine ilişkin bir karar verilebilir. Gaziantep 1. Aile Mahkemesi, bir kararında bu tedbiri uygularken; şiddet uygulayanın bir aylığına silahlarını kolluğa teslim etmesini uygun görmüştür³⁰⁰. İlgili tedbirin uygulanabilmesi için şiddete uğrayanın daha evvel

²⁹⁶ Bölükbaşı, s. 141.

²⁹⁷ Bölükbaşı, s. 142.

²⁹⁸ Öztürk, Necla, s. 16-17.

²⁹⁹ Kökdemir, s. 123.

³⁰⁰ Gaziantep 1. Aile Mahkemesi Değişik İş 2021/5277, K. 2021/5255, T. 07.07.2021; Karar için bkz. Tellioglu, s. 10.

şiddet uygulayan tarafından silahla vurulmuş olması vb. hususlar aranmaz³⁰¹. Zira burada amaç, silahtan ötürü doğması muhtemel tehlikelerin önlenmesidir³⁰².

Silah teslimi bir müsadere olmayıp hâkim kararına göre sağlanan bir koruma tedbirinden ibarettir. Bundan ötürü tedbir süresi bittiğinde şayet silah başkaca bir suça karışmamış ise silahın şiddet uygulayana iadesi sağlanır³⁰³.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından, 2019 yılında İstanbul Barosu'nun beş adli yardım bürosuna yapılan 6284 sayılı Kanun'a ilişkin 1.253 dosya incelenmiştir. İncelenen dosyalardan 227'sinde silahları kolluğa teslim etme tedbirin uygulanmasına karar verildiği görülmüştür³⁰⁴.

3.1.3.9. Kamu Görevinden Ötürü Zimmetinde Bulunan Silahı Teslim Etme

Şiddet uygulayanın silah taşınması zorunlu kamu görevlisi olması hâlinde, 6284 sayılı Kanun m. 5/1-ğ uyarınca, bu kişinin zimmetindeki silahı kurumuna teslim etmesine karar verebilir. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 26/2 gereği, silahı teslim alan kurum amiri, tedbir sona erene dek ya da tedbirin değiştirildiği veya kaldırıldığına ilişkin yeni bir karar verilene dek silahı iade edemez. Silah taşınması zorunlu olan kamu görevlisi deyimini akla polislik, askerlik gibi meslekleri getirirse de aslında hukukumuzda silah taşımakla mükellef kılınmış bir meslek grubu yoktur³⁰⁵.

Antalya 4. Aile Mahkemesi bir kararında sair tedbirlerin yanı sıra bulundurulması ve taşınmasına kanunen izin verilen silahların da kolluğa teslim edilmesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca şiddet uygulayanın silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi icra etmesi söz konusu ise bu görevi nedeniyle zimmetinde olan silahları da kurumuna teslim etmesine karar vermiştir³⁰⁶.

³⁰¹ Öztürk, Necla, s. 17.

³⁰² Tarkan, s. 142.

³⁰³ Tarkan, s. 144.

³⁰⁴ Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu 2020, s. 8.

³⁰⁵ Kökdemir, s. 124- 125.

³⁰⁶ Antalya 4. Aile Mahkemesi E. 2016/28, K. 2016/28, T. 13/1/2016; Karar için bkz. İşler Gürer, s. 47.

3.1.3.10. Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol ya da Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması ya da Bu Maddelerin Etkisinde İken Yaklaşmaması, Muayene ve Tedavisinin Sağlanması

Ayırt etme gücünü etkileyen ya da bağımlılığa sebep olan alkol ve uyarıcı maddelerin etkisindekilerin muhakeme yetenekleri de etkileneceğinden şiddete başvurma potansiyelleri artar³⁰⁷. Anılan maddelerin etkisindeki şiddet uygulayanın, mağdurun yanına gelip onu rahatsız etmesi yüksek bir olasılık olduğundan, şiddet uygulayan hakkında, şiddet uygulananın bulunduğu yerlerde bu maddelerin kullanılmamasına, bu maddelerin etkisi altındayken şiddet uygulananın bulunduğu yerlere yaklaşılmasına dair karar verilebileceği düzenlemiştir.

Öyle ki, şiddet uygulayanın bağımlı olduğu hâllerde muayene ve tedavi olmasının gerekeceği de hüküm altına alınmıştır³⁰⁸ (6284 sayılı Kanun m. 5/1-h). Şiddet uygulayan tedaviyi reddettiği takdirde 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği 27/3 maddesi gereği bu durum bir tutanakla hüküm altına alınarak Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

Doktrinde, ilgili tedbirin poliklinikler marifetiyle yerine getirildiği ifade edilerek tedbirin uygulanma şekli eleştirmiştir. Devlet eliyle, hakkında bu yönde bir tedbir verilmiş kimselerin belirli bir merkeze toplanması ve tedavilerinin bu suretle yapılması gerektiği ifade edilerek poliklinik seviyesinde yürütülen tedavi çalışmalarının yetersiz olduğu dile getirilmiştir³⁰⁹.

Doktrinde, şiddet uygulayanın bağımlılık düzeyinde olmaksızın ve herhangi birini rahatsız etmeksizin yasaklı maddeleri kullanması hâlinde tedbire hükmedilmesine yer olmadığını savunan görüşler varken; keyif verici maddeler kullanmanın ya da kullanmış şekilde eve gelmenin karşı tarafta endişe yaratmaya neden olacağından bahisle bu tür davranışların tek bir sefer gerçekleşmesi hâlinde dahi tedbire konu olabileceklerini savunan görüşler de mevcuttur³¹⁰.

³⁰⁷ Bölükbaşı, s. 145; Öztürk, Necla, s. 17.

³⁰⁸ Öztürk, Necla, s. 17.

³⁰⁹ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 132.

³¹⁰ Söylemez, s. 152-153; Polis Akademisi Başkanlığı, Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler ve Aktörler, s. 33; Köseoğlu, s. 329-330.

Tedbir kararına hükmedildiği takdirde hâkimin muhakkak tedbire konu maddelerin kullanılmaması gereken yerleri de kararında açıkça belirtmesi gerekir³¹¹.

3.1.3.11. Muayene ve Tedavi İçin Başvurma ve Tedavinin Sağlanması

Hâkim, şiddet uygulayanın, şiddete neden olan eylemlerini önlemek maksadıyla sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına dair tedbirin uygulanmasına karar verebilir. Bu tedbirin uygulanmasına karar verildiği hâlde, şiddet uygulayanın ilde; il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçedeyse; toplum sağlığı merkezine başvurması gerekir³¹².

Hakkında söz konusu tedbir kararına hükmedilen şiddet uygulayanın tedaviyi reddetmesi durumunda, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği 27/3 maddesi gereğince bu husus Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

3.1.3.12. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'ndaki Tedbirlerin Uygulanması

6284 sayılı Kanun'da öngörülen tedbirlerle birlikte hâkim, bu Kanun'un 5. maddesinin 3. fıkrası gereğince, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda³¹³ öngörülen koruyucu ve destekleyici tedbirlere de hükmedebilir³¹⁴. Gaziantep 1. Aile Mahkemesi bu kapsamda vermiş olduğu bir kararında, tarafların müşterek çocuğunun velayetinin tedbiren velayeti talep eden anneye verilmesine ve çocuğun derhâl anneye teslimine yönelik karar vermiştir³¹⁵.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda öngörülen koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun evvela kendi aile ortamında korunmasını amaçlamaya ilişkin tedbirlerdir³¹⁶.

Çocukların içinde buldukları durum birbirine benzer olsa da somut olaya göre çocuğun ihtiyaçları dikkate alınarak tedbirlerin belirlenmesi gerekmektedir. Çocuklar hakkında uygulanabilecek olan destekleyici tedbirler; çocuğa, ailesiyle beraber ihtiyaç duyduğu hizmetlerin verilmesi suretiyle ailesinden ayrılmamasını amaçlamaktadır³¹⁷.

³¹¹ Söylemez, s. 152-153.

³¹² Öztürk, Necla, s. 18.

³¹³ RG. T. 15.07.2005, S. 25876.

³¹⁴ Başalp, s. 224; Aslan Düzgün, s. 34.

³¹⁵ Gaziantep 1. Aile Mahkemesi Değişik İş 2021/1094, K. 2021/1086, T. 01.03.2021; Karar için bkz. Tellioglu, s. 11.

³¹⁶ Sağiroğlu, s. 94; Aslan Düzgün, s. 34.

³¹⁷ Sağiroğlu, s. 95.

3.1.3.13. Tedbir Nafakası

Hâkim, 6284 sayılı Kanun'da öngörülen tedbirlerle beraber nafaka verilmesine de karar verebilir³¹⁸. Burada şiddet uygulayanın, ailenin geçiminden sorumlu olup olmadığına bakılır. Şayet ailenin geçiminden sorumluyorsa mağdurun yaşam şartlarına da bakılarak nafakaya hükmedilmesi mümkündür³¹⁹. İlk defasında 6 (altı) ayı geçmemek üzere karar verilebilen tedbir nafakası, şiddet mağduruna ödenmediği takdirde, tedbirin yerine getirilebilmesi için zorlama hapsine başvurulabileceği gibi 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu³²⁰ hükümleri uyarınca tedbirin yerine getirilmesi de sağlanabilir³²¹.

6284 sayılı Kanun'un 5/4 maddesi uyarınca tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için, 4721 sayılı Kanun'a göre nafakaya hükmedilmemiş olması aranır³²². Başka bir aile mahkemesinde taraflar arasında boşanma davası görülmekte iken boşanma davası kapsamında tedbir nafakasına hükmedilmemişse kendisinden 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir nafakası talep edilen hâkim, bu talebe istinaden ya da re'sen tedbir nafakasına hükmedebilir³²³.

Tedbir nafakasına hükmedilmesi bakımından mağdurun talebi şart değildir. Ayrıca nafaka sorumlusunun Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile bir ilişkisi mevcutsa, başvuru aranmaksızın nafakanın tahsili SGK tarafından yatırılan maaş ya da SGK tarafından yatırılan herhangi bir paradan doğrudan gerçekleştirilebilecektir³²⁴.

Öte yandan Şanlıurfa 1. Aile Mahkemesi'nin 2022/52 Esas, 2022/52 Değişik İş Karar sayılı dosyasında taraflar arasında başka bir aile mahkemesinde TMK hükümlerine dayanılarak henüz yeni açılmış olan bir tedbir nafakası talepli dava gerekçe gösterilerek davacının kendisi ve çocuğu için 6284 sayılı Kanun kapsamındaki tedbir nafakası talebi reddedilmiştir. Mahkeme, kararında tedbir nafakasına hükmetmenin yargılamayı gerektirdiğini ve bu yargılamanın da TMK kapsamında tedbir nafakası talep edilen aile mahkemesinde yapılabileceğini de belirterek şiddet mağdurunun talebini reddetmiş olup kanaatimizce her iki gerekçe de isabetli değildir. Şöyle ki, TMK kapsamında başka bir aile mahkemesinde tedbir nafakası talepli dava açılmış da olsa henüz bu konuda karar verilmeden 6284 sayılı Kanun kapsamında Şanlıurfa 1. Aile

³¹⁸ Öztürk, Necla, s. 18; Başalp, s. 222; Demiröz/ Nuhuğlu, s. 160; Aslan Düzgün, s. 34.

³¹⁹ Özgül Kalafat, s. 156; Aslan Düzgün, s. 34.

³²⁰ RG. T. 19.06.1932, S. 2128.

³²¹ Bölükbaşı, s. 156.

³²² Başalp, s. 224.

³²³ Bölükbaşı, s. 156.

³²⁴ Özgül Kalafat, s. 157; Öztürk, Necla, s. 18.

Mahkemesi'nden tedbir nafakası talep edilmiştir. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanun kapsamında nafakaya hükmedilmesi bakımından gerekli şartların oluştuğu kanaatindeyiz. Kaldı ki şiddet mağduru daha önce TMK hükümlerine dayanarak açmış olduğu tedbir nafakası talepli davasına rağmen 6284 sayılı Kanun kapsamında ayrıca talepte bulunduğu takdirde burada mağdurun süratle tedbir nafakasına karar verilmesine ihtiyaç duyduğunu da mahkeme göz önünde bulundurmalıdır. Zira TMK gereği görülecek olan tedbir nafakası talepli davada kararın verilmesinin uzun süreceği aşikârdır. 6284 sayılı Kanun ise, süratle karar alınmasını sağlamaya yönelik bir düzenlemedir.

6284 sayılı Kanun'a dayanarak açılan tedbir nafakası talepli davalar ile TMK hükümlerine dayanarak açılan tedbir nafakası talepli davaların arasındaki farka da kısaca değinmek gerekmektedir. TMK kapsamında açılan tedbir nafakası talepli davalar açısından yetkili mahkeme, nafaka alacaklısının yerleşim yeri aile mahkemesidir. Buna karşın, 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir nafakası talebinde bulunan, yerleşim yeri dikkate alınmaksızın Türkiye'deki tüm aile mahkemelerine başvurabilmektedir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 30/1). Ayrıca TMK kapsamında açılan tedbir nafakası davaları bakımından yargılama gideri ödenmesi söz konusu olmakta iken; 6284 sayılı Kanun'a dayanarak talep edilen tedbir nafakası bakımından 6284 sayılı Kanun m. 20/1 gereği yargılama gideri ödenmez. İki tedbir nafakasını birbirinden ayıran en önemli özelliklerden biri de TMK kapsamında açılan tedbir nafakası davalarının istinaf ve temyiz yolu açık olmasına karşın 6284 sayılı Kanun'a dayanarak talep edilen tedbir nafakası bakımından yalnızca itiraz yoluna başvurulmasının mümkün olmasıdır. İtiraz, aile mahkemesine yapılır. 6284 sayılı Kanun bakımından verilen tedbir kararlarına itiraz hâlinde dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesi olması durumunda, numara bakımından kendisini takip eden daireye, son numaralı daire bakımından da birinci daireye gönderilmektedir. O yerde aile mahkemesinin tek dairesi olduğu takdirde ise itiraz asliye hukuk mahkemesince incelenmektedir. Aile mahkemesi hâkimiyle asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı olduğu ihtimaldeyse itiraz, en yakın asliye hukuk mahkemesince incelenir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 34/2). TMK kapsamında açılan tedbir nafakası davasında TMK m. 197³²⁵ gereği davacı taraf, herhangi bir sebepten ötürü birlikte yaşamaya ara vermekte haklı olan ve ailenin geçimi için diğer eşin yapacağı parasal katkının belirlenmesini talep eden taraf iken 6284 sayılı Kanun'a dayanarak talep edilen tedbir nafakası bakımından başvurusunun şiddet mağduru, karşı tarafın

³²⁵ Öztan, Aile, s. 226, 356.

ise şiddet uygulayan olması gerekmektedir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-n, ö).

3.1.3.14. Benzer Önleyici Kararlar

Önleyici tedbirleri alma yetkisi, koruyucu tedbirlerden farklı olarak yalnızca aile mahkemesi hâkimine aittir³²⁶. Aile mahkemesi, gecikmesinde sakınca bulunan hâl koşulu aranmaksızın hem koruyucu hem de önleyici tedbir kararlarını alma yetkisini haizdir³²⁷. Önleyici tedbirler üçüncü kişiler üzerinde etkili kararlar olduğundan, bu yetkinin yalnızca hâkime verilmesi hukuk güvenliği bakımından yerindedir³²⁸. 6284 sayılı Kanun m. 5/1 gereğince hâkim, yukarıda zikredilen önleyici tedbir kararlarına benzer başkaca önleyici tedbir kararlarına da hükmedebilir³²⁹. Misal, Ankara 4. Aile Mahkemesi bir kararında, şiddet mağduru giriş katında oturduğundan rahat bir şekilde balkona çıkabilmesi için şiddet uygulayanın balkona yaklaşmaması yönünde bir tedbire hükmetmiştir³³⁰.

3.1.4. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hâllerde Kolluk Amirinin Yetkileri

6284 sayılı Kanun m. 5 ile kolluk amirinin de önleyici tedbir kararı verebileceğine hükmedilmiştir³³¹. Söz konusu madde esasında hâkimin verebileceği önleyici tedbir kararlarını düzenlese de maddenin ikinci fıkrasında gecikmesinde sakınca bulunan hâl ortaya çıkması durumunda kolluk amirince de bazı bentlerdeki tedbirlere karar verilebileceği düzenlenmiştir³³². 6284 sayılı Kanun *gecikmesinde sakınca bulunan hal* ifadesine ilişkin herhangi bir açıklama getirmemiş olup söz konusu ifade, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-c ile açıklamıştır. Buna göre, “*kolluğun yapacağı tahkikat ve risk değerlendirilmesi neticesinde, hemen işlem gerçekleştirilmediği vakit şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarara uğraması, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin silinmesi, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilmesinin olanaksız hale gelmesi vb. ihtimallerin varlığı ve resen ya da ilgilinin isteği halinde mülkî amirden yahut hâkimden karar alınmasını talep etmek için yeterli zaman olmaması hali*” gecikmesinde sakınca bulunan hâl

³²⁶ Gündoğmuş, s. 121.

³²⁷ Demiröz/ Nuhoglu, s. 159.

³²⁸ Gündoğmuş, s. 121.

³²⁹ İbicioğlu/Durutürk, s. 777; Öztürk, Necla, s. 18.

³³⁰ Ankara 4. Aile Mahkemesi Değişik İş 2017/1186, T. 21.02.2018; Karar için bkz. Özgül Kalafat, s. 154.

³³¹ Balkan, s. 189.

³³² Tarkan, s. 117.

olarak değerlendirilmektedir. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği'nde ayrıca risk değerlendirmesiyle kastedilenin ne olduğunun da ifade edilmesi daha isabetli olurdu³³³.

6284 sayılı Kanun'un 5. maddesi 2. fıkrasında; 1. fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerindeki tedbirlerin, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirlerince alınabileceğinden söz edilmiş olup bu bentler aşağıdaki gibidir³³⁴:

“a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama,

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması”

Görüldüğü üzere kanun koyucu kolluk amirine sınırsız bir yetki tanımamış olup yalnızca yukarıda sayılan bentler bakımından harekete geçebileceğini öngörmüştür³³⁵. Ancak kolluk amirinin bu bentlerdeki tedbirlerin uygulanmasına karar vermesini takip eden ilk iş gününde karar, hâkim onayına sunulur. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan kararlar geçerli olmaz ve kendiliğinden kalkar³³⁶ (6284 sayılı Kanun m. 5/2). Antalya 4. Aile Mahkemesi bir kararında kolluk tarafından alınan tedbir kararını onaylamış ve kolluğun vermiş olduğu tedbir kararına ilave olarak iki ay süre ile geçerli olmak üzere ek tedbir kararlarına da hükmetmiştir³³⁷.

Adli Sicil ve İstatistik Kurumu istatistiklerine göre, 2021'de kolluk amiri kararının onaylanması amacıyla aile mahkemesi hâkimine yöneltilen taleplerden 11.125'i reddedilmiş, 108.376'sı kabul edilmiş, 40.589'u ise kısmen kabul kısmen reddedilmiştir³³⁸.

6284 sayılı Kanun m. 3/2'de sayılan istisnaî durumlarda kolluk amirinin koruyucu tedbir kararı vermesini de olanaklı kılmıştır. Bu hükme göre, kolluk amiri gecikmesinde sakınca

³³³ Özgül Kalafat, s. 155.

³³⁴ Balkan, s. 189; Başalp, s. 223.

³³⁵ Tarkan, s. 117- 118; Başalp, s. 223.

³³⁶ Balkan, s. 188; Başalp, s. 223.

³³⁷ Antalya 4. Aile Mahkemesi Değişik İş 2016/28, K. 2016/28, T. 13.01.2016; Karar için bkz. İşler Gürer, s. 47.

³³⁸ Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Adli İstatistikler 2021, s. 208.

bulunan hâllerde şiddet mağduru ve lüzum üzerine beraberindeki çocuklara barınma yeri sağlanması ve şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin olması durumunda koruma altına alınması hususunda tedbir verebilir³³⁹.

Kolluk amirine sadece yukarıda belirtilen barınma yeri sağlanması ve koruma altına alınması tedbirlerini alma yetkisi verilmiştir. Kolluk amirinin aldığı koruyucu tedbir kararları, alındığı andan itibaren geçerli olduğundan yine alındığı andan itibaren de hukukî sonuçlarını doğurur³⁴⁰. Öte yandan kolluk amirinin koruyucu tedbir kararını almasını takip eden ilk iş günü mülkî amirin onayına sunması öngörülmüştür. Mülkî amirin kırk sekiz saat içerisinde onaylanmadığı kararlar geçerli olmaz³⁴¹ (6284 sayılı Kanun m. 3/2).

Kolluğun aldığı tedbir kararlarını mülkî amire ya da hâkime sunması bakımından öngörülen kırk sekiz saatlik süreye tatil günleri de dâhildir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 29).

Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Önlenmesinde Kolluğun Önemi ve Rolü adlı rapora göre, 2020'nin ilk altı ayında öldürülen kadınların %90'ının, maruz kaldığı şiddet olayına ilişkin olarak tedbire hükmedilmesi için kolluğa herhangi bir müracaatı olmamıştır³⁴². Oysa kolluk kuvvetlerinin aile içi şiddetin önlenmesinde üstlendiği görev, olaya ilk müdahale eden konumunda olmaları nedeniyle oldukça önemlidir. Bu nedenle kolluğun kendilerine başvuran şiddet mağdurlarına, 6284 sayılı Kanun'un öngördüğü hizmetleri sunarken yardım talep etmenin kolay olmadığını hatırlatması ve şiddet mağduruna bu bilinçle yaklaşması gerekmektedir.

“Kadına Yönelik Şiddet: AB çapında bir Araştırma” başlıklı araştırmaya katılan kadınların %66'sının en ağır şiddet eylemlerini bile yetkili makamlara bildirmedikleri anlaşılmıştır³⁴³. Kadınlar utanç ve mahcubiyet duyduklarından, şiddet uygulayandan korktuklarından, polisin ve diğer kurumların kendilerine inanmayacağını ve gerekli müdahaleyi yapmayacağını düşündüklerinden ötürü şiddet olaylarını ihbar etmemektedir. Özellikle şiddet

³³⁹ İşler Güner, s. 47-48; Balkan, s. 189; Başalp, s. 222-223.

³⁴⁰ Kökdemir, s. 104.

³⁴¹ Balkan, s. 189; Başalp, s. 222-223.

³⁴² T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 23.

³⁴³ Avrupa Konseyi, Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İş Birliği, Strazburg, 2021, s. 20.

olaylarına ilk müdahale eden kurum olan kolluğun bu durumun bilincinde hareket ederek şiddet mağdurunun güvenini kazanmak için aktif olarak çaba sarf etmesi gerekmektedir³⁴⁴.

Öte yandan, uygulamada şiddet mağdurunun kolluğa başvurusu neticesinde şiddet uygulayan ile barıştırılmaya çalışılması, 6284 sayılı Kanun'dan doğan hakları hususunda bilgilendirilmemesi gibi sorunlarla karşılaşıldığı da bilinmektedir. Bu sorunlara genellikle kolluğun görev ve yetkisinin kapsamını bilmemesi neden olmaktadır. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın Faaliyet Raporuna göre, kolluğun, Kanun'da tanımlanan görev ve yetkilerinden en çok “uygun barınma yeri tesisi” görevini yerine getirdiği anlaşılmaktadır³⁴⁵.

Kolluk kuvvetleri, şiddet mağduru, şiddet uygulayan ve tanıklar ile ilk teması kuran ve delilleri toplayan görevliler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kolluk, şiddet mağdurunu hukukî ve sosyal destek için sosyal hizmetlere yönlendirebilmektedir. Nitekim kolluğa başvuru ve akabinde kolluk tarafından görevin etkin bir şekilde yerine getirilmesi hâlinde pek çok şiddet olayının büyümesinin önüne geçilmesi mümkün olmaktadır³⁴⁶.

3.2. Kadın Konukevleri

6284 sayılı Kanunda “sığınmaevi” kavramı kullanılmamış olup “barınma imkânı sağlamak” gibi genel bir ifade kullanıldığı dikkat çekmektedir. Oysa sığınmaevleri özel bir amaca hizmet eden yapılardır ve şiddet gören kadınlara şiddetten uzak bir yaşam kurmak için destek sunan merkezler olup barınma kavramı bu hizmetleri kapsamadığından şiddetle mücadelede yetersiz kalmaktadır³⁴⁷.

Sığınma ve konukevlerinin açılması ve buna istinaden sunulacak hizmetler bakımından yol göstermek maksadıyla yayınlanan Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin (KKAİHY) 3. maddesinin 1. fıkrası (i) bendine göre konukevleri, her çeşit şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik problemlerin giderilmesi ve bu süreçte kadınlar ile çocuklarının gereksinimlerinin de karşılanması marifetiyle geçici olarak barınabilecekleri kuruluşlardır. Doktrinde, bu kurumların “konukevi” biçiminde isimlendirilmesinin, amaçsal niteliklerini yeterince ön plana çıkarmadığı ve

³⁴⁴ Avrupa Konseyi, Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İş Birliği, s. 20.

³⁴⁵ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2014 yılı Faaliyet Raporu, s. 22-23.

³⁴⁶ Özgentürk / Karğın / Baltacı, s. 231.

³⁴⁷ Atasayan, Gözde, “Türkiye’de Kadına Karşı Şiddetle Hukuksal Mücadele”, LHD, 1(Özel Sayı), 2014, s. 367.

konukevi kavramının, şiddetten kaçan kadınların durumunu olduğundan daha “normal” gösterdiği belirtilmiştir³⁴⁸.

Konukevlerinin çalışma esas ve ilkeleri de KKAİHY ile belirlenmiş olup bu Yönetmeliğin 12/1 maddesi uyarınca, kadınlar ve çocukları konuk evlerine; aile mahkemesi hâkiminin, mülkî amirin ya da gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk amirinin kararıyla kabul edileceklerdir. Bu makamlar tarafından verilen konukevine kabul kararı üzerine kabul işlemlerini ŞÖNİM yerine getirir³⁴⁹.

KKAİHY m. 13'te, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan tüm kadınların ve beraberlerindeki çocukların herhangi bir ayrıma tabi tutulmaksızın konukevine kabul edileceğinden söz edilmiştir. Öte yandan madde devamında, on iki yaşından büyük erkek çocuğun, engelli çocuğu olan kadınların ve altmış yaşından büyük kadınların devlet sığınaklarına kabul edilemeyeceğine değinilmiştir. Bu kişiler açısından hayati tehlikesi olmamak şartıyla, istem üzerine ve ihtiyaç olduğuna ilişkin sosyal inceleme raporu bulunması koşuluyla ŞÖNİM'in bağımsız bir ev tutarak kirasını üstlenmesine olanak tanınmıştır³⁵⁰. KKAİHY m. 13/1-c gereğince bu evler, konukevine yakın bir muhitte, mümkün mertebe mobilyalı ve her bir kimse bakımından en az yirmi metrekare alana sahip olmalıdır. Aynı hükümde bahsi geçen evlerin buldukları ilin rayiç fiyatları göz önünde bulundurularak tutulacakları da ayrıca belirtilmiştir.

KKAİHY gereğince kadın sığınmaevlerinin adres ve telefon bilgileri saklı tutulmakta olup bu kurumlara, kurumu tanıtan tabela asılmamaktadır. Yine bu kurumların inşasında temel atma törenleri yapılmamakta olup sığınmaevlerine ziyaretçi de kabul edilmez. Öte yandan yapılan araştırmalar, bazı illerde gizlilik kapsamında alınan birçok tedbirin ihlal edildiğini ortaya koymuştur³⁵¹.

Mülkî amir ya da kolluk amiri kararı olmadıkça konukevlerine doğrudan başvuru olanağı bulunmamaktadır. Doğrudan bir başvuru olduğu takdirde ise başvuran KKAİHY m. 11/3 gereği ŞÖNİM'e yönlendirilmektedir. ŞÖNİM yapacağı değerlendirme neticesinde başvuranın barınma ihtiyacı olduğuna karar verdiği takdirde başvuran ilk olarak kabul birimine yönlendirilir. Bu birimin açılmasındaki maksat, konukevlerine kabul aşamasında başvuru

³⁴⁸ Tiryakioğlu, s. 127.

³⁴⁹ Tarkan, s. 108-109.

³⁵⁰ Özgül Kalafat, s. 160.

³⁵¹ Gül/ Alican, s. 164.

bir kez daha mağdur etmemek olup bu birimde kadınlar en fazla iki hafta süreyle kalabilir. Dolayısıyla ŞÖNİM tarafından başvuru kadının konukevinde barınmasının uygun olup olmadığı ivedilikle araştırılmalıdır. KKAİHY m. 12/2 uyarınca ŞÖNİM'in, konukevine kabulünü uygun gördüğü kadın ile beraberindeki çocuklar, kabul için gerekli evraklar sonradan getirilmek şartıyla konukevine doğrudan da gönderilebilir.

Konukevlerinde kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabulünden itibaren 6 ay olup bu süre bazı durumlarda Değerlendirme Komisyonu tarafından incelemeler yapılmak suretiyle uzatılabilmektedir³⁵².

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporu incelendiğinde sığınmaevlerinde, çocuk birimlerinin, kreşlerin, çalışma ve oyun salonları ile hobi odaları oluşturulmasının gerektiğine işaret edildiği görülmektedir. Raporda ayrıca sığınmaevlerinin mümkün mertebe yeşil alanlara kurulması gerektiği ve engellilerin de ulaşımına uygun düzenlenmeleri gerektiğinden söz edilmiştir³⁵³.

Kadın konukevleri hakkında, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun³⁵⁴ 14. maddesinde de bir hüküm mevcuttur. Buna göre, nüfusu 100 bini aşan bölgelerde belediyeler tarafından kadın sığınmaevi açılması beklenmektedir. Lakin belediyeler bu gerekliliğe uymadıklarından Türkiye'deki sığınmaevi sayısı bir hayli azdır³⁵⁵. Doktrindeki bir görüş, bu görevi belediyelere bırakan yasal düzenlemeleri eleştirmiştir. Zira belediyeler kaynak eksikliği, bütçe yapımında konuya ödenek ayrılmaması vb. hususların ardına sığınarak yeterli sayıda konukevi açmamaktadır. Bu nedenle doktrinde, devletin bu işi yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına bırakmak yerine Bakanlık bünyesinde yürütmesi gerektiği savunulmuştur³⁵⁶.

3.3. Davalara Katılım

6284 sayılı Kanun m. 20/2 gereğince, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ihtiyaç gördüğü takdirde kadın, çocuk ve aile fertlerine ilişkin uygulanan şiddet ya da oluşan şiddet tehlikesi nedeniyle açılan her çeşit davaya ve çekişmesiz yargı işine katılma hakkına sahiptir. Bu hak, şiddetin devlet tarafından önlenmesi, adli faaliyetlerin etkin yürütülmesi ve zararın giderilmesi yönündeki bütün önlemlerin alınması amacıyla devlete tanınmıştır. Devlet, davalara

³⁵² Tarkan, s. 110-111.

³⁵³ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporu, 24. Dönem 2. Yasama Yılı, Ankara, 2011, s. 39; İşler Gürer, s. 54.

³⁵⁴ RG. T. 13.07.2005, S. 25874.

³⁵⁵ Özgül Kalafat, s. 158.

³⁵⁶ Alican Şen, s. 147.

katılım ile aile içi şiddet hususunda göstermesi beklenen özen yükümlülüğünü yerine getirmektedir³⁵⁷. Öyle ki Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, davanın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirilmeden görülmesini bozma sebebi olarak kabul etmiştir. Yargıtay bu hususu açıklarken 6284 sayılı Kanun m. 2/1-d ve 20/2 gereği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı suçun zarar göreni olup bu sıfatından ötürü davaya katılma başta olmak üzere tüm haklarını kullanabilmesi için kovuşturma evresinde davadan haberdar edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay usulen dava ve duruşmalar bildirilmeden, davaya katılma ve 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda³⁵⁸ (CMK) mağdur ve katılanlara sunduğu haklardan faydalanma imkânı verilmeden davanın görülmesinin bozmayı gerektirdiğini ifade etmiştir³⁵⁹.

3.4. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin kurulmuş olması 6284 sayılı Kanun'un getirdiği bir yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır³⁶⁰. Bu merkezler, 7/24 saat esası uyarınca çalışmakta ve kısaca ŞÖNİM adıyla bilinmektedir³⁶¹.

ŞÖNİM'lerin amacı, şiddet mağdurlarının şiddet uygulayanla aynı evde yaşama zorunluluğuna son vermek ve şiddet mağdurlarına alternatif bir yaşam alanı sunmaktır. ŞÖNİM'lerde tercihen kadın personelin istihdam edildiğini söylemek mümkündür³⁶².

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 13 gereğince, ŞÖNİM'ler şiddet mağdurunun bizzat müracaatı ile yahut Cumhuriyet Savcılığının, kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin ve sivil toplum kuruluşlarının bildirimini ile başvuru almaktadır. "Alo 183" telefon hattından, üçüncü kişiler de ŞÖNİM'e ihbarda bulunabilmektedir.

Bahsi geçen şekillerde alınan bu başvuruların ardından Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 14 gereğince ilgili ile ŞÖNİM'in uzman meslek elemanı arasında ilk görüşme gerçekleştirilerek görüşmedeki hususlar formlara aktarılmaktadır. Daha sonra, başvuru hakkında dosya açılmak suretiyle ŞÖNİM'de kalacak ilgilinin bilgilerinin sisteme girişi yapılmaktadır. ŞÖNİM'in uzman meslek elemanının kişi hakkında hazırladığı

³⁵⁷ Söylemez, s. 158.

³⁵⁸ RG. T. 17.12.2004, S. 25673.

³⁵⁹ Yargıtay 1. CD. E. 2020/863, K. 2020/1363, T. 17/06/2020; Karar için bkz. LHD, C. 18, S. 214, 2020.

³⁶⁰ Alican Şen, s. 141.

³⁶¹ Gündoğmuş, s. 124; Öztürk, Necla, s. 21.

³⁶² Dalkır Kahveci, s. 89; Öztürk, Necla, s. 21; Budak, s. 153.

raporlar gözetilmek suretiyle ŞÖNİM tarafından kişiye yönelik tedbire hükmedilmesi için ilgili kuruma başvuruda bulunmaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 12/1 ile, ŞÖNİM'lerin sunduğu hizmetlerden faydalanacak kişilerin kimler olduğu belirtilmiştir. Buna göre, ev içi şiddet mağdurları veya şiddete uğrama tehlikesi olan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları, sunulacak hizmetlerden faydalanabilir. Görüldüğü üzere, burada da tamamen 6284 sayılı Kanun'un ruhuna uygun biçimde kadınların yanı sıra aile bireyleri ile tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarına da hizmetlerin sunulması öngörülmüştür. Dolayısıyla bu şartları sağlayan erkeklerin de barınma dâhil olmak üzere ŞÖNİM hizmetlerinden faydalanabileceği kuşkusuzdur. Bu kapsamda yirmi üç erkeğe pilot uygulama olarak sürdürülen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinde (KOZA) ihtiyaçları olan hizmetlerin verildiği bilinmektedir³⁶³.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 12/2 gereğince, ŞÖNİM'e başvuran ve ağır ruhsal, zihinsel sorunları olan ya da ağır psikiyatrik hastalığı olduğu gözlemlenen şiddet mağdurları ile psikiyatrik bozukluk tanısı konulanlar, kişisel bakımını yapamayacak derecede bedensel ve zihinsel engelliler, altmış yaşından büyük olanlar ve yatılı bakım hizmetine ihtiyacı olanlar, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı biçimde hizmet sunan kuruluşlara yönlendirilir. Aynı maddenin 3. fıkrasında ise, ŞÖNİM'e başvuran ve on sekiz yaşından küçük olan şiddet mağdurları ile hamile olan yahut doğum yapmış kız çocuklarının Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı biçimde hizmet sunan kurumlara yönlendirileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, hem Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne hem Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yönlendirilen kişilerin haklarında verilmiş bir tedbir kararı olduğu takdirde, kararın gerekleri hususundaki takip yine ŞÖNİM'ler marifetiyle yapılmaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 4 ile ŞÖNİM'lerin vereceği hizmetler, temel ilkeler ve çalışma esasları açıklanmıştır. Buna göre, ŞÖNİM'ler, insan hakları ve eşitlik temelli çalışmaktadır. ŞÖNİM'ler, sosyal devlet ilkesini benimseyen ve gizliliğe önem veren anlayışı temel almaktadır. ŞÖNİM'lerin, insan onuruna yaraşır bir şekilde hizmet verecekleri ilgili madde ile hüküm altına alınmıştır. Aynı maddenin devamında, ŞÖNİM'lerde şiddet mağduru ve beraberindeki çocukların kendilerini güvende hissetmelerine

³⁶³ Şiddet Gören 45 Erkeğe Koruma, (08.04.2013), "Habertürk Gazetesi", s. 3.

dikkat edileceği ve hizmetler sağlanırken güvenlik ile çocuğun üstün yararının öncelikli olacağı belirtilmiştir. Hizmetlerin sunumunda kişiler arasında ayrımcılık yapılamayacağı da hükümden açıkça anlaşılmaktadır.

Şiddet mağdurlarının ekonomik, hukukî, sosyal ve psikolojik bakımdan desteklenmesi ve güçlendirilmesini esas alan ŞÖNİM’lerde kolluk birimleri ile iletişiminin kuvvetlendirilmesi maksadıyla polis irtibat görevlileri bulundurulmaktadır³⁶⁴.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şiddet mağduru ile şiddet uygulayan bakımından ayrı ayrı ele alınmıştır. 6284 sayılı Kanun m. 15/2’de, şiddet mağduru ilgili olarak Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri ortaya koyulmuştur. Buna göre kişiye; hakları, destek alabileceği kurumlar vb. konularda yol göstermek ve meslek edindirme kurslarına katılımına ilişkin çalışmalar yapmak, verilen tedbir kararıyla gerçekleştirilmek istenen amacın gerçekleşmesine yönelik tavsiyeler vermek, yardımda bulunmak, tedbir kararlarının uygulanmasının neticelerini takip etmek, psiko-sosyal ve ekonomik problemlerin giderilmesinde destek vermek ŞÖNİM’lerin görevidir. Hâkimin talebine istinaden, kişilere ilişkin ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayarak sunmak, ilgili makam tarafından talep edildiği takdirde tedbirlerin uygulanmasının neticeleri ve kişiler üzerindeki etkilerine ilişkin rapor hazırlamak da yine anılan madde gereği ŞÖNİM’in görevlerindedir.

Korunan kişiye ilişkin sağlık hizmetleri dışındaki tüm hizmetler ŞÖNİM’lerde sunulmakta olup yalnızca sağlık kontrolüne ilişkin hizmetler merkez dışında verilmektedir. Öte yandan sağlık kuruluşlarının korunan kişilere sağlık kontrolüne ilişkin hizmetlerde öncelik tanıyacağı da hüküm altına alınmıştır. Nitekim 6284 sayılı Kanun m. 19 gereğince, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortası bulunmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişilerden olmayan ya da genel sağlık sigortası prim borcundan ötürü fiilen genel sağlık sigortasından faydalanamayan yahut diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından faydalanma hakkı olmayanlar, bu durumları devam ettiği müddetçe, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu³⁶⁵ m. 60/1-c kapsamında, gelir testi yapılmaksızın genel sağlık sigortalısı olarak kabul edilmektedir.

³⁶⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 75.

³⁶⁵ RG. T. 16.06.2006, S. 26200.

6284 sayılı Kanun, m. 15/3'te, şiddet uygulayana, şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından sunulacak destek hizmetlerini ortaya koymuştur. Buna göre, hâkimin talebi üzerine ŞÖNİM, ilgili kişi hakkında sosyal araştırma raporu hazırlar. 6284 sayılı Kanun madde 15/3-c. 1; şiddet uygulayanın eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılımını sağlama görevini ŞÖNİM'e yüklenmiştir³⁶⁶. Bu eğitim ve rehabilitasyon programları; kişinin öfke kontrolünü, stresle mücadelesini, tutum ve davranışlarını değiştirmeyi amaçlayan programlardır. Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması Çalıştayında, Aile ve Sosyal Politikalar Ankara İl Müdürlüğü ŞÖNİM'inin yukarıda anılan madde kapsamındaki belirli bir hedef kitledeki erkeklere istinaden öfke kontrolü rehabilitasyonu odaklı yaptığı çalışmaların başarılı sonuçlarından bahsedilmiştir. Yine Çalıştayda bu başarının dikkate alınması gerektiği ve şiddet uygulayan özelinde yürütülen çalışmaların arttırılması gerektiği ifade edilmiştir³⁶⁷.

6284 sayılı Kanun, m. 15/3'e göre ŞÖNİM, alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal problemlerin varlığı durumunda, şiddet uygulayanın bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına, meslek edindirme kurslarına katılmasına ilişkin çalışmalarda bulunmakla da görevli kılınmıştır.

2012 yılı Kasım ayından itibaren pilot illerde hizmet sunmaya başlayan ŞÖNİM'ler, ilin mevcut şartları ve bütçe durumları değerlendirilerek il merkezlerinde, mağdurların rahatlıkla erişebileceği lokasyonlarda Bakanlık onayı almak suretiyle açılacaktır (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik m. 5 ve 6).

ŞÖNİM'lerin, merkezi ve kolay ulaşılabilir lokasyonlarda bulunması, sunulan hizmetin erişilebilirliğini doğrudan etkilemektedir. Bu hususta Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın hazırladığı bir raporda, ŞÖNİM'lerin yeterince bilinir olmaması nedeniyle şiddet mağduru kadınların şiddete maruz kaldıklarında çoğu zaman kolluğa başvurdukları ve ancak kolluğun yönlendirmesi sonucunda ŞÖNİM'lerden haberdar olduklarına değinilmiştir. Raporda ayrıca, kadınların sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları neticesinde de ŞÖNİM'ler hakkında bilgilendiğinden söz edilmiştir³⁶⁸. Oysa ŞÖNİM'ler yalnızca şiddet sonrası başvurulabilecek bir kurum olmayıp şiddet öncesinde de bu kurumlara başvurulabilir. Zira ŞÖNİM'ler, şiddeti önlemeye yönelik faaliyetler de gerçekleştirmektedir. Bu hâlde, ŞÖNİM'lerin, bilinirliklerinin

³⁶⁶ Öztürk, Musa, s. 692.

³⁶⁷ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 71.

³⁶⁸ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu, İstanbul, 2021, s. 10-11.

ve erişilebilirliklerinin arttırılması gerekmektedir. Tam da bu amaçla ŞÖNİM'lerin 7/24 esasıyla çalışacakları hüküm altına alınmış ise de Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı tarafından hazırlanan ve yukarıda da zikredilen rapor, bazı kadınların ŞÖNİM'i aradıklarında telefona cevap verecek muhatap bulamadıklarını ortaya koymaktadır. Öte yandan genel itibariyle telefonlara cevap verilmekte ise de mesai saatleri dışında arama gerçekleştirildiğinde telefona cevap veren görevlinin uzman desteğine erişimin sadece mesai saatlerinde olduğunu ilettiği vurgulanmıştır. Nitekim telefon ile ŞÖNİM'lere ulaşmakta sorun yaşanırken; ulaşıldığı takdirde ise bu defa da uzman ile görüşme sağlanamaması ve uzman meslek elemanlarının sahip olduğu donanıma sahip olmayan görevliler ile görüşme yapılmak zorunda kalınması gündeme gelmektedir. Uzman meslek elemanı olmayan bu görevlilerin ise zaman zaman eksik ve yanlış yönlendirme yapabildikleri tespit edilmiştir³⁶⁹.

ŞÖNİM'lerin sunduğu hizmetlere bakıldığında, bu hizmetlerin çoğunun yerine getirilebilmesi için büyük oranda maddi destek gerektiği açıkça görülmektedir. Öte yandan ŞÖNİM'lerin gereken bütçeden yoksun olduğu söylenebilir. Misal, ŞÖNİM'lerin çalışan sayısı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığın'ın tasarısında 5577 olarak kabul edilmişken bu sayı 6284 sayılı Kanun'un kabulünün ardından resmî olarak 362'ye çekilmiştir. Bu durum, ŞÖNİM'lerden umulan faydanın elde edilmesini de güçleştirmektedir³⁷⁰.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 29/05/2021 tarihli veri paylaşımına göre, ŞÖNİM'lerin, hizmete açıldığı tarihten Nisan 2021 sonuna dek ülke genelinde 702 bin 734 kadın, 56 bin 454 erkek ve 97 bin 515 çocuk olmak üzere toplam 856 bin 703 kişi ŞÖNİM'lerden faydalanmıştır³⁷¹.

³⁶⁹ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu, 2023, s. 10.

³⁷⁰ Tiryakioğlu, s. 168.

³⁷¹ T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (Çevrimiçi) <https://www.aile.gov.tr/haberler/kadina-yonelik-siddeti-onlemedemerkeznoktasanimler/#:~:text=%C3%96te%20yandan%2C%2081%20ilde%20Aile,856%20bin%20703%20vatanda%C5%9F%C4%B1m%C4%B1za%20destek> (E.T. 24.05.2023).

4. TEDBİR KARARLARININ VERİLMESİ, HUKUKİ NİTELİĞİ VE UYGULANMASI

4.1. Tdbir Kararlarının Verilmesi

4.1.1. Genel Olarak

6284 sayılı Kanun ile, korunacak kişilere ve bu kişilere yöneltilen şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte 18.01.2013'te, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği yayımlanarak 6284 sayılı Kanun'un nasıl uygulanacağına dair sorular cevaplanmıştır. Söz konusu Yönetmelik, 6284 sayılı Kanun'un kabul edildiği tarihin üzerinden yaklaşık bir yıl geçmesinin ardından yürürlüğe girdiğinden, kanaatimizce haklı eleştirilere hedef olmuştur. Uygulama yönetmeliği olmayan, alt yapısı yetersiz ve muhatapları yeterince bilgilendirilmemiş bir Kanunun uygulanması bakımından ciddi sorunların meydana gelmesinin kaçınılmaz olduğu belirtilmiştir³⁷².

Adalet Bakanlığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Bakanlığı ortak imza ile 25.11.2019 tarihinde, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal İşbirliği ve Eşgüdümün Arttırılmasına Dair Protokol” imzalamışlardır. Bu Protokolle, kadına yönelik her tür şiddetin önlenmesinde iş birliği ile ihtiyaç duyulan önlemlerin alınarak uygulanması hedeflenmiştir. Protokol'ün amacına ulaşabilmesi amacıyla 6284 sayılı Kanun'a dair güncellenmiş bir genelgenin hazırlanarak ilgili birimlere duyurulması hususunda Adalet Bakanlığına bir yükümlülük yüklenmiştir³⁷³. Adalet Bakanlığı bu yükümlülüğüne istinaden 20.02.2015 tarihli “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması” konulu genelgeyi 17.12.2019 tarihinde güncellemiştir³⁷⁴. Yine Protokol'ün amacı doğrultusunda İçişleri Bakanlığı tarafından 01.01.2020 tarihinde, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” konulu bir genelge yayınlanmıştır³⁷⁵.

³⁷² Ercoşkun Şenol, s. 427.

³⁷³ 25.11.2019 tarihli Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal İşbirliği ve Eşgüdümün Arttırılmasına Dair Protokol, <https://www.aile.gov.tr/media/31490/kys-isbirligi-protokolu-25-11-2019-imzali-renkli.pdf> (E.T. 19.04.2023).

³⁷⁴ 17.12.2019 tarihli Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması konulu genelge, <https://www.aile.gov.tr/media/31490/kys-isbirligi-protokolu-25-11-2019-imzali-renkli.pdf> (E.T. 19.04.2023).

³⁷⁵ 01.01.2020 tarihli 23635644-249-E.1 sayılı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele konulu genelge, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/icerikYonetimi/haberler/2020/01/_Kadina-Yonelik-Siddetle-Mucadele.pdf (E.T. 19.04.2023).

6284 sayılı Kanun m. 16 ile de bu Kanun'un işleyişi bakımından bir düzenleme getirilmiştir³⁷⁶. Buna göre, Kanun hükümlerinin icrasında kurumlararası koordinasyon eski ismiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, güncel ismiyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, olarak bilinen Bakanlık marifetiyle sağlanacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarıyla diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun'un işleyişine ilişkin kendi görev alanlarında kalan hususlarda iş birliği yaparak yardımlaşacak ve tedbir kararlarını süratle yerine getirecektir.

Hükümün devamında Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolarına ayda en az doksan dakika olmak üzere kadınların iş hayatına katılımı ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetle mücadele araçları vb. hususunda Bakanlığın hazırladığı ya da hazırlattığı bilgilendirme materyallerini yayınlama yükümlülüğü getirilmiştir³⁷⁷. Bu yayınların, yayınlanmasına ilişkin süreler ve zaman dilimleri de ilgili madde ile hüküm altına alınmıştır.

6284 sayılı Kanun'un 16. maddesi son olarak; ilköğretim ve ortaöğretim ders programlarına, kadın erkek eşitliği ve kadınların haklarına ilişkin eğitim programları konulacağına işaret ederek Kanun'un işleyişini ve işlevselliğini sağlamak adına gerekli düzenlemeleri ortaya koymuştur.

4.1.2. İhbar ve Şikâyet

6284 sayılı Kanun m. 7'de şiddet ya da şiddete uğrama tehlikesinin ortaya çıkması durumunda herkesin bu durumu resmî makam ve mercilere ihbar edebileceği, ihbar kendisine ulaşan kamu görevlilerininse bunu ilgili mercilere bildireceğinden söz edilmiştir³⁷⁸.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 4'te kişinin şiddete uğraması ya da şiddete uğrama tehlikesiyle karşılaşması durumunda herkesin bu durumu yazılı olarak, sözlü olarak ya da farklı bir şekilde ilgili makam ve mercilere ihbar edebileceği belirtilmektedir³⁷⁹. Sözlü biçimde gerçekleştirilen ihbar ve şikâyetlerin tutanağa geçirilmesi gerekir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 4/5)³⁸⁰.

³⁷⁶ Öztürk, Necla, s. 24.

³⁷⁷ Öztürk, Necla, s. 24.

³⁷⁸ Öztürk, Necla, s. 22; Karakuş, Önder, "Aile İçi Şiddet ve Sosyal Kontrol: Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadelede Polisin Rolü", Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 250.

³⁷⁹ Balkan, s. 185.

³⁸⁰ Pancaroğlu, s. 192.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinde bahsi geçen “herkes” ifadesi gereğince, çocuklar hakkında da ihbar ve şikâyetin mümkün olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca okullarda karşılaşılan akran zorbalığı hâllerinde, bizzat çocuklarında ihbar ve şikâyet edilmesinin mümkün olabileceğini değerlendirmekteyiz. TMK m. 347³⁸¹ gereğince; bir çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimi tehlikeye girer ya da çocuk manen terk edilmiş durumda olursa hâkim, çocuğu anne ve babadan ayırarak bir ailenin yanına yahut bir kuruma yerleştirebilecektir. Çocuğun ailesiyle kalması aile huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek biçimde bozduğu ve başka çare de kalmadığı takdirde, anne ve baba ya da çocuğun talebi üzerine hâkim aynı önlemlere hükmedebilecektir. TMK’nın ilgili maddesine ilişkin doktrindeki bir görüşe göre, somut olayda çocuğun, ananın veya babanın talebi olmasa dahi karşısına gelen olayda hâkimin, bilhassa hakkında sık sık ve şiddetli zorbalık eylemlerine ilişkin şikâyet olan çocuğun “korunma ihtiyacı olan çocuk” olup olmadığını araştırması gerekir. Bu yönde bir araştırmanın ardından ise duruma göre res’en harekete geçilerek çocuk devlet koruması altına alınmalıdır (TMK m. 347/I; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu³⁸² m. 5/I c bendi)³⁸³. İlgili hükümden de anlaşıldığı üzere, TMK’da belli durumlarda hem çocuğa hem ana babasına hem de res’en harekete geçmek üzere hâkime yetki tanınmıştır³⁸⁴. Bu sebeple, 6284 sayılı Kanun’un da aynı şekilde hem çocuklara hem ana babalarına ihbar ve şikâyet bakımından söz hakkı tanınmasının isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Kanunun daha iyi anlaşılabilmesi için ihbar ve şikâyet kavramlarının 6284 sayılı Kanun bakımından ne anlam ifade ettiğine bakılmalıdır. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğine göre ihbar, üçüncü kişilerin olayı yazılı, sözlü ya da başka bir surette ilgili makama bildirmesi iken; şikâyet, şiddet ya da şiddet tehlikesinin ortaya çıkması hâlinde şiddet mağdurunun, ilgili makam ve mercilere başvurması anlamını taşımaktadır (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-g).

Kadına karşı şiddetten haberdar olan kişilerin durumu yetkili mercilere bildirmesi, toplumda kadına karşı şiddete ilişkin sosyal toleransı azaltacağından şiddet uygulayan bakımından şiddet eyleminin sosyal maliyetini arttıracaktır. Bu da şiddet uygulayanın

³⁸¹ Öztan, Aile, s. 1147-1150.

³⁸² RG. T. 15.07.2005, S. 25876.

³⁸³ Kılınç, s. 79.

³⁸⁴ Hatemi, s. 190.

eylemlerini frenleme bakımından etkili olacaktır³⁸⁵. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanunda ihbar müessesine yer verilmiş olması oldukça anlamlıdır.

Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin ortaya çıkması durumunda herkese ihtiyari olarak ihbar edebilme hakkı tanınmışken, kamu görevlileri için bu bir zorunluluk teşkil etmektedir³⁸⁶. Her ne kadar kamu görevlisi olmayanların şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin ortaya çıkması hâlinde 6384 sayılı Kanun gereği bunu bildirme yükümlülüğü olmasa da söz konusu şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin aynı zamanda bir suç teşkil etmesi hâlinde bunu bildirmeyen kişilerin TCK m. 278’de yer alan “suçu bildirmeme” suçundan sorumluluğu doğabilecektir³⁸⁷.

Suç olarak nitelendirilmeyen bir şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin ortaya çıkması durumunda, bunu yetkili makamlara bildirmekte gecikme veya ihmal gösteren kamu görevlisi bakımından somut olaya göre TCK m. 257/2 de yer alan “ihmalî hareketle işlenen görevi kötüye kullanma” suçu söz konusu olabilecektir³⁸⁸. Suç olarak kabul edilebilecek bir şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin ortaya çıkması durumunda bunu yetkili mercilere bildirmeyen kamu görevlisi TCK m. 279 da yer alan “kamu görevlisinin suçu bildirmemesi” suçunu işlemiş kabul edilebilecektir³⁸⁹.

6284 sayılı Kanun’da şikâyet kurumuna ilaveten ihbarın da düzenlenmiş olması şiddetle mücadele bakımından önemlidir. Zira bazı hâllerde şiddet mağdurları, bilgisizlikten yahut da şiddet uygulayandan korktuklarından şikâyetçi olmamakta ve bunun sonucunda şiddete maruz kalmaya devam etmektedirler³⁹⁰. Öte yandan ihbar müessesisiyle bu durumun önüne geçilebilmektedir³⁹¹.

İhbar veya şikâyetin kolluğa yapılması hâlinde kolluk amiri, gecikmesinde sakınca bulunan bir hâl olduğunu gördüğü takdirde Kanun’da sayılan tedbirlere kendiliğinden karar verebilir³⁹². Kolluğun yetkisini aşan bir tedbirin alınması gerektiği görülecek olursa bu defa kolluk amiri tedbirin mahiyetine göre mülkî amiri ya da aile mahkemesi hâkimini haberdar

³⁸⁵ Karakuş, s. 249.

³⁸⁶ Söylemez, s. 156-157.

³⁸⁷ Pancaroğlu, s. 192.

³⁸⁸ Pancaroğlu, s. 192.

³⁸⁹ Pancaroğlu, s. 192.

³⁹⁰ Karakuş, s. 249; Polat, Mehtap, s. 10.

³⁹¹ Söylemez, s. 157.

³⁹² Bayhan, Kenan/ Vural, Erdal, “6284 sayılı Kanun Çerçevesinde Aile İçi Şiddetle Mücadelede Kolluğun Rölü”, Aile İçi Şiddet ve Polis, Ed. Serdar Kenan Gül, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2013, s. 267; Pancaroğlu, s. 148.

eder. Kolluk amiri kendisine bildirilen her olay hakkında gecikmeksizin ŞÖNİM'e de haber verir³⁹³.

Cumhuriyet başsavcılığına yapılan ihbar ve şikâyetlerde, savcılık olaya ilişkin bir belge düzenleyerek bu belgeyi süratle olayın niteliğine göre hâkime veya mülkî amire gönderir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 5/2).

Mülkî amire yapılan ihbar ya da şikâyetlerde, mülkî amir 6284 sayılı Kanun m. 3'te sayılan koruyucu tedbirlerin uygulanmasına karar verir. Ayrıca mülkî amir, olayın mahiyetine göre şikâyet ya da ihbarı kolluğa ya da Cumhuriyet başsavcılığına da bildirir³⁹⁴.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il veya ilçe müdürlüğüne ya da ŞÖNİM'e yapılan ihbar veya şikâyetler, somut olaya göre kolluğa, mülkî amire, Cumhuriyet başsavcılığına ya da hâkime süratle bildirilir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 4/4).

Kendisine şikâyet veya ihbar ulaşan kamu görevlisi, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 35/3 açık hükmü gereğince, tedbir kararlarının alınması yahut uygulanması noktasında şiddet mağduruna ya da şiddet uygulayana uzlaşma ve arabuluculuk teklifinde bulunamayacaktır³⁹⁵. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik³⁹⁶ m. 4/ğ hükmünde de tedbir kararlarının alınması ve uygulanması aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayana uzlaşma yahut arabuluculuk önerilemeyeceği belirtilmiştir. Söz konusu hükümde, bu hususta sadece çatışma çözme metotlarına yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilebileceğinden söz edilmiştir.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (HUAK)³⁹⁷ m. 1/2 ile, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıkların arabuluculuk bakımından olanaklı olmadığı hüküm altına alınmıştır³⁹⁸. Bununla beraber CMK da ve CMK Uzlaştırma Yönetmeliğinde³⁹⁹ bu yönde bir hüküm bulunmamaktadır⁴⁰⁰. 6284 sayılı Kanun gereği uygulanan tedbirler yalnızca aile içi şiddet bakımından uygulanan tedbirler de olmadığından 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 35/3 ile tedbirler bakımından arabuluculuk ve uzlaştırmanın durumunun ortaya konması isabetli olmuştur. Öte yandan, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın 6284 sayılı Kanun

³⁹³ Bölükbaşı, s. 170; Pancaroğlu, s. 196.

³⁹⁴ Bölükbaşı, s. 171; Pancaroğlu, s. 197.

³⁹⁵ Pancaroğlu, s. 193.

³⁹⁶ RG. T. 17.03.2016, S. 29656.

³⁹⁷ RG. T. 22.06.2012, S. 28331.

³⁹⁸ Pancaroğlu, s. 193.

³⁹⁹ RG. T. 05.08.2017, S. 30145.

⁴⁰⁰ Pancaroğlu, s. 193.

Uygulamaları İzleme Raporu'ndan, pek çok kadının karakolda arabuluculuk yapılmak suretiyle şiddet uygulayanla tekrar bir araya getirilmeye çalışıldıkları anlaşılmaktadır⁴⁰¹. Bu durum, 6284 sayılı Kanun'un ruhuna uygun olmayan gayri resmî bir uygulama olup 6284 sayılı Kanun'un uygulamasında karşılaşılan eksikliklerden biri olarak değerlendirilebilir.

4.1.3. Gizlilik

Şiddetin tekrarlanma olasılığı, şiddet tehlikesinin ve şiddetin boyutu vb. sebeplerle şiddet mağdurlarının telafi edilemeyecek biçimde mağduriyet yaşayabileceği durumlar ortaya çıkabilmektedir. Böyle durumlarda ihtiyaç olması hâlinde mağdurun talebiyle yahut ilgili mercilerce res' en harekete geçilerek tedbir kararı alınabilmektedir. Bu tedbir kararıyla beraber korunan kişi ve öteki aile bireylerinin kimlik bilgileri, kimliklerini açık edebilecek bilgileri ve adresleriyle gerekli tüm bilgileri resmî kayıtlarda gizli tutulabilmektedir. Şiddet mağdurlarına gönderilecek tebligatlar bakımından da değişik bir adres belirlenebilir (6284 sayılı Kanun m. 8/6).

Korunacak kişiye gönderilecek tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adresin yazılması da ihtimal dahilindedir. Korunan kişinin bilgilerinin gizli tutulması kararı verildiği hâlde bu kişinin her tür kurum ve kuruluşdaki bilgileri gizli tutulur. Korunan kişi hakkında gizlilik kararına hükmedildiği takdirde karar, ŞÖNİM müdürünün vasıtasıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına eklenir⁴⁰². Gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısı bulunacak olup bu şekilde korunan kişinin resmî işlerinin görülmesi esnasında adres beyan etmeleri istenemeyecektir. Gizlilik kararı içeren kayıtlar, yalnızca elektronik ortamda tutulacak olup korunan kişinin nüfus kaydına eklenen gizlilik şerhi, tedbir kararının sona ermesini takip eden on beşinci gün MERNİS'ten silinir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 32/5-6). Gizliliğe dair tedbir kararının değiştirilmesi ya da kaldırılması durumunda bu karar nüfus müdürlüğüne gecikmeksizin yerine getirilir.

4.2. Tedbir Kararlarının Hukukî Niteliği ve Düzenlenme Şekli

6284 sayılı Kanun uyarınca şiddet uygulanan ve şiddet uygulayan hakkında res' en yahut talep üzerine hâkim, mülkî amir veya kolluk tarafından verilen kararlar, “tedbir kararı” olarak isimlendirilmektedir. Hâkim tarafından verilen tedbir kararları, yargı kararı mahiyetindeyken;

⁴⁰¹ 15.04.2013-15.04.2014 tarihleri arasında kapsayan 6284 sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf (E.T. 20.04.2023), s. 15; İşler Güner, s. 49.

⁴⁰² Söylemez s. 161.

mülkî amir ve kolluk amirinin verdiği tedbir kararları ise idari koruma tedbiri niteliğindedir⁴⁰³. Tedbir kararlarının, en fazla Kanunda belirtilen üst sürelerle sınırlı olacak biçimde geçerli olabilen, alınması için seri bir incelemeyi gerektiren bağlayıcı kararlar olduğu belirtilmektedir⁴⁰⁴. 6284 sayılı Kanun m. 4 ve 5'te düzenlenmiş olan ailenin korunmasına ilişkin tedbirlere, adlî tatilde de hükmedilebilir⁴⁰⁵.

Tedbir kararlarının bazılarını yalnızca hâkim verebilirken, bazılarını ise mülkî amir verebilmektedir⁴⁰⁶. Burada ifade edilen mülkî amir, il yönetiminin başı olan vali ve ilçe yönetiminin başı olan kaymakamdır. Bu merciler dışında kolluk tarafından da tedbir kararı verilebilmesi mümkün olup bunun için muhakkak gecikmesinde sakınca olan bir hâlin ortaya çıkmış olması koşulu aranmaktadır⁴⁰⁷.

Hangi tedbire hangi merci tarafından hükmedileceği 6284 sayılı Kanun'da açıkça sayılmış olmakla beraber şiddet mağdurunun, süratle koruma altına alınmayı arzulaması nedeniyle aynı anda birden fazla mercie başvurması şiddet uygulayanın hak ve özgürlüklerini zedeleyecek bir sonuca yol açabilir. Misal, koruyucu tedbir kararları hem hâkim hem mülkî amir tarafından alınabildiğinden ve alınabilecek koruyucu tedbirler ayrı ayrı sayılmış olmakla beraber sınırlandırılmadığından değişik tedbirlere de karar verilmesi mümkündür. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanun'da sayılan bir tedbir aynı anda yapılan bir başvuru neticesinde önce mülkî amir tarafından alınarak uygulanmaya başlanmış iken ardından hâkim tarafından da alınmışsa tedbirin süresi ve uygulanması açısından haksızlık doğabilir. İşte tam da bu nedenle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, ilgili kurumların çevrimiçi olarak takip edebileceği bir veri tabanı oluşturularak kayıtların düzenli olarak tutulmasını amaçlamaktadır. Bakanlığın bu çalışmasının bir an evvel hayata geçirilmesi 6284 sayılı Kanun'un uygulaması bakımından oldukça yararlı olacaktır⁴⁰⁸.

6284 sayılı Kanun kapsamında uygulanan tedbirler, tedbirin hangi tarafın özelinde etki ettiği dikkate alınarak koruyucu ve önleyici tedbirler olmak üzere sınıflandırılmıştır. Şöyle ki, koruyucu tedbirler, Kanunda sayılan mercilerce, korunan kişi hakkında somut olaya göre

⁴⁰³ Balkan, s. 184; Tellioğlu, s. 5.

⁴⁰⁴ Özgül Kalafat, s. 115.

⁴⁰⁵ Taş Korkmaz, Hülya, "Hukuk Muhakemeleri Kanun'una göre Adli Tatil ve Adli Tatil Kurum'una Eleştirel Bir Bakış", LHD, 9(24), 2013, s. 15.

⁴⁰⁶ Demiröz/ Nuhoglu, s. 159.

⁴⁰⁷ Bölükbaşı, s. 22; Balkan, s. 184.

⁴⁰⁸ Bölükbaşı, s. 161.

hükmedilecek tedbirler iken; önleyici tedbirler, Kanunda sayılan mercilerce şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi olan kişi hakkında, somut olaya göre hükmedilecek tedbirlerdir⁴⁰⁹.

Yetkili merciler tarafından hangi tedbire başvurulması gerektiği, tedbirin niteliği ve uygulanan şiddetin türüne göre belirlenecek olup her somut olay bakımından bu durum dikkate alınır. Meselâ, şiddet uygulayanın şiddet mağdurunu ruhsatlı silahıyla tehdit ettiği bir olayda, hâkim şiddet uygulayanın ruhsatlı silahını kolluğa teslim etmesini sağlar. Öte yandan somut olayda taraflardan biri diğerine fiziksel olarak şiddet uygulamakta iken diğer taraf da fiziksel şiddet uygulayan tarafı ruhsatlı silahı ile tehdit etmekte ise böyle bir durumda her iki tarafın da aynı anda hem şiddet mağduru hem de şiddet uygulayan olduğu kabul edilir⁴¹⁰. Dolayısıyla hâkimin her iki taraf bakımından da ayrı ayrı uygun gördüğü tedbirlere karar vermesi gerekir⁴¹¹.

Mülga 4320 sayılı Kanun'da, yalnızca önleyici tedbirlerin zikredildiği ve koruyucu tedbirlerin hüküm altına alınmadığı hususu ile bu önleyici tedbirlerin de yalnızca hâkim tarafından verilebildiği hususu düşünüldüğünde 6284 sayılı Kanun ile tedbir çeşitliğinin ve tedbire hükmedebilecek yetkili kişi çeşitliliğinin ne derece arttığı açıkça görülmektedir.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinin 3. maddesinin “geçici koruma” düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere, 6284 sayılı Kanun'un düzenlediği tedbirler birer geçici hukukî koruma niteliğindedir⁴¹². Bu tedbirler, etkileri devamlılık arz eden kararlar olmayıp kısa ve belli süreler için geçerli olan kararlardır. Öte yandan, 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbirlerin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)⁴¹³ ve TMK'da düzenlenen geçici koruma tedbirlerine kıyasen; amaç, itiraz usulü ve tedbiri veren makam açısından bazı değişiklikler gösterdiği görülmektedir. En önemli fark, esasında HMK ve TMK'nın bilhassa ve münhasır olarak şiddeti önleme amacına yönelmemiş olmasıdır⁴¹⁴. Meselâ, TMK'nın birçok maddesinde tedbirlerin amacı, evlilik birliğinin ve aile düzeninin korunması olarak karşımıza çıkmaktadır⁴¹⁵. HMK'da yer alan ihtiyati tedbir ve delil tespitiyse, dava konusunu korumayı amaçlayan geçici hukukî tedbirlerdir⁴¹⁶. Görüldüğü üzere ilgili tedbirlerin şiddet mağdurunu

⁴⁰⁹ Özgül Kalafat, s. 113; Öztürk, Necla, s. 8; Alican Şen, s. 150; Başalp, s. 223.

⁴¹⁰ Bölükbaşı, s. 161.

⁴¹¹ Bölükbaşı, s. 161; Öztürk, Necla, s. 29.

⁴¹² Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1161; Yağcıoğlu, s. 913.

⁴¹³ RG. T. 04.02.2011, S. 27836.

⁴¹⁴ Yağcıoğlu, s. 930; Kılıçoğlu, s. 120; Akıntürk/ Ateş, s. 283.

⁴¹⁵ Kılıçoğlu, s. 120; Akıntürk/ Ateş, s. 283.

⁴¹⁶ Konuralp, Cengiz Serhat, “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler”, İÜHFİM, 71(2), 2013, s. 1; Akil, Cenk, “Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemelerce Yapılan Delil Tespiti”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 58(1), 2009, s. 10-11.

koruma gibi bir amacı bulunmamaktadır. Ayrıca 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbirler etkin ve süratle uygulanmak üzere tasarlanmış iken diğer kanunlardaki tedbirler 6284 sayılı Kanun'daki tedbirlere kıyasen yeterince etkin ve süratle uygulanmayabilmektedir⁴¹⁷.

TMK'daki geçici hukukî koruma tedbirleri bakımından istinaf ve temyiz yoluna başvuru mümkün iken; 6284 sayılı Kanun'dan doğan tedbir kararlarına karşı yalnızca itiraz yoluna başvuru imkânı mevcuttur. Ayrıca HMK ve TMK'daki geçici hukukî koruma tedbirlerine yalnızca hâkim tarafından hükmedilmektedir⁴¹⁸. Öte yandan, 6284 sayılı Kanun'dan doğan tedbir kararlarına hem hâkim hem mülkî amir hem de kolluk amiri hükmedebilmektedir⁴¹⁹. Son olarak HMK ve TMK'daki geçici hukukî koruma tedbirlerine hükmedilmesi, yalnızca hak sahipleri tarafından talep edilebilirken 6284 sayılı Kanun'dan doğan tedbir kararlarına hükmedilmesini, şiddet veya şiddet tehlikesinin olması durumunda herkes talep edebilmektedir⁴²⁰. Görüldüğü üzere, 6284 sayılı Kanun'dan kaynaklı tedbir kararları geçici hukukî koruma sağlamakla beraber temel noktalarda HMK ve TMK'daki geçici hukukî koruma tedbirlerinden ayrılmaktadır.

6284 sayılı Kanun'un 8/2 maddesi gereğince, tedbir kararları ilk seferde en çok altı ay için verilebilecekken şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin görüldüğü hâllerde, tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına yahut aynen devamına karar verilebilir⁴²¹. Aynı maddenin 3. fıkrası gereğince, koruyucu tedbir kararı verilebilmesi bakımından şiddetin uygulandığına ilişkin delil yahut belge aranmaz. Hükmün devamında, önleyici tedbir kararlarının geciktirilmeksizin verileceği ve kararın verilmesinin Kanunun amacını gerçekleştirilmeyi tehdit edecek şekilde geciktirilemeyeceği belirtilmiştir.

Önleyici tedbir kararları bakımından yalnızca geciktirilmeksizin verileceklerine ilişkin hüküm kurulduğu ve koruyucu tedbir kararlarında olduğu gibi delil aranmayacağı belirtilmediği görülmektedir⁴²². Önleyici tedbir kararları mahiyetleri itibariyle kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlayan kararlardır. Bu kararların delil olmaksızın verileceğinin belirtilmemiş olması kişi hak ve özgürlüklerini hukuksuzca kısıtlamamak bakımından isabetlidir⁴²³. Öte

⁴¹⁷ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1162.

⁴¹⁸ Kılıçoğlu, s. 120; Akıntürk/ Ateş, s. 283; Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/ Taşpınar Ayvaz, Sema/ Hanağası Emel, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2020, s. 107-108.

⁴¹⁹ Bölükbaşı, s. 24.

⁴²⁰ Bölükbaşı, s. 22.

⁴²¹ Öztürk, Necla, s. 22; Balkan, s. 185; Budak, s. 156.

⁴²² İbicioğlu/ Durutürk, s. 766-777; Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1162.

⁴²³ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1162.

yandan 6284 sayılı Kanun'un "şiddet tehlikesinden" de söz ettiği düşünüldüğünde bir tehlike hâlinin ispatının oldukça güç olması, önleyici tedbire hükmedilmesini de bir hayli güçleştirir.

Doktrinde, şiddet tehlikesinin ispatı noktasındaki güçlük, bir örnekle ifade edilmiştir⁴²⁴. Buna göre, bir kadının eşinin telefon görüşmesinde tehditkâr bir şekilde kadına yönelik olarak, "sen bekle ben geliyorum" demesi hâlinde, telefonun ucundaki kadın bu şiddet tehlikesini nasıl ispat edecektir? Bu şekilde meydana gelen bir şiddet tehlikesinin ispatının olanaksız olduğu belirtilmiştir. Her ne kadar 6284 sayılı Kanun'un 8/3 maddesinden önleyici tedbir bakımından delil aranacağı anlaşılmakta ise de Kanun'un "şiddet tehlikesi" yönünden de koruma sağlamayı vadetmesi nedeniyle doktrinde Ankara Adliyesinde bu tür durumlarda mağduru riske atmamak maksadıyla delil aranmadığı belirtilmiştir⁴²⁵. Aynı görüş, itiraz aşamasında delil sunulmasının önünde bir engel olmadığına dikkat çekerek en azından delil sunumu için vakit kazandırıldığını ancak buna rağmen tehlike hâlinin özü itibarıyla ispatı pek de kolay olmadığından bu aşamada genellikle delil sunumu olmadığını belirtmiştir. Buradaki çelişkinin hâkimleri zor durumda bıraktığı, ilgili maddenin ivedi bir şekilde değiştirilmesi gerektiği savunulmaktadır⁴²⁶. Doktrindeki bir başka görüşe göre ise, önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kesin delil aranmaması gerekir. Şiddet veya şiddet tehlikesinin varlığını gösteren emareler, önleyici tedbire hükmetmek bakımından yeterli kabul edilmelidir⁴²⁷.

4.3. Tedbir Kararlarının Uygulanması

Tedbir kararının uygulanması, en az kararın verilmesi kadar önemli bir husustur. Kararın yerine getirilmesindeki ufak bir hata yahut eksiklik, somut olayda şiddete uğrayan kişinin hayatına dahi mâl olabilmektedir⁴²⁸. Hem önleyici hem koruyucu tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu ya da önleyici tedbir kararı verilmiş kişilerin yerleşim yeri ya da bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkili olduğundan, kolluğa ciddi bir sorumluluk yüklendiği görülmektedir⁴²⁹.

Önleyici tedbir kararlarının uygulanıp uygulanmadığı, karar süresince kolluk tarafından kontrol edilir. Bu kontrol, korunan kişinin konutuna haftada en az bir kez ziyaret gerçekleştirilmesi, yakınlarıyla iletişime geçilmesi, oturulan yer muhtarından bilgi edinilmesi

⁴²⁴ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 133.

⁴²⁵ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 133.

⁴²⁶ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 133.

⁴²⁷ Öktem Songu/ Şahin Emir, s. 1163.

⁴²⁸ Özgül Kalafat, s. 119.

⁴²⁹ Özgül Kalafat, s. 119.

ve bulunduğu konutun etrafında araştırma yapılması biçiminde gerçekleştirilir⁴³⁰. Kolluk, tedbir kararlarına bir aykırılık tespit ettiğinde bu hususta tutanak tutmak suretiyle ilgili tutanağı başsavcılığa gönderir⁴³¹.

Korunan kişinin, korunduğu yerden ayrılması gerektiğinde gideceği yere ilişkin kolluğa bilgi vermesi gerekmektedir. Zira bu hâlde bile hakkında verilen kararın uygulanmasına devam edilmesi öngörülmüştür. Şayet korunan kişi tedbir kararına uymamakta ise bu durum yine kolluk tarafından bir tutanak tutulmasını gerekli kılar⁴³².

6284 sayılı Kanun m. 1/2-b gereğince, Kanun kapsamında sunulacak hizmetlerin yerine getirilmesinde süratle hareket edileceği öngörülmüştür. Tedbir kararlarının anlam ve önemi gereği hem alınırken hem uygulanırken süratle hareket edilmesi elzemdir.

Anayasa Mahkemesi'ne yapılan A.Z.Ö. başvurusunda⁴³³, başvuru kendisine ödenmesine hükmedilen maddi yardımın kararın verildiği tarihten dokuz ay sonra ödendiğini ve kimlik değiştirilmesine ilişkin hükmedilen tedbir kararının da kararın verildiği tarihten on ay sonra yerine getirildiğini belirterek kararların geç uygulandığını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, somut olayda yetkili makamlarca alınan tedbir kararlarının uygulanmasında yaşanan gecikmenin adli ve idari süreçlerdeki eksikliklerden doğduğunu, bu gecikmenin makul olmadığını ve devletin başvuru maddi, manevi varlığını korumak hususunda öngörülen yasal düzenlemeler ışığında yetersiz kaldığına karar vererek başvurucuyu haklı bulmuştur. Anayasa Mahkemesi, anılan kararında, başvuru şiddet mağduru bir kadın olmasından ve 6284 sayılı Kanun'un amacı bakımından yola çıkarak somut olaydaki iş ve işlemleri herhangi bir iş ve işlem ile kıyaslamamıştır. Normal şartlarda kimlik bilgilerinin değişimi yahut ödenek olmasından kaynaklı nakdi yardımın gecikmesinde dikkate alınacak süreler ile engelli çocuğu olan şiddet mağduru bir anneye 6284 sayılı Kanun çerçevesinde sunulacak hizmetlerin sunulmasında dikkate alınacak sürelerin bir olmadığına dikkat çeken mahkemenin kararı bizce de isabetlidir.

Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bir başka başvuru⁴³⁴ ise eski eşi tarafından şiddet gördüğü için önleyici ve koruyucu tedbir kararları alınmış bir kadının öldürülmesine ilişkindir. Şiddet mağdurunun eski eşi, tedbirin son günü şiddet mağdurunun evine gitmek suretiyle şiddet

⁴³⁰ Özgül Kalafat, s. 120; Öztürk, Necla, s. 23.

⁴³¹ Özgül Kalafat, s. 120.

⁴³² Özgül Kalafat, s. 120.

⁴³³ Anayasa Mahkemesi, E. 2014/546, T. 19.12.2017.

⁴³⁴ Anayasa Mahkemesi, E. 2017/32792, T. 29.09.2021.

mağdurunu bıçaklayarak öldürmüştür. Şiddet mağdurunun karşı karşıya kaldığı şiddet eylemlerinden ve tehditlerinden kolluk, ŞÖNİM ve 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddeti önlemekle yükümlü pek çok kamu kurumu haberdar olmasına karşın tedbirlerin etkin uygulanması noktasında yetersiz kalmışlardır. Bu hususta, Anayasa Mahkemesi, önleyici ve koruyucu tedbirlerin etkin şekilde alınarak uygulanmadığına işaret etmiş, ihmali olan kamu görevlilerini sorumlu tutmuştur. Söz konusu karar ile ilk kez Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvuru sonucunda kadına karşı şiddeti önlemekle görevli kamu personelleri ihmalleri nedeniyle sorumlu tutulmuştur⁴³⁵.

Anayasa Mahkemesi, kararın bir örneğinin, olayda ihmali olan kamu görevlileri bakımından yürütülecek ceza soruşturmasında kullanılmak üzere ilgili yargı makamlarına gönderilmesine de karar vermiştir⁴³⁶. Anılan karar, 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbirleri uygulamanın ve kadına karşı şiddeti önlemenin devletin sorumluluğunda olduğunu ve sorumluluğa uygun hareket edilmediğini tespit etmesi bakımından oldukça önemlidir⁴³⁷.

4.3.1. Tedbir Kararlarının Tebliği

6284 sayılı Kanun m. 8/4'te tedbir kararlarının hem şiddet mağduruna hem şiddet uygulayana tefhim ya da tebliğ edileceği, tedbir kararı talebinin reddine daire kararına sadece şiddet mağduruna tebliğ edileceği hüküm altına alınmıştır⁴³⁸. Gecikmesinde sakınca olan hâllerdeyse kolluk tarafından verilen tedbir kararlarının bir tutanak marifetiyle süratle şiddet uygulayana tebliğ edilmesi gerekmektedir⁴³⁹.

Tedbir talebinin reddine yönelik kararın sadece tedbir talebi isteminde bulunana tebliği ve şiddet uyguladığı iddia edilene tebliğ edilmeyişi, şiddet uyguladığı iddia edilenin tedbir başvurusundan haberdar olarak talepte bulunana karşı olumsuz tutum ve davranışlarda bulunmasına engel olacağından son derece isabetlidir⁴⁴⁰.

Her ne kadar tedbir kararlarının tefhim yahut tebliğ edileceği öngörülmüşse de bunların tefhim ya da tebliğ edilememeleri, tedbirin yerine getirilmesine engel oluşturmaz⁴⁴¹ (6284 sayılı Kanun m. 10/5). Ancak kararın tefhim ya da tebliğ edilmediği ilgililer bakımından, karara karşı

⁴³⁵ Budak, s. 142.

⁴³⁶ Budak, s. 142.

⁴³⁷ Budak, s. 142.

⁴³⁸ Pancaroğlu, s. 199.

⁴³⁹ Özgül Kalafat, s. 102; Söylemez, s. 161; Pancaroğlu, s. 199.

⁴⁴⁰ Söylemez, s. 161.

⁴⁴¹ Budak, s. 152.

kullanılabilecek itiraz hakkının süresi başlamayacaktır. Zira iki haftalık itiraz süresi, kararın öğrenilmesi veya tebliğinden itibaren başlar⁴⁴². Bu hükümlerle, ilgililerinin adresinin bulunmadığı veya tebligatın herhangi bir sebeple yapılamadığı hâllerde meydana gelebilecek aksaklıkların önlenmesi amaçlanmıştır⁴⁴³.

6284 sayılı Kanun m. 8/5'te, tefhim ve tebliğ işlemlerinde tedbir kararına aykırılık söz konusu olduğunda zorlama hapsi uygulanacağına karar verileceğinin ihtarının da yapılacağı belirtilmiştir.

4.3.2. Tedbir Kararlarına İtiraz

6284 sayılı Kanun m. 9'da Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içerisinde ilgililerce aile mahkemesine itiraz edilebileceği düzenlenmiştir⁴⁴⁴. Burada "ilgililer" ifadesinden maksat, hakkında önleyici tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, koruyucu tedbir kararı verilen korunan kişiler ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıdır⁴⁴⁵.

İtiraza ilişkin olarak, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinde daha ayrıntılı bir düzenleme yapıldığını söylemek mümkündür (Uygulama Yönetmeliği m. 34). Şöyle ki, itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin olması durumunda, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi olması durumundaysa asliye hukuk mahkemesine gönderilir. Asliye hukuk mahkemesi hâkimi ile aile mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması durumundaysa dosya gecikmeksizin en yakın asliye hukuk mahkemesine gönderilir. Mülkî amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararlarına karşı yapılacak itirazlar bakımından da yukarıda anlatılan yöntem uygulanır. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 33'te, mülkî amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararlarına karşı iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre hâkim, tedbir kararlarının aynen devamına, tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir.

⁴⁴² Uğur, s. 354.

⁴⁴³ Söylemez, s. 161; Balkan, s. 185.

⁴⁴⁴ Pancaroğlu, s. 20; Öztürk, Necla, s. 22.

⁴⁴⁵ Söylemez, s. 162.

Asıl davayla beraber talep olunan tedbirler hakkında verilen kararlara karşı asıl davadan bağımsız olarak itiraz edilecek olup itiraz merci, kararını bir hafta içinde verir⁴⁴⁶. İtiraz üzerine verilen kararlar ise kesindir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 34)⁴⁴⁷.

İtiraz hakkında dosya üzerinden duruşma yapılmaksızın, fakat lüzum görüldüğü takdirde ilgililer dinlenerek karar verilir⁴⁴⁸.

6284 sayılı Kanun'da yer verilen tedbirler geçici hukukî koruma mahiyetinde olduğundan bu tedbirlere dair işlemler adli tatilde de görülmeye devam edilir⁴⁴⁹.

4.3.3. Tedbir Kararlarının Bildirimi

6284 sayılı Kanun m. 10 gereğince, bu Kanun kapsamında alınan tedbirlerin uygulanması için kesinleşmeleri aranmamaktadır. Bu sebeple, alınan kararlar, gecikmeksizin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen karara göre Cumhuriyet başsavcılığına ya da kolluğa bildirilir⁴⁵⁰. Yine 6284 sayılı Kanun kapsamında ilgili mercilere gerçekleştirilen başvurularla başvurunun kabul veya reddine ilişkin kararlar, ŞÖNİM'lere de bildirilir. Bu bildirimler ŞÖNİM'lerin sağlayacağı hizmetlerin yerine getirilmesi, kurumlar arası koordinasyon ile iş birliğinin sağlanması, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının davalara müdahil olma hakkının kullanılması bakımından önem arz etmektedir⁴⁵¹.

4.3.4. Kolluğun Görevleri

6284 sayılı Kanun m. 10/3 gereğince, şiddet uygulayan hakkında verilen öneyici tedbir kararları ve şiddet mağduruna ilişkin verilen geçici koruma altına alınması kararı, kolluk tarafından yerine getirilecek olup bu konuda hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu yer ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk yetkili ve görevlidir⁴⁵². Buna göre, hakkında önleyici tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, kolluk görevlilerince izlenmeli ve komşularından elde edilecek bilgiler aracılığıyla takip edilmelidir⁴⁵³. Yapılan kontrollerde tedbir kararına aykırı bir durum tespit edilirse bu husus tutanak ile hüküm altına alındıktan

⁴⁴⁶ Pancaroğlu, s. 201.

⁴⁴⁷ Balkan, s. 185.

⁴⁴⁸ Özgül Kalafat, s. 103-104.

⁴⁴⁹ Söylemez, s. 162.

⁴⁵⁰ Pancaroğlu, s. 202; Budak, s. 152.

⁴⁵¹ Özgül Kalafat, s. 104.

⁴⁵² Pancaroğlu, s. 202; Budak, s. 155.

⁴⁵³ Pancaroğlu, s. 202; Budak, s. 155.

sonra ilgili tutanak Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir⁴⁵⁴ (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 35/5).

Şiddet mağdurunun korunduğu yerden ayrılması gerektiği takdirde gideceği yere ilişkin kolluğa bilgi vermesi gerekmekte olup bu hâlde de tedbirin uygulanmasına devam edilir (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 35/7).

4.3.5. Teknik Yöntemlerle Takip

6284 sayılı Kanun m. 12/1 uyarınca, tedbir kararlarının yerine getirilmesinde hâkim kararıyla teknik araç ve yöntemler kullanılabilir⁴⁵⁵. Fakat bu yöntemlerle kişilerin sesleri dinlenemez; görüntüleri kayda alınamaz. Teknik yöntemlerle takibin tanımına 6284 sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelikte⁴⁵⁶ yer verilmiştir. Buna göre, 6284 sayılı Kanun kapsamında hükmedilen tedbir kararlarının etkin uygulanmasıyla kararların ihlal edilip edilmediğinin, Kanun'un 12. maddesi bağlamında elektronik kelepçe, mağdur koruma ünitesi, GPS ünitesi gibi teknik araç ve yöntemler kullanılarak coğrafi bilgi sistemleri üzerinden kontrol edilmesi teknik yöntemlerle takip olarak adlandırılmaktadır. Anılan Yönetmelikte teknik yöntemlerle takibe ilişkin ayrıntılara da yer verilmiştir.

Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında 08.03.2015, 19.04.2016, 30.06.2017 ve 28.06.2019 tarihlerinde “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle İzleme Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolleri” imzalanmıştır. Bu kapsamda, Ankara, Bursa, Samsun, Sakarya, Antalya, İstanbul, İzmir, Aydın, Gaziantep, Denizli, Adana, Malatya, Trabzon, Eskişehir ve Mersin illerinde elektronik kelepçe pilot uygulaması başlatılmıştır⁴⁵⁷. Pilot uygulama iş birliklerinin yapıldığı ilk günden, 2020 yılının ilk altı ayına dek toplam 162 kez elektronik kelepçe uygulamasına başvurulduğu kayıtlara geçmiştir⁴⁵⁸.

Elektronik kelepçe, şiddet uygulayan için kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Elektronik kelepçe ile şiddet uygulayanın belirlenen sınırlar içinde hareket etmesini ya da belirlenen alandan çıkmamasını sağlamak mümkün olmaktadır. Bunun takibi,

⁴⁵⁴ Budak, s. 155.

⁴⁵⁵ Öztürk, Necla, s. 21.

⁴⁵⁶ RG. T. 04.09.2021, S. 31588.

⁴⁵⁷ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 75.

⁴⁵⁸ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 72.

şiddet uygulayanın el veya ayak bileğine takılan bir elektronik vericinin gönderdiği sinyaller ile sağlanmaktadır⁴⁵⁹. Öte yandan şiddet mağduru için kullanılan yöntemler, alarm, panik bilekliği ve mobil aparat olarak sayılabilir. Görüldüğü üzere, teknik araç ve yöntemler kişinin şiddet uygulanan yahut şiddet uygulayan olmasına göre değişiklik gösterebilmektedir⁴⁶⁰.

Alarm, şiddet mağdurunun konutuna veya işyerine koyulan ve sabit bir cihaz marifetiyle çalışan bir aparat sistemidir. Şiddet uygulayanın, şiddet mağdurunun evine yaklaşması durumunda ilişkilendirildiği güvenlik birimlerine haber vermekte yahut şiddet mağdurunun bir panik düğmesine basmasıyla aynı birimlere haber ulaştırmaktadır⁴⁶¹. 6284 sayılı Kanun'un aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını da korumasından ötürü elbette bu kişiler de gerekli şartlar oluştuğunda sözü edilen teknik yöntemlerden faydalanabilmektedir. Adana'daki Elektronik Destek Sistemi Pilot Uygulaması kapsamında bir erkeğe de panik butonu verildiği bilinmektedir⁴⁶².

Panik bilekliği ise şiddet uygulananın bileğine takılan bir bileklik yahut boynuna asılan bir kolye mahiyetindeki aparat olup bu aparatın navigasyon özelliği bulunmaktadır⁴⁶³. Son olarak mobil aparat, bir mobil telefon ebat ve biçiminde olan ve içine yüklenen program marifetiyle tek tuşla kolluk kuvvetlerine ulaşımı ve kişinin olduğu yerin tespitini sağlayan bir cihazdır⁴⁶⁴. Bu yöntemlerden panik butonunun şiddet uygulananın güvenliğinin sağlanmasında yetersiz kaldığı fark edilerek uygulaması terk edilmiştir⁴⁶⁵.

4.3.6. Tedbir Kararının Sona Ermesi

Şiddet ya da şiddet uygulama tehlikesinin sonlandığının anlaşılması durumunda hâkim ya da mülkî amir tarafından res'en; korunan kişi, müdürlük, ŞÖNİM ya da kolluk görevlileri tarafından talep üzerine, verilen tedbirler, tedbiri veren kurum tarafından kaldırılabilir. 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 30/4 gereğince tedbirlerin kaldırılmasına karar verildiği takdirde bu karar, şiddet mağduruna da tebliğ edilir. Şiddet mağdurunun nüfus kaydına işlenmiş bir gizlilik şerhi olduğu takdirde bu şerh de 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama

⁴⁵⁹ Özgentürk / Karğın / Baltacı, s. 242; Pancaroğlu, s. 203.

⁴⁶⁰ Özgül Kalafat, s. 105.

⁴⁶¹ Özgül Kalafat, s. 105.

⁴⁶² Şiddet Gören 45 Erkeğe Koruma, (08.04.2013), "Habertürk Gazetesi", s. 3.

⁴⁶³ Özgül Kalafat, s. 105.

⁴⁶⁴ Özgül Kalafat, s. 105.

⁴⁶⁵ Özgül Kalafat, s. 105-106.

Yönetmeliği m. 32/6 uyarınca tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden 15. gün MERNİS'ten silinir.

4.3.7. Tedbir Kararlarına Aykırılık ve Zorlama Hapsi

6284 sayılı Kanun'un 13. maddesinde, tedbir kararlarına aykırılık durumunda şiddet uygulayanın tedbirin mahiyetine ve aykırılığın ciddiyetine göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulacağı belirtilmiştir⁴⁶⁶. Tedbir kararına aykırılığın tekrar etmesi durumundaysa yine tedbirin mahiyeti ve aykırılığın ciddiyetine göre zorlama hapsinin on beş günden otuz güne dek uzatılabileceği ve fakat hapsin toplam süresinin altı ayı geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır⁴⁶⁷. Buradaki tedbir kararlarından kasıt, önleyici tedbir kararları olup koruyucu tedbir kararlarının ihlali hâlinde zorlama hapis uygulaması bulunmamaktadır⁴⁶⁸. Örneğin, şiddet mağdurunun 6284 sayılı Kanun kapsamında yerleştirildiği barınma yerinden hayati tehlikesi bulunmasına karşın gizlice ayrılmasının bir yaptırımı bulunmamaktadır.

6284 sayılı Kanun ile hakkında önleyici tedbir kararı verilen şiddet uygulayanın bu karara aykırı hareketi için zorlama hapsi öngörülmüşken, şiddet mağdurunun önleyici tedbir kararına aykırı hareket etmesi hâli, yaptırma bağlanmamıştır⁴⁶⁹. Örneğin, müşterek konuttan uzaklaştırılan şiddet uygulayanla kendi iradesiyle ortak hayatı yeniden kuran şiddet mağdurunun eylemine yönelik bir yaptırım bulunmamaktadır⁴⁷⁰. Bu hususta 6284 sayılı Kanun'un amacının, şiddet uygulayanı aileden tamamıyla uzaklaştırarak aileyi parçalamak olmadığını dolayısıyla müşterek konuttan uzaklaştırma tedbirine rağmen şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun rızasıyla müşterek konutta yaşamasının tedbir kararının ihlali olarak kabul edilmemesi gerektiği belirtilmektedir⁴⁷¹. Kanaatimizce böyle bir duruma müsamaha gösterilmeyerek tedbirin şiddet uygulayan tarafından ihlal edildiğinin kabul edilmesi ve zorlama hapsinin koşulları oluşmuş ise zorlama hapsine karar verilmesi gerekmektedir. Zira şiddet mağdurunun şiddet uygulayanla bir araya gelme eyleminin kendi iradesinden mi ileri geldiğinin yoksa şiddet mağdurunun şiddet uygulayan tarafından veya yakınları tarafından mı buna zorlandığının tespiti mümkün olmaz. Şayet şiddet mağdurunun gerçek iradesi şiddet

⁴⁶⁶ Budak, s. 156.

⁴⁶⁷ Pancaroğlu, s. 204; Balkan, s. 185; Kılıçparlar, Zeliha, "Zorlama (Tazyik Hapsi)", (Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2016, s. 53.

⁴⁶⁸ Pancaroğlu, s. 203.

⁴⁶⁹ Öztürk, Necla, s. 25-26.

⁴⁷⁰ Öztürk, Musa, s. 681.

⁴⁷¹ Ercoşkun Şenol, s. 449-450; Öztürk, Musa, s. 681; Öztürk, Necla, s. 26.

uygulayan ile bir araya gelmek yönünde ise, öncelikle tedbirin kaldırılmasını talep etmesi ve tedbirin kaldırılması uygun görüldüğü takdirde daha sonra şiddet uygulayanla bir araya gelmesi uygun olur. Kaldı ki, şiddet mağdurunun tedbirin kaldırılmasına ilişkin talebinin de muhakkak kabul edileceği yönünde bir hüküm bulunmamaktadır. Zira tedbir kimi zaman ihbar üzerine yahut Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ya da kolluğun harekete geçmesi üzerine de verilmiş olabilmektedir. Salt şiddet mağdurunun tedbirin kaldırılmasına ilişkin talebi üzerine tedbirin kaldırılmaması isabetlidir. Aksi takdirde ihbar kurumunun ve res'en harekete geçmesine olanak tanınan mercilerin bu hakkının hiçbir anlam ve önemi kalmazdı. Tedbirin kaldırılması ancak şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin sonlandığının kuvvetli emareler sayesinde anlaşılması durumunda mümkün olmalıdır. Gerçekten de tarafların uzlaştığı, bu suretle şiddetin veya şiddet tehlikesinin tam olarak sonlandığı durumlarda, tedbir kararının uygulanmasının devamında bir fayda olmadığı anlaşılabilir.

Verilmiş hapis kararına rağmen şiddet uygulayanın tedbir kararını ihlal etmeye devam etmesi hâlinde ihlal edilen tedbirin niteliği ve ihlalin ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne dek arttırılır⁴⁷². Burada toplam sürenin altı ayı geçemeyeceğinin hüküm altına alınması doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir. Zira şiddet uygulamayı verilen tedbir kararlarına karşı sürdüren kişinin bunu alışkanlık hâline getirdiği kabul edilmelidir. Bu kişinin altı aylık süre tamamlandıktan sonra da şiddet uygulamaya devam etmesi muhtemel olup bu durumda zorlama hapsine de karar verilemeyeceğinden tedbirin uygulanmasını sağlamak mümkün olmayacaktır⁴⁷³. Doktrinde, bizce de isabetli olarak, 6284 sayılı Kanun'daki süre sınırlaması bakımından "*bir yıl içinde altı aydan fazla süreyle zorlama hapsine karar verilemez*" şeklinde bir değişiklik yapılması önerilmiştir⁴⁷⁴. Bu konu, mecliste de tartışmalara neden olmuştur. Kanun tasarı hâlindeyken gündeme getirilen süre kısıtlamasına ilişkin eleştiriler, altı aydan sonra ihlal devam ettiği takdirde ne yapılacağı belirsiz olacağı ve tedbirin anlamının kalmayacağı noktasında toplanmıştır. Hatta, zorlama hapsinin süresinin altı ayı geçemeyeceği yönündeki maddenin kaldırılması teklif edilmiştir. Ancak teklif dikkate alınmadan tasarı kanunlaştığından, mevcut Kanun'daki altı aylık süre kıstasına yer verilmiştir⁴⁷⁵.

⁴⁷² Pancaroğlu, s. 204; Kılıçparlar, s. 53.

⁴⁷³ Bölükbaşı, s. 171.

⁴⁷⁴ Bölükbaşı, s. 186.

⁴⁷⁵ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 24, Toplantı 75, C. 15, (Mart 2012).

Önleyici tedbir kararına aykırılığın aynı zamanda suç teşkil etmesi hâlinde elbette zorlama hapsine ilaveten cezaî soruşturma ve kovuşturmanın yürütülmesi de mümkündür⁴⁷⁶. Ancak dikkat edilmelidir ki zorlama hapsi, işlenen suça karşılık bir ceza yaptırımını olarak kabul edilmemektedir. Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında, zorlama hapsinin bir suç karşılığında uygulanan ceza olmadığı ve neticesi ağır suçun önlenmesine ilişkin bir disiplin yaptırımını olduğu açıkça belirtilmiştir⁴⁷⁷. Hukuk Muhakemeleri Kanunu da disiplin hapsi ifadesini tercih ederek zorlama amaçlı hapis yaptırımına yer vermiştir. Bu husustaki düzenlemelere HMK' de, duruşma düzeni ve tanığın çekinmesi ile ihtiyati tedbir kararına aykırılık hâllerinde yer verilmiştir⁴⁷⁸.

Nitekim zorlama hapsinin teknik manada bilinen şekliyle bir hapis cezası olmadığı ve kişinin bir müddet hürriyetinden yoksun kalması dışında farklı bir hak mahrumiyetine de neden olmadığı açıktır. Esasında, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliğinin 38/7. maddesinde zorlama hapsi kararlarının, tekerrüre esas olmadığı, koşullu salıverilme hükümlerinin uygulanmayacağı ve adli sicil kayıtlarını etkilemeyeceği belirtilerek zorlama hapsinin mahiyeti ortaya konmuştur.

Zorlama hapsine karar verme noktasında hâkime bir takdir yetkisi tanınmamıştır. Tedbirin ihlal edildiğinin anlaşılması hâlinde hâkim zorlama hapsine hükmetmek zorundadır⁴⁷⁹.

6284 sayılı Kanun'un 13. maddesi sebebiyle hukuk devleti ilkesi ve masumiyet karinesinin ihlal edilmemesi ve aleyhine tedbir verilenin mağduriyet yaşamaması bakımından Kanun'un uygulamasının eksiksiz/kusursuz bir şekilde olmasına özen gösterilmelidir⁴⁸⁰.

Zorlama hapsine hangi mahkemenin karar vereceği, 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 38/2 gereğince, en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkimi ölçütü uyarınca seri olabilmek bakımından tedbirin ihlal edildiği yer aile mahkemesi olarak belirlenmiştir. Öte yandan tedbir kararının ihlali başka bir mahkemenin yargı alanı içinde gerçekleştiği takdirde bu mahkemenin tedbir kararını veren mahkemeden aynı tedbir hakkında önceden zorlama hapsine karar verilip verilmediğini sorarak buna müteakip karar vermesi öngörülmüştür (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 38/2). Bu kararlara

⁴⁷⁶ Kılıçparlar, s. 53.

⁴⁷⁷ RG. T. 27.03.2014, S. 28954, Anayasa Mahkemesi, E. 2013/119, K. 2013/141, T. 28.11.2013; Pancaroğlu, s. 204; Balkan, s. 186.

⁴⁷⁸ Kılıçparlar, s. 45-46.

⁴⁷⁹ Bölükbaşı, s. 184.

⁴⁸⁰ Polis Akademisi Başkanlığı, Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele, Ankara, 2018, s. 21.

duruşma açılmaksızın dosya üzerinden hükmedilecek olup hâkimin gerek gördüğü hâllerde ilgilileri dinlemesi de mümkündür (6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 38/4).

Yargıtay'ın bir kararında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun m. 23/1 ile 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un tümüyle yürürlükten kaldırıldığını ve 6284 sayılı Kanun'un 13/1. maddesi gereği, hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayanın, kararın gereklerine aykırı davranması durumunda, fiili bir suç oluştursa dahi ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsi uygulanacağını belirtmiştir. Kararın devamında, anılan düzenleme ile tedbire muhalefet eyleminin yaptırımının yeniden düzenlendiği ve Kanun'un tanımlar başlıklı 2. maddesinin (c) bendinde ise, hâkim ifadesinden Aile Mahkemesi hâkiminin anlaşılacağına düzenlenmesi karşısında, tedbir kararlarına aykırılık durumunda görevli mahkemenin Aile Mahkemesi olduğu belirtilmiştir⁴⁸¹. Görev, bir davaya o yerdeki mahkemelerden hangisinin bakacağını işaret etmektedir⁴⁸². Aile mahkemesi ise medeni yargı alanında kalan özel görevli mahkemelerden olup aile hukukunu ilgilendiren konularda uzmanlaşma amacına yönelmiş bir mahkeme olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁸³.

6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 38/3 gereğince, zorlama hapsine karar verilebilmesi için şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması durumunda hakkında zorlama hapsi uygulanacağına ilişkin ihtarın da bulunduğu tedbir kararının tefhim ya da tebliğ edilmiş olması aranmaktadır.

Her ne kadar zorlama hapsi kararlarına karşı 6284 sayılı Kanun'da itiraz yolu düzenlenmemiş olsa da 6284 sayılı Kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 34/6'da kararlara itiraz edilebileceği belirtildiğinden hapis kararına karşı da tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içerisinde aile mahkemesine itiraz edilebilmesi mümkündür. Zorlama hapsinin infazı, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Tedbir kararının infaz edilmesi için kararın kesinleşmesi aranmamasına rağmen zorlama hapsine itiraz hâlinde 17.12.2019 tarih ve 154/1 sayılı Genelge'ye göre, kararın kesinleşmemesi infazı engeller. Doktrindeki bir görüş, zorlama hapsi kararının kişinin Anayasa ile güvence altına alınmış hak ve özgürlüklerini kısıtlayacağından ve kararın hukuka aykırı olduğu durumlarda geri dönülemez ihlallere sebep

⁴⁸¹ Akıntürk/ Ateş s. 17-20; Yargıtay 1. Ceza Dairesi E. 2009/6936, K. 2012/1343, T. 01.03.2012; Karar için bkz. LHD, 2012(118), s. 347-348.

⁴⁸² Kuru, Baki/ Aydın Burak, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Hukuk Ders Kitabı, Ankara 2021, s. 53.

⁴⁸³ Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, s. 106; Kuru/ Aydın, s. 44.

olabileceğinden söz ederek anılan düzenlemeyi yerinde bulmuştur⁴⁸⁴. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Kanaatimizce tıpkı tedbir kararlarına itirazın tedbirin infazını durdurmadığı gibi zorlama hapsine ilişkin itirazların da zorlama hapsinin infazını durdurmaması gerekmektedir. Zira kararlar tebliğ edilmeden itiraz süreleri başlamadığından tebliğin mümkün olmaması hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsi yerine getirilemeyecek olup bu durum tedbir kararlarının yerine getirilememesi sonucunu doğurur.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından, 2019 yılında İstanbul Barosu'nun beş adli yardım bürolarına yapılan 6284 sayılı Kanuna ilişkin 1.253 dosya incelenmiştir. İnceleme neticesinde “zorlama hapsine” dair tek bir karar dahi verilmediği görülmüştür⁴⁸⁵.

⁴⁸⁴ Tuna, s. 164.

⁴⁸⁵ İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu, İstanbul, 2020, s. 14.

5. SONUÇ

Kadına karşı şiddet sorununun önüne geçilmediği takdirde, kadınların özel ve kamusal alandaki yaşam standartlarının düzeltilmesinin ve güvenli yaşam haklarının sağlanmasının mümkün olmayacağı açıktır. Bu sorunlarla mücadele bakımından, Türk hukukunda bilhassa mağdurların korunması ve şiddetin önlenmesi için, ivedi olarak tedbir almayı mümkün kılan 6284 sayılı Kanun kabul edilmiştir. İlgili Kanun'da kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları için koruyucu ve önleyici birçok tedbir seçeneği öngörülmüştür⁴⁸⁶. 6284 sayılı Kanun'la, bahsi geçen tedbirlere hükmedilebilmesi için, mülga 4320 sayılı Kanun'un aksine, şiddet tehlikesi dahi yeterli görülmüştür. Mülga 4320 sayılı Kanun döneminde koruma talepleri, şiddet oluşmadığı ve yalnızca şiddet tehlikesinden söz edildiği gerekçeleriyle geri çevrilmekte; tedbir talebinde bulunandan bu hususta delil sunması beklenmekteydi. Bu durum, mağduriyet yaratmaktaydı. Nitekim 6284 sayılı Kanun'un, mülga 4320 sayılı Kanun'un eksikliklerini ve uygulama sorunlarını önemli bir oranda bertaraf ettiği söylenebilir.

Mülga 4320 sayılı Kanun'un aksine, 6284 sayılı Kanun'da, doğrudan "*kadınlar*" kavramı kullanılmak suretiyle evli olup olmadığına bakılmaksızın tüm kadınların koruma talep edebilmesinin önü açılmıştır. Ayrıca 6284 sayılı Kanun'un ısrarlı takip mağdurlarını da bünyesine alması, uygulama alanına giren kitleyi önemli ölçüde artırmıştır.

6284 sayılı Kanun'da öngörülen tedbirlerin uygulanması bakımından, çeşitli mercilere görevler verilerek bunların tedbir kararlarını alabilmesinin önü açılmıştır. Bu kapsamda 6284 sayılı Kanun'la, mülkî idare amirine de koruyucu tedbir kararı verebilme yetkisi tanınmış olması isabetlidir. Bu düzenleme ile, mülkî amirin, korunan kişiye barınma yeri sağlamasına karar vermesi ve gerekli durumlarda maddi yardım yapılmasını öngörmesi gibi birçok tedbir düzenlenmiştir. 6284 sayılı Kanun'la, hâkime, mülkî idare amirinin verebileceği tedbirlere ilave olarak başkaca tedbirler alabilme yetkisi de tanındığından, 6284 sayılı Kanun'un tedbir çeşitliği sağladığı söylenebilir. Bu, kadın hakları açısından faydalı bir tutumdur. Öte yandan, 6284 sayılı Kanun, elbette mucizevi bir şekilde kadına karşı şiddeti sonlandırmamıştır. 6284 sayılı Kanun kapsamında 2018 yılında toplam 51.177 koruyucu tedbir kararı verilmişken, 2019 yılında 53.948 koruyucu tedbir kararı verildiği kayıtlara geçmiştir. 2020 yılının ise sadece ilk altı ayında 40.966 koruyucu tedbir kararı verildiği bilinmektedir. 2020 yılında toplam 80.528 koruyucu tedbir kararı verilmişken 2021 yılında verilen koruyucu tedbir kararı sayısı bunu da aşarak

⁴⁸⁶ Moroğlu, s. 358.

95.594 olmuştur⁴⁸⁷. Her yıl hükmedilen koruyucu tedbir kararı sayısının arttığı görülmektedir. Bu durum, ilk bakışta 6284 sayılı Kanun'un olumlu sonuçlar verdiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak 2020'nin sadece ilk altı ayında öldürülen kadınların %90'ının öldürüldükleri sırada hâlihazırda koruyucu tedbirden yararlandıkları bilinmektedir⁴⁸⁸.

Yukarıdaki veriler değerlendirildiğinde, mağduru korumayı amaçlayan tedbirlerden umulan yararın elde edilemediği söylenebilir. Bununla birlikte, mağduru korumaya yönelik tedbirler, mağdurun hayatında esaslı değişikliklere yol açtığından, kişinin mağduriyeti katlanmaktadır. Koruyucu tedbirler, mağdurun evini, işyerini, yaşadığı şehri, kimliğinin bir parçası olan adını dahi değiştiren tedbirler olarak karşımıza çıkmaktadır. Mağdurun hayatında ciddi ölçüde değişikliklere neden olmasına karşın, hâlâ koruyucu tedbirlerden umulan yararın tam olarak elde edilememesi, tedbirin şiddet mağduru değil, şiddet uygulayan nezdinde alınması gerektiği yönündeki kanaatimizi güçlendirmektedir.

Koruyucu tedbirler yoluyla kadınların desteklenmeye çalışıldığı, ancak şiddete neden olan ve asıl sorumlu olan şiddet uygulayanlara yönelik ciddi önlemler alınmadığı ve bunun da kadınların korunması bakımından bir yetersizliğe sebep olduğu belirtilmektedir⁴⁸⁹. Nitekim koruyucu tedbirlerin şiddeti önleme bakımından yetersizliğinden, önleyici tedbirlerin ise bu konuda etkinliğinden ve fayda sağladığından söz edilebilir. Kanaatimizce önleyici tedbirlerin uygulaması bakımından görevli ve yetkili kurum ile kuruluşların açık bir şekilde belirlenmesi, söz konusu tedbirlerden umulan faydayı artıracaktır. Bu noktada kurumlar arası iş birliğinin ve kurumların denetiminin güçlendirilmesi de önemi haiz bir husustur.

6284 sayılı Kanun'u ele aldığımız çalışma, bizlere koruyucu tedbirlerin kolaylıkla verildiğini ancak şiddet mağdurunu korumakta yetersiz kaldığını göstermektedir. Önleyici tedbirlerin ise şiddeti önlemede daha başarılı olduğu, ancak çeşitli nedenlerle bu tedbirlere sadece belirli şartlarda hükmedildiği görülmektedir. 2022 yılında öldürülen 23 kadının öldürüldükleri sırada hâlihazırda kendilerine şiddet uygulayan hakkında daha önceden alınmış önleyici tedbir kararları olduğu bilinmektedir. Bu durum, önleyici tedbir kararlarının dahi zaman zaman şiddetle mücadele bakımından yetersiz kaldığını göstermektedir⁴⁹⁰.

⁴⁸⁷ Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Adli İstatistikler 2021, s. 208; Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Adli İstatistikler 2020, s. 208.

⁴⁸⁸ T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, 2020, s. 73.

⁴⁸⁹ T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, s. 71.

⁴⁹⁰ Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022 Yıllık Veri Raporu.

Önemle vurgulanması gereken bir diğer husus, “*Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*” başlığının 6284 sayılı Kanun’un amacını tam olarak yansıtmadığıdır. Asli olarak şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan bireyi ve bilhassa da kadını korumayı amaçlayan bu Kanun’un başlığında ailenin korunması öncelikle ifade edildiğinden kadın hakları arka planda kalmaktadır. 4320 sayılı Kanun’un “*Ailenin Korunmasına Dair Kanun*” ismini taşıyan hâline göre 6284 sayılı Kanun’un mevcut başlığı kadın hakları açısından oldukça olumlu olsa da Türk hukukunda aileyi düzenleyen ve ailedeki bireyler (eşler ve ana baba ile çocuk) arasındaki ilişkileri ve sorumlulukları düzenleyen Türk Medenî Kanunu bulunmaktadır. Bu itibarla 6284 sayılı Kanun’un, aile kurumundan ziyade bireysel olarak kadının korunmasını öncelemesi ve bu öncelik dikkate alınarak adlandırılması daha isabetli olurdu. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanun’un bazı açılardan mülga 4320 sayılı Kanun’dan farklılaşmış olsa da ismi bakımından mülga 4320 sayılı Kanun’un etkisinden kurtulamadığı söylenebilir.

6284 sayılı Kanun’da birbirinden farklı anlamlara gelen ev içi şiddet ile aile içi şiddet kavramlarına birlikte yer verilmiştir. Ev içi şiddet kavramı, kadının aile dışında da şiddet görebileceğine işaret ederek kadına aile dışında da bir kimlik kazandırmaktadır. Buna göre, aile içi şiddet kavramının kullanımından vazgeçilerek Kanun’un ev içi şiddet kavramı çerçevesinde şekillendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Ev içi şiddet kavramı, 6284 sayılı Kanun’da sadece tanımlanmış olup Kanun’un devamında ilgili kavrama yer verilmemiştir. Nitekim ev içi şiddet kavramı 6284 sayılı Kanun’un sadece tanımlar bölümünde bulunmaktadır.

6284 sayılı Kanun bakımından olumlu yeniliklerden biri de bu Kanun’da öngörülen tedbirlere hükmedilebilmesi için, mülga 4320 sayılı Kanun’un aksine, şiddet tehlikesinin dahi yeterli görülmüş olmasıdır. Mülga 4320 sayılı Kanun döneminde koruma talepleri, şiddet oluşmadığı ve yalnızca şiddet tehlikesinden söz edildiği gerekçeleriyle geri çevrilmiş; tedbir talebinde bulunandan bu hususta delil sunması beklenmişti. Bu durum, ciddi anlamda mağduriyet yaratmıştır. Nitekim 6284 sayılı Kanun’un amaçları arasında, yalnızca şiddete uğrayan değil, şiddete uğrama tehlikesi olanların da Kanun kapsamında korunacağı belirtilmiştir. Bunu güçlendirmek için ispat aranmaksızın ilgili tedbirlere hükmedilebileceği kabul edilmiştir.

6284 sayılı Kanun’la koruyucu ve önleyici tedbirlerin genel itibarıyla başarılı bir şekilde düzenlendiği söylenebilir ise de bazı tedbirlerin geliştirilmesi gerektiği şüphesizdir. Meselâ, şiddet mağduru kadınları istihdama yönlendirmek amacıyla mülkî amir tarafından kreş imkânı

sağlanmasına karar verilebileceğine ilişkin tedbirin geliştirilmesi mümkündür. Burada önemli olan istihdamın sürekliliğini sağlayabilmek olacağından, kreş imkânı sağlama süresinin kadının gelirine göre belirlenmesi isabetli olur. Asgari ücretle çalışan bir kadının çocukları bakımından bu tedbirin çocuklar anasınıfına başlayana kadar devam edeceği yönünde karar verilebilmelidir.

Geliştirilebileceğine inandığımız bir başka tedbir ise, hâkimin şiddet uygulayanı müşterek konuttan uzaklaştırabileceğine ilişkin düzenlenen tedbirdir. İlgili tedbir esasında çok etkili olabileceken, şiddet uygulayanın başka bir yerde barınma olanağı olmadığı durumlarda ne yazık ki mağduru korumak bir yana daha çok zarar görmesine yol açmaktadır. Zira barınma yerinin olmaması, şiddet uygulayanın hayatını zorlaştırarak şiddet uygulayan nezdinde bir öfkeye dönüşmektedir. Şiddet uygulayan, bu öfkesini şiddet mağduruna yöneltmek üzere müşterek konuta giderek tedbiri ihlal etmekte ve mağdura zarar verebilmektedir. Oysa tedbirin geliştirilmesi ve işlevselliğinin artırılmasının önünde bir engel yoktur. Bunun için, uzaklaştırılan kişiye barınma imkânı sunulması bir seçenek olabilir.

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasının önündeki en büyük engellerden biri de maddi kaynakların yetersizliğidir. 6284 sayılı Kanun kapsamında öngörülen tedbirlerin çoğunun uygulanması, önemli bir bütçenin varlığını gerektirmektedir. Dolayısıyla zaten sınırlı olan bir bütçeyi daha da zorlayacak uygulamalara başvurulmasındansa, şiddet sorununu toplumdan söküp atmaya yönelik sorunu kökten çözüme kavuşturacak önlemler alınmalı ve çalışmalar yapılmalıdır⁴⁹¹.

Aileye ve kadına yöneltilen şiddet sorununun salt kanunları değiştirerek ya da yeni kanunlar yürürlüğe koyarak çözülemeyeceği anlaşılmaktadır. Hukuki düzenlemeler şiddetin nedeni veya sonucu olmadığından sadece hukukî düzenlemelerle sorunun çözülmesini beklemek beyhudedir. Şiddetin ortaya çıkışı çok çeşitli nedenlere dayanmakta olup pek çok disiplinin de çalışma konusu olmuştur. Bu nedenle şiddetle mücadele bakımından da multidisipliner bir çalışma yapılması ve çok çeşitli çözüm enstrümanlarının kullanılması gerekmektedir. Esasen bir halk sağlığı sorunu olan ve toplumsal barışı tehdit eden şiddette karşı, sıfır tolerans bağlamında toplumsal bir dönüşüme ihtiyaç bulunduğu görülmektedir.

⁴⁹¹ Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022 Yıllık Veri Raporu.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2021) *Aile Hukukumuzda Aile Konutu- Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı*. (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Adaçay, F.R. ve Güney, G. (2012). Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu. *Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet* (312-326). 1 c. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Alican Şen, A. (2018). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 11(22), 141-161.
- Akil, C. (2009). Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemelerce Yapılan Delil Tespiti. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 58(1), 1-62.
- Akıntürk, T. ve Ateş D. (2021). *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku II. Cilt.* (23. Baskı). Ankara: Beta.
- Anayasa Mahkemesi Kararları. (2019). *MİHDER*, 15(43), 2019/2, 697-712.
- Arslan, R./Yılmaz, E./Taşpınar Ayvaz, S./Hanağası E. (2020). *Medeni Usul Hukuku*, (6. Baskı). Ankara: Yetkin Hukuk Yayınları.
- Aslan Düzgün, Ü. (2018). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Amacıyla Hâkim ve Kolluk Amiri Tarafından Verilebilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları. Taştan/ Küçük Yıldız (Ed.), *Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler ve Aktörler* (ss. 23-45). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Atasayan, G. (2014). Türkiye'de Kadına Karşı Şiddetle Hukuksal Mücadele. *Akademik Yaşamının 55. Yılı Onuruna Rona Aybay'a Armağan, LHD*, 1(Özel Sayı), 355-373.
- Avrupa Konseyi. (2021). *Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İş Birliği*. Strazburg: Avrupa Konseyi Yayınları.
- Ayhan, F.N. ve Ak, H.Ş. (2023). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Psikolojik Şiddet. *OKAD*, 3(2), 2023,139-160.
- Balkan A. (2017). Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri. *International Journal of Academic Value Studies*, 3/14, 183-191.
- Başalp, N. (2014). Aile İçi Şiddet ve Özel Hukuk Yaptırımları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20/3, 207-228.
- Bölükbaşı, Ö. (2015). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*. Yetkin Yayıncılık: Ankara.
- Budak, C. (2022). Anayasa Mahkemesi'nin S.E. Kararı Işığında Kadına Yönelik Şiddeti ve Kadın Cinayetlerini Önlemede İdarenin Sorumluluğu. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 140-166.
- Ceylan, E. (2013). Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler. *TBB Dergisi*, 2013(109), 13-54.

- Cibooğlu, A. (2020). Kadına Yönelik Şiddet ve Devletin Sorumluluğu. *LHD*, 18/213, 4233-4247.
- Çetinkol Çakmak, K. (2013). Eşleri Tarafından Şiddet Gören Kadınlar ve Bu Kadınlara Yönelik Alınan Tedbir Kararları: Aydın Örneği, Gül (Ed.), *Aile İçi Şiddet ve Polis*, (ss. 57-88). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Çiftci, F. (2013). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Dalkır Kahveci, A. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Çankaya Üniversitesi, Ankara.
- Delice, M. (2013). Polis Kayıtlarına Yansımış Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının İncelenmesi: Erzurum Örneği. Gül (Ed.), *Aile İçi Şiddet ve Polis* (ss. 13-40). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Demiröz, F. ve Nuhoglu, H. (2020). 6284 Sayılı Kanun'un Boşanmanın Tarafları, Hâkimler, Avukatlar ve Aile Mahkemesi Uzmanları Açısından Değerlendirilmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 2020(3), 151-192.
- Demir, Ü. (2000). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), 57-61.
- Demircioğlu, H. R. (2007). Kişilik Hakkı İhlâlinin ve Borca Aykırılığın Bir Türü Olarak İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing), *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1-2), 113-146.
- Dural, M., Sarı S. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt I*, (15. Baskı). İstanbul Filiz Kitabevi.
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suç. *Ankara Barosu Dergisi*, (Sayı 2), 135 – 154.
- Ediz, A ve Altan, Ş. (2017). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması. *TBB Dergisi*, (Özel Sayı), 397-410.
- Ercoşkun Şenol, H. K. (2019). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme. *T.C. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (13), 423-459.
- Erdoğan İ. ve Keskin D. (2020). *Türk Medeni Hukuku*. (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Esen, S. (2014). Ev İçi Şiddete Karşı Devletin Kadını Koruma Ödevinin Konusu, Muhatapları ve Korumanın Yararlanıcıları. Kaya/Özdemir/Uygur (Ed.). *Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet* (ss. 95-103). Ankara: Savaş Yayınevi.
- Güçüyener Bozalp, M. /Koyuncu, A. A. (2023). Byung-Chul Han'da Şiddet ve Toplumsal Şiddetin Dönüşümü, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 335-368.
- Gül, S.S ve Alican, A. (2013). Türkiye'de Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri ve Güvenlik Sorunu. Gül (Ed.), *Aile İçi Şiddet ve Polis* (ss. 155-172). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Gündoğmuş, R. (2020). *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin İlgili Uluslararası Sözleşmeler ve 6284 Sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.

Hatemi, H. (2021). *Aile Hukuku*, (9. Baskı). İstanbul: Onikilevha.

İbicioğlu, G., Durutürk B. (2022). Bireysel Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kararlarının İncelenmesi. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 80(3), 753-783.

İşler Gürer, İ. (2021). 6284 sayılı Kanunda Koruyucu Tedbirlerin Özellikleri ve Kadının Beyanın Esas Alınması Hususu, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, 5(2), 27-73.

Kalçık, C. ve Şahan, G. (2018). Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yüksek Lisans Öğrencilerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 15(1), 21–42.

Kahraman, R. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da Öngörülen Tedbirler ve Bu Tedbirlere İlişkin Usul*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.

Kandemir, S. (2020). *Aile İçi Şiddet ve Kişiyi Aile İçi Şiddetten Koruyan Hukuki İmkanlar-İstanbul Sözleşmesi (1. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Kaplan, M. (2020). *İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye'deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 Sayılı Kanun'un İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Karakuş, Ö. (2013). Aile İçi Şiddet ve Sosyal Kontrol: Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadelede Polisin Rolü. Gül (Ed.), *Aile İçi Şiddet ve Polis* (ss. 249-260). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Karınca, E. (2010). *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: Şen Matbaa.

Kılıç, M. (2013). Yasal Koruma ve Güvence Sistemleri Açısından Şiddetin Hukuksal Çerçevesi. *LHD*, 11/132, 3-33.

Kılıçoğlu, A.M. (2020). *Aile Hukuku*, Ankara:Turhan Kitabevi.

Kılıçparlar, Z. (2016). *Zorlama (Tazyik) Hapsi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kılınç, A.N. (2022). Okullarda Akran Zorbalığının Özel Hukuk Açısından Değerlendirilmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(4), 64-102.

Kırbaş Canikoğlu, S. (2015). Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun). *Ankara Barosu Dergisi*, 2015(3), 357-378.

Konuralp, C. S. (2013). 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre İhtiyati Tedbirler. *İÜHFİM*, 71(2), 225-274.

Kökdemir, E. A. (2020). *6284 Sayılı Kanun ve Bu Kanununun Ceza Muhakemesi Hukukundaki Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Köseoğlu, B. (2008). Ailenin Şiddetten Korunması. *TBB Dergisi*, 21(77), 307-341.

Kuru, B. ve Aydın B. (2021). *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Hukuk Ders Kitabı*. (5. Baskı). Ankara Yetkin Yayınları.

Levent, G. (2019). *Aile İçi Şiddeti Önlemede Yasaların Önemi: 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

Moroğlu, N. (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi. *TBB Dergisi*. (99), 357-380.

Öktem Songu, S. ve Şahin Emir, A. (2020). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Çalışma İlişkilerine Etkisi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 1157-1178.

Özgentürk, İ./ Karğın, V./ Baltacı, H. (2013). Polisin Aile İçi Şiddetle Mücadeledeki Rolü: Reaktif Mücadeleden Proaktif Mücadeleye Geçiş, Gül (Ed.), *Aile İçi Şiddet ve Polis* (ss. 231-248). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Özgül Kalafat, G. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Tedbir Kararlarının Uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul.

Özkan, G. (2017). Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 535-558.

Öztan, B. (2015). *Aile Hukuku*. (6. Baskı). Turhan Kitabevi: Ankara.

Öztan, B. (2020). *Medeni Hukukun Temel Kavramları*. (45. Baskı). Yetkin Yayınları: Ankara.

Öztürk, M. (2022). Tedbir Kararıyla Evden Uzaklaştırılan Erkeklerin Karşı Karşıya Kalabileceği Bazı Riskler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 673-705.

Öztürk, N. (2017). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-32.

Özyakışır, Ö. (2024). Aile Hukukuna Giriş ve Nişanlanma. M. İkizler /Ö. Tüzüner (Ed.), *Medeni Hukuk II Aile Hukuku* içinde (2. Baskı) içinde (s. 32-70). Adalet.

Pancaroglu, E.A. (2021). *6284 Sayılı Kanun ve Bu Kanununun Ceza Muhakemesi Hukukundaki Etkileri*. Adalet Yayınevi: Ankara.

Polat, M. (2022). Şiddet Sarmalı (Tahammül Nedeni, Geliştirilen Çözüm Mekanizmaları ve Çözümsüzlük). Orion Akademi: Ankara.

Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.

Polis Akademisi Başkanlığı. (2018). *Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Sağıroğlu, M.Ş. (2013). *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*. Legal Yayıncılık: İstanbul.

Söylemez, S.D. (2021). *Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına Yönelik Şiddet Nedenleri ve Sonuçları. A. Akın (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*. (ss. 231-247). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Tarkan, S. (2021). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilen Tedbir Kararları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Taş Korkmaz, H. (2013). Hukuk Muhakemeleri Kanun'una göre Adli Tatil ve Adli Tatil Kurum'una Eleştirel Bir Bakış. *LHD*, 9(24), 3-42.

Tiryakioğlu, E.F. (2015). *Türk Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması ve Devletin Pozitif Yükümlülükleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Tuna, O. (2021). *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tellioğlu, F.R. (2021). 6284 sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ve Kanundan Yararlanacak Kişiler. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, 5(2), 1-26.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2010). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. (2. Baskı) Ankara: Afşaroğlu Matbaası.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2015). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.

T.C. İçişleri Bakanlığı İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı. (2020). *Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Önlenmesinde Kolluğun Önemi ve Rolü*. Ankara.

T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu. (2018). *Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması Çalıştay Raporu*. Ankara: Klasmat Matbaacılık.

Türkmen, A. (2009). Yeni Bir Hukukî Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(Özel Sayı), 1387-1434.

Uçar, A. (2016). İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 315-364.

Uğur, H. (2012). Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri Changes Brought By The Law (Law No: 6284) In Relation To Fight Violence Against Women And Family Members. *TBB Dergisi*, 2012 (101), 333-366.

Uyumaz, A. ve Akdağ, İ. (2015). Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(2), 45-94.

Yağcıoğlu, A.H. (2017). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(Özel Sayı), 913-966.

Yargıtay Ceza Daire Kararları. (2020). *LHD*, 18(214), 4823-4847.

Yargıtay Ceza Daire Kararları, (2012). *LHD*, 2012(118), 347-359.

Yazgan, E. (2020). Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet. *LHD*, 18(215), 5187-5218.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2020). *Adli İstatistikler 2020* <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/501202216013122420211449082020H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf> (03.12.2023).

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2021). *Adli İstatistikler 2021*. <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/310520221416422021H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf> (03.12.2023).

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü. (1979). *Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri*. https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/sozlesmeler/coktaraflioz/bm_yeni.html (11.12.2022).

Habertürk Gazetesi. (2013). *Şiddet Gören 45 Erkeğe Koruma*. <https://www.haberturk.com/yasam/haber/834131-bakanliktan-45-kocaya-koruma> (28.08.2023).

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. (2020). *Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporları* <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/KHM6284RAPOREylul2020.pdf>. (31.08.2023).

İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2021). <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/158-kadnlara-yonelik-siddet-ve-ev-ici-siddetin-onlenmesi-ve-bunlarla-mucadeleye-iliskin-avrupa-konseyi-sozlesmesi-istanbul-sozlesmesi/> (20.06.24).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2022). Yıllık Veri Raporu. <https://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3040/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu> (01.12.2023).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2013). Kanun Uygulamaları Raporu. https://morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf (20.04.2023).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2014). 2014 Yılı Faaliyet Raporu. https://www.morcati.org.tr/attachments/article/308/2014_Mor_Cati_Faaliyet_Raporu.pdf (16.06.2023).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2018). 2018 Yılı Faaliyet Raporu. <https://morcati.org.tr/attachments/article/496/mor-cati-2018-yillik-faaliyet-raporu.pdf> (28.06.2023).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2021). Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu. <https://morcati.org.tr/izleme-raporlari/erkek-siddetiyle-mucadelede-koordinasyona-iliskin-izleme-raporu/> (17.06.2023).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2022). 2022 Yılı Faaliyet Raporu. <https://morcati.org.tr/faaliyet-raporlari/mor-cati-2022-yili-faaliyet-raporu> (19.06.2023).

Polis Akademisi Başkanlığı. (2019). *Dünyada ve Türkiye’de Kadın Cinayetleri: 2016-2017-2018 Verileri ve Analizler*. https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Kadin_Cinayetleri_Rapor.pdf (29.06.2023).

TBMM. (2012). *Genel Kurul Tutanağı*. <https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/Tutanak?Id=3c51f1a1-ff8b-4373-928d-0185ceac6e97> (06.10.2022).

TBMM. (2011). *Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporu*, <https://saglikcalisanisagligi.org/tezler2/kadinsiddet.pdf> (17.06.2023).

TBMM. (1920). *Meclis Araştırma Komisyonu Raporu*, <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2784> (21.06.2023).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2019). <https://www.aile.gov.tr/media/31490/kys-isbirligi-protokolu-25-11-2019-imzali-renkli.pdf> (19.04.2023).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2021). <https://www.aile.gov.tr/haberler/kadina-yonelik-siddeti-onlemede-merkez-nokta-sonimler/#:~:text=%C3%96te%20yandan%2C%2081%20ilde%20Aile,856%20bin%20703%20vatannda%C5%9F%C4%B1m%C4%B1za%20destek> (24.05.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (2019). <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/3114> (18.04.2023).

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (1981). Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi. <https://www.csgb.gov.tr/digm/contents/dis-iliskiler/uluslararası%C4%B1-kuruluslar/birlesmis-milletler/> (11.12.2022).

T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2019). <https://www.resmigazete.gov.tr/10.09.2019> (17.04.2023).

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2020). https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/icerikYonetimi/haberler/2020/01/_Kadina-Yonelik-Siddetle-Mucadele.pdf (19.04.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2021). Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesinden Çekilmesine İlişkin Açıklama <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/turkiyenin-istanbul-sozlesmesinden-cekilmesine-iliskin-aciklama> (29.11.2023).

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele (2016-2020) Ulusal Eylem Planı <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-ey-lem-planlari/kadina-yonelik-siddetle-mu-cadele-ulusal-ey-lem-planlari> (12.03.2024).

Yargıtay. (2016). *Karar*. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (17.04.2023).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Elif CİNOĞLU KOL
Uyruğu : Türk

EĞİTİM

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	: Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2020
Yüksek Lisans	: Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2024

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2016	DEMİRCİOĞLU Hukuk Ofisi	Stajyer
2020	KÖSEOĞLU Hukuk Ofisi	Stajyer
2021	Elif CİNOĞLU KOL Hukuk Ofisi	Avukat

UZMANLIK ALANI

Özel Hukuk

YABANCI DİLLER

İngilizce

YAYINLAR

6. Uluslararası Dünya Kadın Çalışmaları Kongresi: “Şiddet Uygulayanın Müşterek Konuttan ya da Bulunduğu Yerden Derhal Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsisine İlişkin Tedbir” Başlıklı Özet Metin, 2023.